

ምዕራፍ 10 እና 11 አንብብ።

66. ሀ. በዚህ ሥፍራ የኖሳ ነገድ በምን ሦስት ታላላቅ ክፍሎች ተከፈለ?
መልስ።

ሦስቱ ታላላቅ ነገዶች

1. ሲማውያን የሴም ነገዶች ናቸው። ለእነርሱም እግዚአብሔር በተለይ ምዕራባዊውን እስያ ሰጥቶአቸዋል።

2. ካማውያን የካም ነገዶች ናቸው። ለእነርሱም እግዚአብሔር አፍሪካን ሰጥቶአቸዋል።

3. ያፌታውያን የያፌት ነገዶች ናቸው። ለእነርሱም እግዚአብሔር ኤውሮፓን ሰጥቶአቸዋል። ከዚህም በቀር እግዚአብሔር በኖሳ ትንቢት እየበዙ እንደመሄዳቸው መጠን ሌላውንም የምድር ክፍል ሰጥቶአቸዋል።

66. ለ. የትኛው ጥቅስ ነው ስለ እያንዳንዱ የሚገልጸው?
መልስ።

በም. 10:2-5 ያለው ጥቅስ ስለ ያፌት ዘር ይገልጻል። ከም. 10:6-20 ስለ ካም ይገልጻል። ከም. 10:21-32 ስለ ሴም ዘር ይገልጻል።

67. እግዚአብሔር ለአዳምና ለኖሳ ምን ትእዛዝ ሰጣቸው? ዘፍ. 1:28፤ 9:1።

መልስ።

እግዚአብሔር አዳምንም ሆነ ኖሳን እንዲባዙና ምድርን እንዲሞሉ አዘዛቸው። ትክክለኛው እንደገና «መተከልና» ዳግመኛ ተተክሎ እንደገና መሙላት ነው። እግዚአብሔር ለአዳም ይህን ትእዛዝ የሰጠው አዳም ከመፈጠሩ በፊት ሰይጣን ስለወደቀና ምድር ስለተበላሸች ነው። (ለሰባተኛው ጥያቄ የተሰጠውን መልስ ተመልከት)። ስለዚህ አዳም እንደገና ተተክሎ ምድርን መሙላት አለበት። ለኖሳ ደግሞ ይህ ትእዛዝ የተሰጠው ከጥፋት ውኃ በኋላ እንደገና አዲስ ሆኖ ስለጀመረ ነው። ትእዛዙ ዓለምን ሁሉ መሙላት ነው። ይህም ማለት ወደ ዓለም ሁሉ እንዲሄዱና በምድር ሁሉ ላይ ተበታትነው ምድርን ሁሉ ይዘው በፍጥረታት ሁሉ ላይ እንዲገዙ ነው (ዘፍ. 1:29፤ 9:2፤ 7)።

68. ሰዎቹ በገዛ ፈቃዳቸው አልታዘዝም ብለው ምን አደረጉ? ዘፍ. 11:1-4።
መልስ።

እግዚአብሔር እስከ ሩቅ ቦታ ድረስ ወጥተው እንዲሰራጩና ምድርን ሁሉ ለራሳቸው እንዲያደርጉ አዘዛቸው፤ ሰዎችም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ለመከላከል ኑ ለእኛ ከተማና ራሱ ወደ ሰማይ የሚደርስ ግንብ እንሥራ፤ በምድር

ላይ ሳንበታተንም ስማችንን እናስጠራው አሉ (ምዕ. 11:4)። እነርሱም እግዚአብሔርን ላለመታዘዝ አድማ አደረጉ። ይህም ደግሞ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ያለመቀበል ኃጢአት ነው። ያለመታዘዝ ኃጢአት ከአዳም ውድቀት ጀምሮ እስከ አሁን በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ጠላትነትን አስቀምጦአል። ሰው መንፈሳዊ ዓይኑ ስለታወረ በገዛ ፈቃዱ አለመታዘዝን መረጠ። ቢታዘዝ ኖሮ ደኅንነት የሚሰጠውን የእግዚአብሔርን ፈቃድ ተቃረነ።

69. እግዚአብሔር ሰዎቹ እንዲታዘዙት እንዴት ያስገድዳል? ዘፍ. 11:5-9። መልስ።

ዘፍ. 11:5 እግዚአብሔር ሕዝቦች ከጥፋት ውኃ በፊት በአንድነት ሆነው ከመጠን በላይ ኃጢአትን እንደሚያደርጉ አስተዋለ። ስለዚህ እግዚአብሔር አንዱ የሚናገረው ለሌላው እንዳይገባው ቋንቋቸውን ለያየው፣ ከዚያም ተለያይተው በምድር ሁሉ ተበታተኑ (ዘፍ. 11:9)።

የሴም ነገዶች አንድ ዓይነት ቋንቋ ሆኖ በተለያዩ ቋንቋዎች የተከፈለ ቋንቋ ተሰጣቸው። ሆኖም ቋንቋው ተቀራራቢ የሆነ ግንኙነት አለው። ይህም እውነት እንደሆነ በአሁኑ ጊዜ እንኳን የሴማቲክ ቋንቋዎች መቀራረብ ይመስከራል። እንደ ሴማቲክ ቋንቋዎች ያፌታዊውም ቋንቋ ይቀራረባል። እነዚህ ሦስት ታላላቅ ቋንቋዎች በየበኩላቸው በተለያዩ ብዙ ቋንቋዎች ተከፍለዋል። በአሁኑ ጊዜ በምድር ላይ 3000 የሚሆኑ የተለያዩ ቋንቋዎች ይገኛሉ (ዘፍ. 10:5፤ 20:31፣ 32)።

70. በዚህ ፍርድ ውስጥ የእግዚአብሔር ምሕረት እንዴት ይታያል? መልስ።

ሰዎቹ ዳግመኛ ክፉዎች ሆነው እንደገና ደግሞ ሁሉም እንዳይጠፋ እግዚአብሔር በብዙ ቋንቋና ነገድ ከፋፈላቸው። ከጥፋት ውኃ ወዲህ አንዱ ነገድ ለፍርድ የተዘጋጀ ሲሆን ሌላው ነገድ ተነስቶ ይቀጣቸው ነበር። እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ለመቅጣት ሶርያውያንን አስነስቶ ተጠቀመባቸው። ይሁዳንም ለመቅጣት በባቢሎናውያን ተጠቀመ። ባቢሎናውያንም ለመቅጣት በሚዶፋርሳውያን ተጠቀመ። መጽሐፍ ቅዱስም እንደዚህ ባሉት ምሳሌዎች የተሞላ ነው። ስለዚህ ይህ የቋንቋ መለያየት ነገር ሰው ዳግመኛ እንደ ጥፋት ውኃ ዘመን በታላቅ ፍርድ እንዳይጠፋ የእግዚአብሔርን ምሕረት የሚያሳይ ምልክት ነው። የእስራኤል ነገድ በእግዚአብሔር ተመርጦ በአሕዛብ መካከል በመኖር የእግዚአብሔር ደኅንነት መስካሪ እንዲሆን ተደረገ (የሐዋርያት ሥራ 17:26፣ 27፤ ዘዳ. 32:8፣ 9)።

71. ይህ ቋንቋ እየተሻሻለ መጣ ወይስ እግዚአብሔር በአንድ ጊዜ ፍጹም የሆነ ቋንቋ ሰጣቸው?

መልስ።

በዘፍ. 11:7-9 እንደተገለጠው እግዚአብሔር ለየቤተሰቡና ለየወገኑ በአንድ ጊዜ አንድ ዓይነት የተለያየ ቋንቋ ሰጥቶአቸዋል። ሕዝቦቹ በአንድ ጊዜ ቋንቋቸው ስለተለያየ አንዱ የሚለው ሊገባው አልቻለም። ከዚህም የተነሳ ሥራቸውንም ሊሠሩ አልቻሉም። ስለዚህ በያለበት ተበታተኑ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ቋንቋ በየአንጻሩ የተለያየ ሆነ።

72. ምድር ለተለያዩ ሰዎች የተከፋፈለችው በምን ደንብና ሥርዓት ነው? ዘዳ. 32:8፥ 9።

መልስ።

እግዚአብሔር ወገኖችን ሊከፋፍልና ምድራቸውን ሊሰጣቸው ወንጌል ከማንኛቸውም የራቀ እንዳይሆን ሕዝቡ እስራኤል በመካከላቸው እንዲኖሩ አደረገ። ለዚህም ለእያንዳንዱ ወገን በፈለገበት ቦታ እርስት እንዳከፋፈላቸው ይታያል። ለያፌት ኤውሮፓን ለቤም እስያን ለካም ደግሞ አፍሪካን ሰጠ። ምድረ ከነዓንን እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን ለዘለዓለም ርስት አድርጎ ጠብቆላቸዋል። ስለዚህ የእነዚህ ሦስት ታላላቅ ወገኖች መኖር እውነት ነው። ስለዚህ ወንጌል በእነዚህ በሦስቱም ወገኖች አቅራቢያ መገኘት አለበት። ወደዚያም ምድር ኢየሱስ ክርስቶስ መጣ። ከዚያም ምድር ኢየሱስ ክርስቶስ ለ1000 ዓመት በሰላም በአሕዛብ ሁሉ ላይ ወደፊት ይገዛል (የሐዋ. ሥራ 17:26፥ 27)።

73. እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን የጠበቀላቸው ምድር የትኛው ነው? ዘፍ. 15:18፤ ዘጸአት 23:31፤ ዘዳግም 11:24፤ ሕዝ. 47:18።

መልስ።

እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን ከነዓን የተባለውን ምድር ነው ርስት አድርጎ የጠበቀላቸው ይህም ምድር የሚገኘው በታላቁ ባሕር በስተምሥራቅ በሚገኘው የባሕሩ ዳር ነው። እንደተሰፋውም ቃል እግዚአብሔር ከግብጽ ባሕር አንስቶ እስከ ቀይ ባሕር ማለት እስከ (ኤርትራ ባሕር) ከዚያም በምስራቅ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ከሊባኖስ ይዞ እስከ ሶሪያና እስከ ፋርስ ሸለቆ ነው። እስራኤላውያን እስከ አሁን ድረስ ይህንን ምድር አልያዙም፤ ነገር ግን ኢየሱስ በምድር 1000 ዓመት ሊነግሥ ሲመጣ ይህን የተባለላቸውን ምድር በሞላ ይወርሳሉ።

74. እግዚአብሔር ምድርን ለምን እንደዚያ ከፋፈላት? የሐዋ. ሥራ 17:26፥ 27።

መልስ።

እግዚአብሔር ምድርን እንደዚያ የከፋፈላት እስራኤል በአሕዛብ መካከል እንዲሆኑና የደኅንነት የምስራች የሚያውጀው ወንጌል ከሰዎች እንዳይርቅ ነው። ስለዚህ ማንም በቅርብ የደኅንነትን መንገድ ቢፈልግ እዚያው በቅርቡ የደኅንነትን መንገድ እንዲያገኝ ነው።

ወንጌል የሚለው ቃል ትርጉም የምስራች ወይም መልካም ዜና ማለት ነው። ይህም መልካም ዜና ለሚፈልጉ ሁሉ ደኅንነት በክርስቶስ በኩል እንዳለላቸው የሚያውቅ ነው። ይህም መልካም ዜና ወይም ወንጌል ለአዳም እንኳን ተሰጥቶአል። በኋላም የዮሐንስ፣ የማቴዎስ፣ የሉቃስና የማርቆስ ወንጌላት የክርስቶስን የምድራዊ ሕይወቱን ታሪክ ስለያዙ አራቱ ወንጌላት ተብለው ተጠሩ። መጽሐፍ ቅዱስ በሞላ ለሰው የሚሆነውን መልካሙን ዜና ይዞአል። በሚከተለው ወንጌል በሚለው አርዕስት በመግለጫው ላይ ተመልከት።

75. እግዚአብሔር የባቢሎንን አገር ለየትኛው ወገን ነው የሰጠው? ዘፍ. 10:21-32፤ 11:27፤ 28።

መልስ።

ባቢሎን ከሴም ወገን ለሆኑት ለአሰራውያን የተሰጠ ነው። ከአርፋክላድ ዘር ማለት ከሴም ወገን የሆነው አብርሃምም ከባቢሎን አገር ከዑር ነው የመጣው፤ ያም ምድር የከለዳውያን አገር ተብሎ ይጠራል፤ የቀድሞው ስም ሬሴን ይባል ነበር (ዘፍ. 10:9-11)።

76. እንደ ዘፍ. 10:6-11 በየስፍራው ከተበታተኑ በኋላ በባቢሎን ውስጥ ማን አረፈባት?

መልስ።

ለሴም ወገን የተሰጠው ባቢሎን የካም ዘር በሆነው በናምሩድ ተያዘ።

77. እንዴት ይህ ምድር በሌላ ወገን መያዝ ችላ?

መልስ።

ዘፍ. 10:11 በቁጥር 11 ላይ እንደተገለጠው ናምሩድ ምድሩን በኃይል ያዘ። ናምሩድ ወደ ከተማዋ በገባ ጊዜ ከሴም ወገን የሆነው አሴር ባቢሎንን ለቅቆ በስተ ሰሜን በሚገኘው ምድር አረፈ። አሴር ለምለሙን የሬሴን ምድር ለቅቆ ጠፍ ወደሆነው ወደ ሰሜናዊው ምድር የሄደው ፈቅዶ አይደለም።

78. በዘፍጥረት 10:8፣ 9 ስለናምሩድ በተገለጠው ክፍል ስለ ዓለም መንግሥታት ምን ታስተውላለህ?

መልስ።

ናምሩድም «በምድር ላይ ኃያል መሆንን ጀመረ» (ዘፍ. 10:8)። ይህም ማለት ኃያል ተዋጊና ገዢ ሆነ ማለት ነው። አሦራውያንንም ነድቶ አስወጣቸው። እርሱም በጌታ «ፊት ኃይለኛ አዳኝ» ነበር። ይህም ሲተረጎም «በጌታ ላይ ኃይለኛ አዳኝ ነበር ማለት ነው።» እርሱም አልታዘዝ በማለት ጌታን እምቢ አለ (ቁጥር 9)። በምድር ሲነገር እንደሚሰማው ናምሩድ በእግዚአብሔር ላይ ያምጽና ይከፋ ጀመር። የቁጥር 9 አድራጊቱም በየስፍራው ሁሉ የታወቀ ሆነ። እርሱም በተከታታይ ከእርሱ በኋላ የመጡትን የዓለም ነገሥታት ጠባይ ይዞ ነበር።

1. ሌሎቹን ወገኖች እግዚአብሔር ከሰጣቸው ምድር አስወጣቸው (ዘፍ. 10:10፥ 11)።

2. እርሱም በፈቃዱ እግዚአብሔርን አልታዘዝ አለ።

3. የእግዚአብሔርንም ፊት ተዳፈረ።

4. እርሱም እንደ እግዚአብሔር ይመለከ ነበር። የጥንቅቅም ታሪክ የባቢሎናውያን አምላክ እንደሆነና እንደ እግዚአብሔርም ይመለከ እንደነበር ይነግረናል። ናምሩድም ከጥንት የዓለም ነገሥታት የመጀመሪያው ነበር። ሐሰተኛው ክርስቶስም የመጨረሻው የዓለም ገዢ ይሆናል። ከጥፋት ውኃ ጀምሮ እስከ 44000 ዓመት በዓለም ላይ አራት የዓለም ነገሥታቶች ብቻ ነበሩ።

79. እንደ ዘፍ. 10:13-20 የትኛው የሴማውያን ምድር ነው በኋላ በካም ነገዶች የተወሰደው? መዝ. 105(106):22 ተመልከት።

መልስ።

እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን የጠበቀላቸው ምድር የካም ነገድ በሆኑት በከነዓናውያኖች ስለተወሰደ የከነዓናውያን ምድር ተብሎ ተጠራ።

80. ሀ. ስለ እነዚህ ወገኖች ምን ትንቢት ተተንብዮ ነበር? ዘፍ. 9:25፥ 27።

መልስ።

የተተነበየው ትንቢት ከነዓናውያን የሴም ነገዶች ባሪያ እንደሚሆኑ ነው።

80. ለ. በኋለኛው ጊዜ እነዚህ የሴም ነገዶች ወደምድራቸው ተመልሰው በመኖራቸው ትንቢቱ እንዴት ተፈጸመ?

መልስ።

እስራኤላውያን ከግብፅ ባርነት ነፃ እንደወጡ ከነዓናውያንን አጥፍተው ከሞት የዳኑትን ባርያ አደረጉዋቸው። እግዚአብሔር ምድሩን ለእስራኤላውያን ለመስጠት ቃል እንደገባላቸው ለእስራኤላውያን ሰጣቸው። ከነዓን እግዚአብሔር ሳይሰጠው ምድሩን ስለያዘ ለዘሮቹ የእግዚአብሔርን ፍርድ አቆያቸው።

81. ለሴም የተሰጠው የተለየ ስም ምን የሚል ነበር? ሴም ለምን በዚህ ስም ተጠራ?

መልስ።

ሴም «የዔቦር ልጆች ሁሉ አባት ተባለ።» የዔቦር ልጆች የተባሉት ዕብራውያኖች ናቸው። እነርሱም ኢየሱስ ክርስቶስ ከዘራቸው የተወለደው እግዚአብሔር የመረጣቸው እስራኤላውያን ናቸው። በቁጥር 24 እንደተጠቀሰው ዔቦር የሚለው ስም ትርጉም «መሻገር» ማለት ነው። ሴም የእነዚያ የተሻገሩ ወይም ያለፉት ሰዎች አባት ነው። ዔቦር የሚለው ስም ደግሞ በበኩሉ የተተነበየ

ነው። በኋለኛውም ጊዜ አብርሃም ኡር ከተባለው ከከለዳውያን አገር አቋርጦ ወደ ከነዓን መጥቶአል። እስራኤልም በተአምራት የኤርትራን ባሕር ተሻግረው ከነዓን ገብተዋል። በኋላም እስራኤልውያን የዮርዳኖስን ወንዝ በእግዚአብሔር ተአምር ተሻግረው ምድሩን ለመውረስ ገብተዋል። የዔቦርም ልጅ ፋሌቅ ይባላል። ምድሪትዋም የተከፈለችው በፋሌቅ ዘመን ነበር (ዘፍ. 10:25)። ትርጉሙም ምናልባት የሰው ዘር በተለያዩ ቋንቋዎች መከፋፈል ይሆናል። ከዚያም ምድር በመካከላቸው ተከፋፍላ የሚኖሩበት ምድር ተገልሎ ተሰጣቸው (ዘፍ. 11:1-9)።

ሳይንስ ግን አሕጉሮች በሞላ አብረው የነበሩ ሳሉ በኋላ ነው የተከፋፈሉት ይላል። አሚሪካም ከኤውሮፓና ከአፍሪካ ጋር አንድ የነበረ አህጉር ነበር ይላሉ። የአህጉሩ ቅርፅ ከዕለታት አንድ ቀን አንድ ላይ የተጣመሩ እንደነበሩ ይመስላል። ይህም አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ አስተማሪዎችን ምድር በፋሌቅ ዘመን እንደተከፋፈለች አድርገው እንዲያስቡ ያደርጋቸዋል። ምናልባት በዘፍጥረት ዘመን ምድሪቱ ስትከፋፈል አህጉሮቹ ቀስ በቀስ እየተነጣጠሉ ሄደው ይሆናል። ይህ በዘፍጥረት 10:25 ላይ የተነገረው ነገር በአንድ ሰው የሕይወት ዘመን የተፈጸመ ነው። በፋሌቅ ዘመን የተደረገው የመሬት መከፋፈል ለሰው ልጆች የዘርና የጎሳ እንዲሁም የቋንቋና የመኖሪያ ስፍራ የመከፋፈል ምክንያት ነው።

ዘፍጥረት 11:10 እስከ 12:4 አንብብ።

82. እግዚአብሔር አብርሃምን ለምን እንደጠራው ከኢያሱ 24:1-3 ያለውንና በዘፍ. 12:1-4 በመጥቀስ አስረዳ።
መልስ።

1. በኢያሱ 24:1-3 እግዚአብሔር አብርሃምን በምድር ሕዝብ ሊያደርገውና ከዘሩም ለራሱ በምድር ነገድን ሊያደርግ ፈለገ። «እግዚአብሔርም ዘሩን አበዛለት።» (ቁጥር 3)። ለእግዚአብሔር የተቀደሱ ወገኖች እንዲሆኑ ሌላ አማልክትን ከሚያመልኩ ከሌሎች አሕዛብ መለየት አለባቸው (ቁጥር 2)። ስለዚህ እግዚአብሔር አብርሃምን ከአሕዛብ መካከል ጠርቶ ለራሱ የተለየ ወገን እንዲሆን አደረገው።

2. እግዚአብሔር በአብርሃም ዘር የዓለምን አሕዛብ ሁሉ ሊባርክ ፈለገ (ዘፍ. 12:3)። ኢየሱስ ክርስቶስም ከአብርሃም ዘር መምጣት ነበረበት። ስለዚህ እግዚአብሔር አብርሃም ቅዱስ የሆኑ ዘሮች እንዲያፈራሩና መልካሙን ዜና ወንጌልን ለፍጥረት ሁሉ እንዲያደርሱ ሰዎችም ደኅንነትን እንዲያገኙ አብርሃምን መረጠው። ሁለቱም ማለት ኢየሱስ ክርስቶስም ሆነ መጽሐፍ ቅዱስ የተሰጠን በአብርሃም ዘር በኩል ነው።

83. አብርሃም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ አጠናቆ ፈጽሞአል? ዘፍ. 12:1-4 እና 11:31-32 ተመልከት።

መልስ።

በዘፍ. 11:31፥ 32 እንደተጠቀሰው የአብርሃም አባት የከለዳውያንን ምድር ለቆ ከቤተሰቡ ሁሉ ጋር ከነፃን ለመሄድ የተነሳ ይመስላል። ነገር ግን በምዕራፍ 12:1 ላይ እግዚአብሔር ማንንም ሳይጨምር አብርሃምን ብቻ ወደ ከነፃን እንዲሄድ እንደጠራው በግልጽ ይታያል። ይኸውም በኃላፊ ጊዜያት ነው። «እግዚአብሔርም አብርሃምን አለው፤» እግዚአብሔር አብርሃምን ወደ ከነፃን አገር እንዲሄድ ጠራው፤ ሆኖም በጉዞው ቤተሰቦቹ ሁሉ ቢከተሉት ከእርሱ ጋር ከነፃን ሊገቡ አልቻሉም። ከዚያም በሐራን አርፈው አብርሃምም አባቱ እስከ ሞተ ድረስ በዚያው ዘገየ። አንድ ከእግዚአብሔር የተጠራ ሰው ምድራዊ በኩራቱን ካላበረከተ ለሙላት መጠራቱን አላሟላም ማለት ነው።

የአብርሃም አባት በሞተ ጊዜ እግዚአብሔር ገና በከለዳውያን አገር በዑር ሳለ ያደረገለትን ጥሪ ለማሟላትና ለመታዘዝ ነፃ ሆነ። አብርሃም አሁንም የወንድሙን ልጅ አስከትሎ ወደ ከነፃን በመሄዱ አሁንም ሌላ ተጨማሪ ጥፋት አድርጎአል (12:4፥ 5)። ሎጥ በከነፃን አገር ለአብርሃም ኃዘንና ችግር ብቻ ሆኖበታል። በዚህ ሁሉ ከመጀመሪያው አብርሃም እግዚአብሔርን በሙላት እንዳልታዘዘ እናያለን። እግዚአብሔር ደግሞ አብርሃምን «ከአገርህ ከዘመዶችህም ከአባትህም ቤት ተለይተህ እኔ ወደማሳይህ ምድር ውጣ» ብሎ አዘዘው። እርሱ ግን ከአባቱና ከአባቱ ቤተሰብ ጋላም ከሎጥ አልተለየም።

84. ሀ. በአብርሃም ኪዳን ውስጥ ዋናውና ጎሳ ብሎ የሚታየው ምን ኖሮአል?
ዘፍ. 12:1-3።

መልስ።

1. ታላቅ ሕዝብ አደርግሃለሁ (ቁጥር 2)።

2. በዘርህም የዓለም አሕዛብ በሞላ ይባረካሉ (ቁጥር 3)። ይህ በሙሉ ተፈጽሞአል። አብርሃም ታላቅ ሕዝብ ሆኖአል፤ እነዚሁም የእስራኤል ነገዶች ናቸው። የእስራኤል ክብር ከምንም ጊዜ ይልቅ ኢየሱሳ ክርስቶስ በምድር ለ1000 ዓመት ሊገዛ ዳግመኛ ሲመጣ እጅግ ታላቅ ይሆናል። በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ብዙ ሕዝቦች እንደተባረኩ የቀሩትም ወደፊት ይባረካሉ። ምክንያቱም ከእያንዳንዱ ወገንና ሕዝቡ ጥቂቶቹ እንደተባረኩ እንደዚሁም ደግሞ ስለሚድኑ ነው (ማቴ. 24:14፤ ራእይ 5:9፥ 10)። ኢየሱስ ክርስቶስ ለ1000 ዓመት በምድር ሲገዛ በአሕዛብ ላይ በሞላ በሰላም ይገዛል።

84. ለ. እግዚአብሔር አብርሃምን በመጥራት ይህ ተስፋ የእግዚአብሔርን ውጥን እንዴት ያሳያል?

መልስ።

እግዚአብሔር መጀመሪያውኑ የተስፋይቱን ምድር ከነፃንን ጠብቋል። ይህንንም አገር የመረጠው አዳኙ ኢየሱስ ክርስቶስ በዘራቸው በኩል ወደ ምድር

ለሚመጣው ሕዝቦች ነው። ያም ምድር ወንጌል ከእግዚአብሔር እንዳይርቅ ልክ በትክክለኛው ስፍራ መካከል ነው (ዮሐዋ. ሥራ 17:26፤ 27)። በአዳኙ በክርስቶስ በኩል የዓለም ሕዝቦች በሙሉ መባረክ አለባቸው። እግዚአብሔርም አብርሃምን የዚያ ሕዝብ አባት እንዲሆን ጠራው።

84. ሐ. ከሥላሴዎች በየትኛው አምላክ ነው ይህ ኪዳን ቀጥታ ከአብርሃም ጋር የተካሄደው?

መልስ።

ከአብርሃም ጋር ቃል ኪዳን ያካሄደው እግዚአብሔር ወልድ ነው። እግዚአብሔር ምንም ጊዜ ከሰው ጋር ግንኙነት ማድረግ ሲፈልግ ሁልጊዜ አንድነቱን የሚፈጽመው በሥላሴዎች አንዱ በሆነው በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ነው። በብሉይ ኪዳን ጊዜ ክርስቶስ ገና በሥጋ ወደ ምድር ባልመጣበት ጊዜ እንኳን እግዚአብሔር ከሰዎች ጋር ግንኙነት የሚያደርገው በእርሱ በኩል ነው።

1. ኢየሱስ «ቃል የነበረውና በኋላም ሥጋ ሆኖ በእኛ መኃል ያደረገው ነው» (ዮሐ. 1:1፤ 2፤ 14)። እግዚአብሔር በእርሱ በኩል ብቻ ስለሚናገር ቃል ተባለ። የእግዚአብሔርን ዕቅድና ፈቃድ ለሰዎች የሚያሳየው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። አንተ የልቤን ምሥጢር፣ አሳብ የምትረዳው በምናገረው ነገርና በጽሑፍ በምገልጸው ነገር ነው። በተመሳሳይ መንገድ የእግዚአብሔርን ፈቃድና ዕቅድ እንዲሁም አሳብ መረዳት የምንችለው በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ብቻ ነው። እግዚአብሔር አብ የሚናገረው በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል ብቻ ነው። ስለዚህ ክርስቶስ «ቃል» ተባለ። ማቴ. 11:27 ተመልከት።

2. በብሉይ ኪዳን ዘመን እንዳንድ ሰዎች እግዚአብሔርን አይተውት ቃሉንም ሰምተዋል። በዮሐንስ 6:46 ላይ ግን ኢየሱስ «አብን ማንም አላየውም» ብሎአል። በዮሐ. 1:18 ደግሞ መቼም ቢሆን እግዚአብሔርን ያየው የለም። ሆኖም ያዕቆብ ከእግዚአብሔር ጋር ታግሎአል (ዘፍ. 32:24፤ 25፤ 30)። ሙሴም ከእግዚአብሔር ጋር ፊት ለፊት ተነጋግሮአል (ዘጸአት 33:11፤ ዘጥልቁ 14:14፤ ዘዳግ. 5:4፤ 34፤ 10)። ኢሳይያስም ጌታን በመቅደስ ውስጥ ሆኖ አየው (ኢሳ. 6:1)። ኢየሱስም ይህንኑ ነገር በዮሐ. 12:41 ላይ አጽንቶታል። በ1ኛ ነገሥት 22:19 ነቢዩ ጌታን እንዳየ ይናገራል። ያዩትና የሰሙት እግዚአብሔር አብን አይደለም። እነርሱ ያዩት የእግዚአብሔር ቃልና የእግዚአብሔር ሠራተኛ የሆነውን የእስራኤልን ንጉሥ ክርስቶስን ነው (ኢሳ. 6:5)። ኢየሱስ እራሱ መቼም ቢሆን አብን ያየው ማንም የለም ብሎአል።

የጌታ ክብርም እጅግ ታላቅ ስለሆነ ማንም አይቶት በሕይወት አይኖርም። ስለዚህ እርሱ ከሰው ጋር ሲገናኝ ክብሩን ሸሽጎ ነው። ከአሁን ቀደምም ክብሩን ለመሸሸግ ብሎ በደመና ተከልሎ ወርዶአል። ሰው ወደ ፀሐይ በሚመለከትበት

ጊዜ የፀሐይዋ ብርሃን ዓይኖቼን ይጎዱታል። ነገር ግን በጥቁር መስተዋት አድርጎ ፀሐይን ቢመለከት የፀሐይዋን ጠቅላላ አካል መመልከት ይችላል። የፀሐይዋም ብርሃን ስለተከለለ ዓይኖቼ አይጎዱም።

3. እግዚአብሔር ወልድ በሰው አምሳልና መልክ ወደ ምድር ከመምጣቱ በፊትም የእስራኤል ንጉሥ ነበር። ከዚያም በአህያና በአህያይቱ ውርንጫ ተቀምጦ ወደ ኢየሩሳሌም በመጣ ጊዜ እራሱን በንጉሥ መልክ አቅርቦአል። ማለት ግርማውና ክብሩ በሥጋ በተሸፈነ ጊዜ ማለት ነው (ማቴ. 21)። በሚመጣው በ1000 ዓመት የሰላም ግዛቱም ጊዜ የእስራኤል ንጉሥ ይሆናል። ደግሞም በዳዊት ዙፋን ይቀመጣል። እርሱም ለዘለዓለም አምላካቸው ነው። እግዚአብሔር አምላካቸውም በንጉሣቸው በክርስቶስ በኩል በሙሴ እጅ መራቸው። ከአብርሃም ጋርም ቃል ኪዳን የገባው ልጁ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። (የእስራኤል ንጉሥ ስለሆነው ስለ ክርስቶስ ለማጥናት የዚህን መጽሐፍ ትምህርት በተከታታይ በመግለጫው ላይ ተመልከት።)

4. እግዚአብሔር ከሰዎች ጋር ግንኙነት የሚያደርገው በልጁ በኩል ብቻ አይደለም። ልጁ ኢየሱስ ክርስቶስ የመፍጠርንም ነገር ሁሉ ሠርቶአል። ዮሐ. 1:3፤ ዕብ. 1:2፤ ኤፌ. 3:9፤ ቆላ. 1:16 ተመልከት።

85. እግዚአብሔር ከሰው ጋር አስቀድሞ የገባቸውን ቃል ኪዳኖችና የሰጣቸውን ስጦታዎች በቅደም ተከተል ዘርዝር። ዘፍ. 2:17፤ 3:15፤ 8:20-22፤ 12:1-3።

መልስ።

1. ዘፍ. 2:17 ከአዳም ጋር የገባው ቃል ኪዳን የታዘዘክ እንደሆነ በሕይወት ትኖራለህ፤ ያልታዘዘክ እንደሆነ ግን ትሞታለህ የሚል ነው።

2. ዘፍ. 3:15 በኃጢአት ከወደቀ በኋላም እግዚአብሔር ከአዳም ጋር ቃል ኪዳን ገብቶአል። «የሴትዋ ዘር» የሆነው ክርስቶስም ለሰይጣን ላይ ለመፍረድ መምጣት ነበረበት። ኃጢአታቸውን ተናዘው ለሚያምኑ ሁሉ በክርስቶስ ደም ከበደል ሁሉ መንጸትና መገላገልን አግኝተው ደኅንነትን ማግኘት ይችላሉ። የዚህም ኪዳን ምልክት ደም ነው። በእግዚአብሔር ፊት የአዳምና የሔዋን እራቂትነት በቆዳ እንዲሸፈን የእግዚአብሔር እጅ ደምን አፈሰሰ (ዘፍ. 3:21)። ይህም የክርስቶስ ሞት ምላሴ ነው። ተስፋ ተሰጥቶ በነበረው በክርስቶስ ኢየሱስ ደም ኃጢአታቸው ተሸፈነ።

3. ዘፍ. 8:20-22 ይህ ቃል ኪዳን ደግሞ ከኖኅ ጋር የተገባ ነው። ኖኅ ወደፊት ሊሆን ያለውን የክርስቶስን ሞት ተመልክቶ በእምነት የደምን መሥዋዕት ስላቀረበ እግዚአብሔር ፍጥረታትን ሁሉ ዳግመኛ በውኃ ያለማጥፋቱን ቃል ኪዳን ገባለት።

4. ዘፍ. 12:1-3 አብርሃም አገሩንና ዘመዶቹን ትቶ እግዚአብሔር ወደሚያሳየው ምድር የሄደ እንዲሁ እግዚአብሔር ታላቅ ሕዝብ እንደሚያደርገውና በዘሩም የዓለም አሕዛብ ሁሉ እንደሚባረኩ ቃል ኪዳን ገባለት። ያም ዘር ኢየሱስ ክርስቶስ ነበር። ኢየሱስ ክርስቶስ እንደሚመጣ በፊቱ ታውቆ ነበር። ነገር ግን በማን በኩል እንደሚመጣ አልታወቀም ነበር።

86. በአብርሃም ኪዳን ውስጥ እግዚአብሔር ምን አዲስ ነገር ገለጠ?

መልስ።

በዚህ ኪዳን ውስጥ እግዚአብሔር ክርስቶስ በአብርሃም ዘር በኩል እንደሚመጣ ገለጠ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ክርስቶስ በአንዱ በአብርሃም ዘር በኩል እንደሚመጣ የታወቀ ሆነ። ይህ ነገር በሌላው ኪዳን ውስጥ በመጀመሪያ አልተገለጠም ነበር።

ምዕራፍ 12:5-20 ያለውን አንብብ።

87. ሀ. በምዕራፍ 12:7 ላይ እግዚአብሔር ለአብርሃም የሰጠው ተስፋ ምን ነበር?

መልስ።

እግዚአብሔር አብርሃምን ታላቅ ሕዝብ ሊያደርገው ተስፋ ከገባለት ይህ ሕዝብ የሚኖርበት ምድር ሊሰጠው ይገባል። በምዕራፍ 12:7 እንደተጠቀሰው ለአብርሃም የከነዓን ምድር ተስፋ ተሰጠው።

87. ለ. አብርሃም ለእግዚአብሔር ምን መልስ ሰጠው? ምዕ. 12:8።

መልስ።

አብርሃም ወደ ተራራ ወጥቶ «በዚያ ለጌታ መሠውያን ሠራ።» ይህም አድራጎቱ በዚያ አካባቢ ለሚኖሩ ሰዎች አብርሃም እውነተኛ አምላክን ብቻ እንደሚያገለግል ምስክር ነው። መሠዊያውንም በተራራ ላይ የሠራው ሁሉ እንዲያዩ ነው።

ከዚህም በቀር አብርሃም መሠውያውን ሲሠራ እንደ እግዚአብሔር ተስፋ ሊመጣና ሊሰጥ ባለው በክርስቶስ ማመኑን ለእግዚአብሔር ሲመሰክር ነው። በዚህ እምነት መሠረት ላይ ተመርኩዞ እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ቃል ኪዳን ገባ። አሁን አብርሃም ተስፋውን አድሶ ሊመጣ ባለው በክርስቶስ አምኖ እቆማለሁ፤ ወደኋላም አልመለስም አለ።

88. አብርሃም ወደ ግብፅ በሄደ ጊዜ ምን ኃጢአት አደረገ?

መልስ።

1. በምድሩ ላይ ረኃብ በሆነ ጊዜ አብርሃም ምን ማድረግ እንደሚገባውና የት መሄድ እንዳለበት እግዚአብሔርን አልጠየቀም። ነገር ግን በገዛ ፈቃዱ ወደ

ግብፅ ሄደ። ግብፅ የዓለም ምሳሌ ናት። አብርሃም ከእግዚአብሔር ርዳታን በመጠየቅ ፋንታ ከዓለም ርዳታን ፈለገ። ይህም ደግሞ ወደ መከራ አመጣው። ዛሬም ብዙ አማኞች መከራ በሚገጥማቸው ጊዜ ርዳታን ከዓለም ይፈልጋሉ። ነገር ግን እግዚአብሔርን ምን ማድረግ እንዳለባቸውና ምን እንደሚሻላቸው ርዳታን አይጠይቁም። ይህ ደግሞ በኃጢአት ላይ መውደቅ ነው። (ያቆብ 4:13-15፤ 2ኛ ነገሥት 18:21፤ ኢሳ. 30:2፤ 31:1)።

2. አብርሃም ሚስቱ ሣራ ቶንጆ ስለሆነች ግብፃውያን ገድለውኝ ይወስዱብኛል ብሎ ፈራ። ስለዚህ ሣራ እህቱ ነኝ እንድትል ነገራት። እርግጥ ሁለቱም አንድ አባት ቢኖራቸውም በእናት አይገናኙም ነበር፤ ነገር ግን አብርሃም ሣራ ሚስቱ እንዳልሆነች ለግብፃውያን ሊያስረዳ ፈለገ። እርሷም ኃጢአት በሆነው ነገር ተታለለች (ዘፍ. 20:12)።

3. እግዚአብሔር እንደ ተስፋ ቃሉ አብርሃምን ታላቅ ሕዝብ ባደረገው ነበር። ነገር ግን አብርሃም ግብፃውያንን ፈርቶ ይገሉኛል በማለቱ በእግዚአብሔር ተስፋ ላይ ሙሉ እምነት ስለሌለው እንግዲህ አብርሃም ከተገደለ እንዴት እግዚአብሔር ታላቅ ሕዝብ ሊያደርገው ይችላል?

አብርሃም ቶሎ ብሎ ወደ ጌታ ዘወር አለ። ግብፅንም ለቆ እግዚአብሔርን በመጀመሪያ ጊዜ ወዳናገረበት ሥፍራ ተመለሰ። በዚያም እግዚአብሔርን እንደገና ጠራ። እርሱም እግዚአብሔርን ባለማመን ካሳዘነና ከታለለ በኋላ በእግዚአብሔር ፊት ሕይወቱን አስተካከለ (ዘፍ. 13:1-4)።

ምዕራፍ 13:1-9 አንብብ።

89. አብርሃምና ሎጥ በምድሩ ፊት ጥሩ ምሳሌነት ያለውን ምስክርነት አስቀርተዋልን? 13:7።

መልስ።

አብርሃምና ሎጥ የእግዚአብሔር ሰዎች ይባሉ ነበር። አብርሃምም በተራራው ላይ መሠውያን በሠራ ጊዜ በምድሩ ሕዝቦች ፊት ስለ እውነተኛው አምላክ የሚቃጠል መሥዋዕት በማቅረብ ምስክርነት ሰጥቶ ነበር። ነገር ግን በአብርሃምና በሎጥ እረኞች መካከል የተደረገው ጠብ ያንን ምስክርነት አጠፋ። ቁጥር 7 የአብርሃምና የሎጥን መንገድ በሚጠብቁት መካከልም ጠብ ሆነ ይላል። «በዚያም ዘመን ከነዓናውያንና ፈርዛውያን በዚያች ምድር ተቀምጠው ነበር።» ይህም ማለት እነዚህ ሰዎች ጠቡን ስለተመለከቱ የእግዚአብሔር ሰዎች ነን በሚሉት ላይ ያስተያየታቸውን ፍርድ ሳይሰጡ አይቀሩም። (1ኛ ተሰ. 5:22 ከማናቸውም ክፉ ነገር ራቁ።)

90. ሀ. ለሎጥ ውድቀት የመጀመሪያ እርምጃ ምን ነበር? ዘፍ. 13:5-11።

መልስ።

የመጀመሪያውን የሎፕን ውድቀት እርምጃ ሳንዘረዝር በመጀመሪያው ሎፕ በእምነቱ ያለማዳገን እንመልከት። አብርሃም ወደተለያዩ አዳዲስ ስፍራዎች በሄደ ቁጥር በዙሪያው ለሚገኙ ሰዎች በሞላ ይመስክር ነበር። በተራራም ላይ መሰውያ ሠርቶ የሚቃጠል መሥዋዕት አቅርቦአል። ሎፕ ግን እንዲህ ያለውን ምስክርነት በጭራሽ አቅርቦ አያውቅም። ማንም በክርስቶስ ማመኑን የማይመሰክር አማኝ በጣም ደካማ ስለሆነ በቀላሉ ይወድቃል። በሕይወቱም ፈጽሞ አሸናፊ ክርስቲያንም አይሆንም። በሮሜ 10:10 ላይ «ሰው በልቡ አምና ይጸድቃል» የሚል እናነባለን። ይህም ማለት በእምነት ድኖአል ማለት ነው። የመጀመሪያው እርምጃ አሸናፊ ለመሆን ከኃጢአት ኃይል መዳን ነው። «በአፋም መስከሮ ይድናልና!» ይህም ከኃጢአት ኃይል የመዳን ደኅንነት ነው። ኃጢአትን ድል በማድረግ መንገድ ላይ መሄድ እንደጀመርክ በምትመሰክርበት ጊዜ በእምነት ለማደግ ያ መንገድ በእያንዳንዱ ክርስቲያን እርምጃ መወሰድ አለበት።

ወደታች አዘቅዝቆ ለመውረድ የሎፕ የመጀመሪያው ኃጢአት የገንዘብ ፍቅር ነው። አብርሃም ከለምለሙና ብዙ ሣር ከሚገኝበት ውኃ ገብ መሬትና ከደረቁና ትንሽ ሣር ካለበት ከተራራማው ምድር መካከል ምርጫ እንዲያደርግ ሎፕን ሲጠይቀው ሎፕ ብዙ ሣርና ውኃ የሚገኝበት ዝቅተኛ ምድር ለራሱ መረጠ። 1ኛ ጢሞ. 6:9፥ 10 አንብብ።

90. ለ. ወደ ውድቀት ያደረሰው ሁለተኛው የሎፕ እርምጃ ምን ኖሮአል? ዘፍ. 13:12:13።

መልስ።

ሁለተኛው ሎፕን ወደ ውድቀት ያደረሰው እርምጃ ኃጢአትን ያለመፍራቱ ነው። የሰዶም ሰዎች በኃጢአት በጣም የረከሱ ነበሩ። ሎፕም ኃጢአትን ሳይፈራ ወደዚያች ከተማ ድንኳኑን አዘዋወረ። ልጆቹ በከተማው ነዋሪዎች ኃጢአት እንዳይበላሹ እንዳይተባበሩ ሎፕ ድንኳኑን ከከተማው በጣም አርቆ መትከል ነበረበት (መዝ. 1:1፥2)። በከተማው አቅራቢያ ወተት፣ አይብ፣ ቅቤ፣ ቆዳና የመሳሰሉት ነገሮች ሳይሸጡ አይቀሩም። ኃጢአትን እንዳይፈራ ያደረገው የገንዘብ ፍቅር ነው።

91. እግዚአብሔር ሎፕን ምን ብሎ አስጠነቀቀው? ዘፍ. 14።

መልስ።

በ2ኛ ጴጥ. 2:8 እንደምንመለከተው ሎፕ ጻድቅ ሰው ነበር። ስለዚህ እግዚአብሔር ከሰይጣን ወጥመድ ሊያወጣው ፈለገ። አራቱ የምሥራቅ ነገሥታት ከአምስቱ በሚዳማው የጨው ባሕር አጠገብ ከሚኖሩት ነገሥታት ጋር ጦርነት አደረጉ (ዘፍ. 14:1፥ 2፥ 8)። የሰዶምና የጥራ ነገሥታቶች ተሸንፈው በእነዚህ በሁለቱ ከተማዎች የሚገኙት ነገሮች በሞላ በምሥራቆቹ ነገሥታት ተዘርፎ ተወሰደ። እነርሱም ሎፕንና ያለውን ሁሉ አብረው ወሰዱ (ቁጥር 12)።

አብርሃም ይህን እንደሰማ የእርሱ የሆኑትን ከ318 ሰዎች ጋር ሆኖ ተከታተላቸው። እርሱም ነገሥታቶቹን ከመታ በኋላ ሎፕን ነፃ አወጣው። ይህም የሆነው ኃጢአት ባለበት የእግዚአብሔር ፍርድ እንደሚመጣ ሎፕን ለማስጠንቀቅ ነው። ሎፕም ማስጠንቀቂያውን ገቆ በኃጢአት ወደታች ለመውረድ በኃጢአቱ ለመቀጠል ወደ ሰዶም ሄደ።

92. ሀ. ወደ ውድቀት ያደረሰው ሦስተኛው የሎፕ እርምጃ ምን ነበር? ዘፍ. 19:1።

መልስ።

ሎፕን ወደ ውድቀት ያደረሰው ሦስተኛው እርምጃ የምችትና የመዝናናት ፍቅር ነበር። እርሱም ባዚያች ጥፋ በሆነች ከተማ መኖር ጀመረ። እርሱም የዚያች ከተማ ጥፋነት በልጆቹ ላይ የሚያስከትለውን ጉዳት አላስተዋለም። ምናልባትም ሚስቱና ሴቶች ልጆቹ የሰው ልብ የሚሻውን ነገር በሞላ በገንዘባቸው ለመግዛት ስለሚችሉ በዚህ ኑሮው ምቹ ባልሆነ ድንኳን ውስጥ ከመቀመጥ በዚች ከተማ እንዲኖር ደጋግመው ጨቅጭቀውት ይሆናል።

በሦስተኛው ቁልቁል በሚያመራው ውድቀት ውስጥ የራስን ክብር የመሻት ኃጢአት ይታያል። ሎፕ በከተማዋ በራፍ ተቀምጦ ነበር። ይህም ስፍራ የከተማው ሽማግሌዎች የከተማውን ወንጀለኞች ለመፍረድ የሚቀመጡበት ቦታ ነው። ከዚህ ከከፋ ከተማ ሽሽቶ በመውጣት ፋንታ በከፋዎቹ ላይ ለመፍረድ የሚያስችለውን የሽምግልና ክብር ለመሻት ከአገሩ ሽማግሌዎች ጋር ተቀመጠ።

92. ለ. ወደ ውድቀት ያደረሰው አራተኛው የሎፕ እርምጃ ምን ኖሮአል? ዘፍ. 19:32-36።

መልስ።

ሎፕ ያለውን ክብር ሁሉ ሲጥል በመናዘዝ ፋንታ ኃዘኑንና የልቡን ጭንቀት ለመርሳት ጠጥቶ ሰክረ። ከዚያም እርሱ ሳያውቅ ሁለቱ ሴቶች ልጆቹ ልጆችን ካባታቸው ወለዱ። እነርሱም በኋላ ሕዝብ ሆነው የእግዚአብሔር ጠላቶች የሆኑትን ሞአብና አሞንን ወለዱ።

ጳድቁ ሎፕ የዓለምን ፍላጎትና የገንዘብን ፍቅር ስለተከተለ ሌሎች የሚወድቁበት እንቅፋትና መሰናክል ሆነ (ያዕ. 1:14፣ 15)። ሎፕ የዓለማዊ ክርስቲያኖች ምሳሌ ሲሆን አብርሃም ደግሞ የመንፈሳዊ ክርስቲያኖች ምሳሌ ነው።

93. የሎፕ ሚስት ለምን ተፈረደባት? በልፂ የተሰወረው ኃጢአት ምን ኖሮአል? ዘፍ. 19:17-26፣ ሉቃ. 17:31-33።

መልስ።

የሉጥ ሚስት ልብ በተረገሙት በዓለም ነገሮች ላይ ነበር። ከተማውና በከተማው ውስጥ ያለው ነገር በሞላ ስለተፈረደበት ሎጥና ቤተሰቦቹ ዘወር ብለው እንዳይመለከቱ ማስጠንቀቂያ ተሰጥቶአቸው ነበር። አማኝም በኃጢአቱ በተናዘዘና በአመነ ጊዜ ከዓለም ሸሽቶ ወደ ክርስቶስ መሄድ አለበት። ምክንያቱም ዓለም ስለተፈረደባት ነው። ሰውዬውም የሚያፈቅረው ነገር በዓለም ውስጥ ኖሮት ወደ ዓለም ቢመለስ ከዓለም ጋር ይፈረድበታል። እርሱም አፍአዊ አማኝ ብቻ ስለሆነ ነው። አንዳንድ ጊዜ ባለቤት የሆነ ሰው በሚድን ጊዜ ቤተሰቦቹ በሞላ አብረው ሄደው እኛም አምነናል ይላሉ። ነገር ግን አልተናዘዙም። እነርሱም ወደ ቤተ ክርስቲያን እንኳ ቢመጡ ኃጢአታቸውን ሊተዉ አይፈልጉም፤ ስለዚህ በእነዚህ ሰዎች በሉጥ ሚስት ላይ የደረሰው ፍርድ ይመጣባቸዋል።

የሉጥ ሚስት የልብዋ አሳብ በሞላ ወደዚያች ከተማ ኃጢአት ስለሆነ ወደኋላ ተመለከተች። ቤትዋና ንብረትዋ ዕቃዋ በሞላ በዚያ ከተማ ነበር። አንዳንዶቹም ሴቶች ልጆቻቸውን አግብተው የሚኖሩት በዚያች ከተማ ነበረ። እርሷ ሕይወትዋን ለማዳን ይህንን ሁሉ ቸል አላለችም ነበር።

ፍቅራችን በዚህ ዓለም ነገሮች ላይ ከሆነ ክርስቶስን መቀበል አንችልም። ስለዚህ በሄድንበት ቦታ ሁሉ የእግዚአብሔር ፍርድ ይከተለናል። ዘመዶቻችን በዓለም ውስጥ ሆነው ከዓለም ለመውጣት እምቢ ቢሉ እንኳ እኛ ብቻችንን ወደ ክርስቶስ መምጣት አለብን (ዘፍ. 19:14፤ 15)።

94. ሎጥ ዓለምንና ገንዘብን ቢወድ እንኳ ምን ትርፍ አገኘ?

መልስ።

ሎጥ ለጥቂት ጊዜ በከተማዋ ውስጥ በድሎት በሀብትና በክብር ተዘናና። እግዚአብሔር ሎጥን ወደ ንስሐ ሊያመጣው ሀብቱንና ድሎቱን ለማራቅ ያለውን ንብረትና ክብት በሞላ ከከተማው ጋር በአንድነት አጠፋ። ከሴት ልጆቹ ጋር በዋሻ በሚኖርበት ጊዜ ክብሩን አስገፍፎ ነበር። በከተማው የሚኖሩትን ሰዎች ያገቡት ልጆቹ ግን ከከተማው ጋር ተፈረደባቸው። ባለቤቱ ሞተች፤ በሁለቱም ሴቶች ልጆቹ ልብ ደግሞ የሰዶም ኃጢአት ነበረ። ይህም የሉጥ ገንዘብን የመውደድና ኃጢአትን ያለመፍራት ፍሬ ነው። እርሱም በእግዚአብሔር ፊት ለዘለዓለም ያለሽልማት ይኖራል። የእርሱ ምስክርነት ቤተሰቦቹን እንኳን ማዳን አልቻለም (2ኛ ጴጥ. 2:6-8)። ዛሬም ከኃጢአት የማይሸሹ አማኞች በእግዚአብሔር ፊት ለዘለዓለም ባዶ እጃቸውን ያለ ሽልማት ሲቀሩ ምናልባትም ቤተሰቦቻቸውም ያልዳኑ ይሆናሉ።

95. ከምዕራፍ 12 እስከ 22 ድረስ ባለው ክፍል ላይ ተመርኩዘህ አብርሃም በእምነቱ እያደገ እንደሄደ በቅደም ተከተል ግለጥ። ገላ. 3:8፤ ዮሐ. 8:56-58፤ ዘፍ. 11:31-12:5 ተመልከት።

መልስ።

1. እግዚአብሔር አብርሃምን ከዑር ወደ ከለዳውያን አገር እንዲሄድ ጠራው (ዘፍ. 12:1)። ነገር ግን አባቱና ቤተሰቦቹ በሞላ ተከትለውት ወደ ከነዓን ስላመሩ አብርሃም ከነዓን ሳይደርስ በካራን ተቀመጠ (ዘፍ. 11:31፤ የሐዋ. ሥራ 7:2-4)። ይህም የሆነበት ምክንያት ለእግዚአብሔር በፍጹም ልብ ባለመታዘዙ ነው።

በኋላም አብርሃም ከካራን ለቆ ወደ ከነዓን ሲሄድ በገዛ ፈቃዱ ሎጥን አስከትሎ ሄደ። እግዚአብሔር ሎጥን ስላልጠራው በዚያ አገር የልብ ኃዘንና የመጥፎ ምስክርነት ምክንያት ሆኖአል። አንድ ጊዜም አብርሃም ከ318 ሰዎች ጋር ብቻ ሆኖ ሎጥን ከአራት ኃይለኛ ነገሥታት እጅ አድኖታል። ይህም የእምነትን ሥራ ያሳያል። አብርሃም በእግዚአብሔር እርዳታ ተማምኖ ነበር (ዘፍ. 14:14-24)።

2. ዘፍ. 13:9 እግዚአብሔር የከነዓንን ምድር በሞላ ለአብርሃም ሊሰጠው ተስፋ ገባለት። አብርሃምም የእግዚአብሔርን ተስፋ በማመኑ ከከነዓን ምድር የትኛውን እንደሚፈልግ ለሎጥ ምርጫ ሰጠው (ዘፍ. 13:14-17)። በኋላም እግዚአብሔር የከነዓንን ምድር በሞላ ለዘሮቹ ሰጠ። አብርሃም ሎጥ እንዳደረገው የሥጋን መንገድ አልተከተለም። ነገር ግን የእግዚአብሔርን ፈቃድና መንገድ ተከተለ። እርሱም ወደ አዳዲስ ቦታ ሁሉ በተዘዋወረ ቁጥር ለእግዚአብሔር የተሰጠ መሆኑን ባካባቢው ሳሉት ሰዎች ለመመስከር መሠውያ ይሠራ ነበር። አብርሃም እንደዚህ ዓለም ሰዎች የመሆን ፍላጎት አልነበረውም (ዘፍ. 12:7፤ 13፤ 18)።

አብርሃም እግዚአብሔር ቃል ስለገባለት በሁሉ ነገር እንደሚጠነቀቅለት ያምን ነበር። ኢየሱስ ክርስቶስም እኛ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ካደረግን እግዚአብሔር የምንፈልገውን ነገር በሙሉ እንደሚሰጠን በማቴዎስ 7:31-34 ባለው ክፍል ላይ መከሮናል። ለእግዚአብሔር መኖር የእኛ ፋንታ ነው። እግዚአብሔር ተስፋ ስለገባለን የምንለብሰውንና የምንበላውን ሊሰጠን ደግሞ የእርሱ ፋንታ ነው።

3. ዘፍ. 14:14-24 አብርሃም በእግዚአብሔር የእርዳታ ተስፋ ስላመነ አራቱን ኃይለኛ የምሥራቅ ነገሥታት አልፈራም። እርሱም በ318 ሰዎች ብቻ ረታቸውና ድል አደረጋቸው።

አብርሃምም ምንም ዓይነት የዓለምን ብልጽግና ሊቀበል አልፈለገም ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር የሰጠውን ብቻ መቀበል ፈለገ። ስለዚህ የሰዶም ንጉሥ ያበረከተለትን ስጦታ አልቀበለም አለ (ዘፍ. 14:21-24)። ዛሬ ይህን የመሰለውን ብልጽግና አልፈልግም የሚሉ አማኞች ብዙ አይደሉም።

በእግዚአብሔር ርዳታ አብርሃም የዓለምን ብልጽግና እንዳልተቀበለ እግዚአብሔር በተመለከተ ጊዜ እግዚአብሔር በዘፍጥረት 15:1 ላይ

የተጠቀሰውን ቃል ተናገረ። አብርሃም ሆይ፤ አትፍራ 1. እኔ ለአንተ ጋሻህ ነኝ።
2. ዋጋህም እጅግ ታላቅ ነው አለው። እግዚአብሔር የሚሰጠን ዋጋ እምነት ነው።

4. በዘፍ. 12:2 ላይ እግዚአብሔር ታላቅ ሕዝብ እንደሚያደርገው ለአብርሃም ተስፋ ሰጥቶታል። ነገር ግን በዘፍ. 15:3 እንደተጠቀሰው እግዚአብሔር የሚያደርገው ተአምራታዊ ሥራ የአብርሃም እምነት በጣም ትንሽ ነበር። አብርሃምም አገልጋዩና ወራሹ እንዲሆን ፈለገ፤ ምክንያቱም አብርሃም በሰብዓዊ ችሎታው ልጅ የማግኘት ኃይል ስለሌለው ነው። ከቁጥር 4-6 ባለው ክፍል እግዚአብሔር ለአብርሃም ልጅ እንደሚሰጠው ቃል ገብቶለታል። እርሱም እግዚአብሔር በተአምራት ልጅ እንደሚሰጠው አመነ።

በዘፍ. 15:8 ላይ አብርሃም ከነዓንን እንደሚወርስ እግዚአብሔር የማረጋገጫ ምልክት እንዲሰጠው ፈለገ። ምልክትን መፈለግ እምነተደካማነትን ያሳያል። ከቁጥር 19-21 ያለውን አንብብ። እግዚአብሔርም አብርሃምን መሥዋዕት እንዲያዘጋጅ ጠየቀው። ይህን እንደአደረገ አብርሃም እግዚአብሔርን ይጠብቅ ጀመር። እግዚአብሔር ግን መልስ ከመስጠት ዘገየ። እግዚአብሔርም በዚህ ዘርፍ ከነዓንን ሳይወርሱ ብዙ እንደሚቆዩ ለአብርሃም አመለከተው። 400 ዓመት ወስደባቸው (ቁጥር 13)። እግዚአብሔር ግን ተስፋውን ይፈጽማል። ለእኛም አንዳንድ ጊዜ የእግዚአብሔር ተስፋ ሳይፈጸምልን ይዘገያል።

አብርሃም እየጠበቀ ሳለ ወፎች መሥዋዕቱን ሊበሉ መጡ። አብርሃምም አባረራቸው። እኛም እግዚአብሔርን እየጠበቅን ሳለን የጥርጥር ወፎች ይመጡብናል፤ ስለዚህ የእግዚአብሔር ቃል እርግጥ ስለሆነ ጥርጥርን በሞላ ማባረር አለብን። የእርሱም የተስፋ ቃል ሳይፈጸምልን አይቀርም።

የምድጃው ጢስ እስራኤል በግብፃውያን እጅ እንደሚሰቃዩ የሚያሳይ ምልክት ነው (ቁጥር 17)። ብርሃኑም የእግዚአብሔር የተስፋ ቃል ነው። የእግዚአብሔር ልጆች በምድር መከራ ሲቀበሉ የእግዚአብሔር ተስፋ በመካከላቸው ብርሃን ሆኖ ያበራላቸዋል።

5. ሣራ ልጅ ለመውለድ በጣም አርጅታ ነበር። ምዕራፍ 16:16 በዚያን ጊዜ አብርሃም 86 ዓመቱ እንደነበረ እናነባለን (ዘፍ. 16:4-6)። በዚህ ሁኔታ ሣራ 76 ዓመት ሆኖአታል ማለት ነው። የ76 ዓመት ሴት ልጅ ለመውለድ አትችልም። እግዚአብሔር ግን ተስፋ የሰጠው ከአብራኩ የወጣ የራሱ ልጅ እንደሚኖረው ነው። አብርሃምም እግዚአብሔር የገባለት ቃል የሚፈጸመው ሌላ ሚስት ካላገባ በቀር በሌላ መንገድ የማይፈጸም መሰለው። አብርሃም እግዚአብሔር ተአምር እንደሚያደርግ እስከ አሁን አላመነም ነበር። ስለዚህ አብርሃም የእግዚአብሔር ፈቃድ መስሎት የእግዚአብሔር ተስፋ እንዲፈጸም አጋርን ሚስት አድርጎ ወሰዳትና ወንድ ልጅ ወለደችለት። አብርሃም ለራሱ ቅሬታ እግዚአብሔርን ትንሽ ለመርዳት ሞከረ። አማኝ እምነት በንደለው ጊዜ እራሱን ለማጽናናት እግዚአብሔርን መርዳት የሚገባው ይመስለዋል። ከአጋር

የተወለደው እስግኤል እስከሞተበት ቀን ድረስ የእግዚአብሔር ሕዝብ የሆኑት የእስራኤላውያን ጠላት ነበር። የእስግኤል ዘር የሆኑት ዓረቦችም ዛሬ የምድራዊዎቹ የአብርሃም ዘርች ዋና ጠላቶች ናቸው።

6. ዘፍ. 17:1-19፤ 18:18፤ 19 አንብብ። እግዚአብሔር አብርሃምን ከእንግዲህ ወዲያ ስሙ አብርሃም እንጂ አብራም ተብሎ አለመጠራቱን ነገረው። አብራም ማለት ትልቁ አባት ማለት ሲሆን አብርሃም ማለት ደግሞ የብዙ ሕዝብ አባት ማለት ነው። ምክንያቱም እግዚአብሔር አብርሃምን ለብዙ አሕዛብ አባት አድርጌሃለሁ ስላለው ነው (17:5)።

በምዕራፍ 17:15 ደግሞ እግዚአብሔር ሦራ ሣራ ተብላ መጠራት አለባት አለ። ሣራ ማለትም ልዕልት ማለት ነው። እግዚአብሔር ቃል የገባው ከሣራ በሚወለደው ልጅ በኩል ነው። ነገር ግን አብርሃም እስከ አሁን በዚህ በእግዚአብሔር ተአምራታዊ ነገር ለማመን እምነቱ አልጠነከረም። እርሱም እንደ እኔ ያለው የመቶ ዓመት ሰው ልጅ ሊወለድለት ይቻላልን? አለ። ዘጠና ዓመት የሆናት ሣራስ ልጅ አርግዛ መውለድ ይቻላታልን? (ቁጥር 17)። አሁንም በቁጥር 18 ላይ አብርሃም እስግኤል በእግዚአብሔር የተመረጠው ልጁ እንደሆነ አድርጎ ተስፋ ያደርግ ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ሣራ ልጅ ትወልዳለች ብሎአል። ቁጥር 19 «ከእርሱ በኋላ ለዘሩ የዘለዓለም ቃል ኪዳን እንዲሆን ቃል ኪዳኔን ከእርሱ ጋር አቆማለሁ።» በምዕራፍ 18:17-19 ያለውን ክፍል አንብብ። በእግዚአብሔር ፊት አብርሃም ታማኝና አማኝ ሰው ነው። ስለዚህ እግዚአብሔር ከእርሱ ምንም ነገር አልሰወረም።

7. ምዕራፍ 20 (17:16፤ 19፤ 20:2፤ 11) አንብብ። አብርሃም ወደ ጌራራ በሄደ ጊዜ አሁንም ሰዎች በሚስቱ ምክንያት ይገሉኛል ብሎ ፈራ። ስለዚህ እንደ ገና አሁንም «እህቱ ናት አለ።» በምዕራፍ 17:16፤ 19 አብርሃም ሚስቱ ሣራ ልጅ እንደምትወልድለት የሚናገር ተስፋ አለለት። በዚህ ጊዜ ግን እምነቱ በጣም ጥቂት ስለሆነ እግዚአብሔር ይገለኝ ይሆናል ብሎ ፈራ። እርሱም የሞተ እንደሆነ ከሣራ የሚወለድለትን ልጅ የማያገኝ ሊሆን ነው። የእግዚአብሔርን የተስፋ ቃል አላመነም። ሰው እምነቱ በደከመ ጊዜ ፈራ ይሆናል። የጌራራ ንጉሥ የነበረው አቤሜሌክ ሣራ ውብ ስለነበረች ሚስቱ እንድትሆን ፈለገ። ሣራና አብርሃም በዕድሜአቸው አርጅተው ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር በተአምር የልጅነት መልክ ስለሰጣቸው ሣራ በዘጠና ዓመትዋ ወጣት ትመስል ነበር። ሣራ ከሞተች በኋላም አብርሃም ከሚስቱ ከኪቱራ ልጆችን ወለደ። በምዕራፍ 17:17 እንደተገለጠው በዚህ ጊዜ አብርሃም ልጆችን ለመውለድ በጣም አርጅቶ ነበር።

8. ዘፍ. 22:1-12፤ ዕብ. 11:17-19። ብዙ ዓመታቶችም አለፉ፤ አብርሃምም አረጀ። ከዚያም እግዚአብሔር የአብርሃምን እምነት ፈተነ። እግዚአብሔር አብርሃምን በልጁ በይስሐቅ በኩል ታላቅ ሕዝብ እንደሚያደርገውና ቃል ኪዳንም ከይስሐቅ ጋር እንደሚያቋቁም ተስፋ ገብቶለት ነበር። ሆኖም ልጁን ይስሐቅን የሚቃጠል መሥዋዕት አድርጎ እንዲያቀርብለት አዘዘ። በዚህን ጊዜ ግን አብርሃም እግዚአብሔር በይስሐቅ በኩል ሊፈጽመው

ቃል ኪዳን የገባውን ቃል እንደሚፈጽም አመነ። ስለዚህ አብርሃም እግዚአብሔር ይስሐቅን ከሞት እንኳ ሊያድነው እንደሚችል አምኖ መሥዋዕት ሊያደርገው ይዞት ሄደ። እግዚአብሔር ይስሐቅን ታላቅ ሕዝብ ሊያደርገው ከፈለገና እንዲሁም ከእርሱ ጋር ቃል ኪዳን ለማድረግ ከፈለገ ይስሐቅ በሕይወት መኖር አለበት። ስለዚህ የእግዚአብሔር ተስፋ እንዳይቀር ከሞት መነሳት አለበት። ይህ እውነተኛ እምነት ነው። ዕብ. 11:17፤ 19 አንብብ። ይህም በደንብ ያብራራል።

ይስሐቅ የክርስቶስ ምሳሌ ነው። አብርሃም ይስሐቅን ለመሥዋዕት ባቀረበው ጊዜ ወጣት እንጂ ልጅ አልነበረም። ስለዚህ ደኅና ንበዝ ስለነበረ መሥዋዕት ከመሆን ሊከላከልና እምቢ ሊል ይችል ነበር። ይስሐቅ ይህ ነገር የእግዚአብሔር ፈቃድ መሆኑን ሰላወቀ ለሞት እንኳ የታዘዘ ሆነ። ኢየሱስ ክርስቶስም ለአባቱ ፈቃድ ለሞት እንኳ የታዘዘ ሆኖአል (ፊልጵ. 2:5-8)።

አብርሃም በልቡ ይስሐቅን ገና ድሮ መሥዋዕት አድርጎት ነበር። ስለዚህ እንደ አብ ይመስላል። ሮሜ 8:32፤ ዮሐ. 3:16፤ በዘፍ. 22:13 የተጠቀሰው በግ የምትከነት ምሳሌ ነው። በጉ በይስሐቅ ፋንታ መሥዋዕት ሆነ። ኢየሱስ ክርስቶስ በእኛ ምትክ የሚቃጠል መሥዋዕት ሆኖ ተሰውቶአል (ዕብ. 10:5-10)። አብርሃም በእምነቱ እያደገ በሄደ ጊዜ በጣም ይወዳቸው የነበሩትን አራት ነገሮች መተው ነበረበት።

1. ሕዝቡንና አገሩን ትቶ መሄድ ነበረበት (ዘፍ. 12:1፤ ማቴ. 10:34-39፤ 2ኛ ቆሮ. 6:14-18)።

2. አብርሃም በተፈጥሮ በጣም ያቀርበው ከነበረውና ለውርስ ካበቃው አማኝ ዘመዱ መለየት ነበረበት (2ኛ ጴጥ. 2:7፤ 8፤ ዘፍ. 13:1-18)። «ለውርደቱ ምክንያት ከሆነው» አማኝ መሳይ ሰው ፈጽሞ መለየቱ በዘፍ. 15:1-3 እንደተገለጠው አብርሃም ከሎጥ ይልቅ ባርያው እንዲወርሰው ፍላጎት እንዲያድርበት አድርጎታል (2ኛ ጢሞ. 2:20-21)።

3. ለልጁ ለእስማኤል የነበረውን ዕቅድ መተው ነበረበት (ዘፍ. 17:17፤ 18)።

4. ይስሐቅንም አሳልፎ መስጠት ነበረበት፤ «የምትወደውን አንድ ልጅህን ይስሐቅን» (ዘፍ. 22:1-19፤ ዕብ. 11:17፤ 18፤ 11:8-11)።

96. ከዘፍ. 17 ጋር አንድነት ያለውን የግዝረትን ትርጉም ከሮሜ 4:1-12 እና ከሮሜ 2:28፤ 29 ጠቅሰህ አስረዳ።

መልስ።

አብርሃም ሁለት ዓይነት ዘር ነበረው።

1. የተፈጥሮ ዘሮች እስራኤላውያን ናቸው (17:1-8)። ለእነርሱም እግዚአብሔር እንዲኖሩበት ምድረ ከነዓንን ሰጥቶአቸዋል። ዘፍ. 13:14-17 ተመልከት። እነርሱንም እንደ ምድር አሸዋ አበዛቸዋለሁ አለ። እግዚአብሔር ከእነርሱም ጋር ክርስቶስ በእነርሱ ዘር በኩል እንደሚመጣና የዓለምም አሕዛብ ሁሉ በእርሱ እንደሚባረኩ ቃል ኪዳን ገባ (ሮሜ 3:1-3)።

እነርሱም ለዓለም ሁሉ የእግዚአብሔር የደኅንነት ምስክሮች እንዲሆኑ ቅዱሳን መሆን ስላለባቸው የካህን ወገን ተባሉ። ስለዚህ እግዚአብሔር ጣዖትን ከሚያመልኩት ከቀሩት አሕዛቦች ሁሉ እንዲለዩ ፈለገ። እግዚአብሔርም ከሌሎች የመለያቸውን ምልክት ሰጣቸው። ማለት እግዚአብሔር በተለይ ከእስራኤል ወገን ጋር እንደሆነ የሚያሳይ ምልክት ነው። ያም ኪዳን በእግዚአብሔርና በአብርሃም የሥጋ ወገኖቹ ከሆኑት ጋር ብቻ ነበር። እርሱ የወንዶች ልጆቹና ወገኖቹ ግዝረት ነው (ዘፍ. 17:10-12)። «የቁልፈታችሁንም ሥጋ ትገረዛላችሁ፤ በእኔና በእናንተ መካከል ላለውም ቃል ኪዳን ምልክት ይሆናል።» (ዘፍ. 17:10-12)። እግዚአብሔር የአብርሃምን ዘሮች ምድራዊና ሥጋዊ ወገኖቹ እንዲሆኑ መረጣቸው። እነርሱም የሥጋ ምድራዊ ወገኖቹ እንደመሆናቸው ሁሉ ሥጋዊና ምድራዊ ኪዳን ከእነርሱ ጋር አድርጎ ነበር። ያውም ወንዶቻቸውን ሁሉ እንዲገርዙ የሚል ነበር።

እግዚአብሔር የሥጋን ግዝረት ምልክት እንዲሆን የመረጠበት ምክንያት እስራኤላውያን ጣዖት ከሚያመልኩት ሕዝቦች ጋር በጋብቻ ተጣምረው በጣዖቶቻቸው አምልኮ እንዳይረክሱ ነው። እግዚአብሔር ለሥጋዊና ምድራዊ ሕዝቦቹ የሥጋዊን የግዝረት ምልክት ሰጣቸው። ምክንያቱም ከአረመኔውና ከጣዖት አምላኪው ሕዝብ ከሥጋዊ ትብብርና አንድነት እንዲለዩ ነው።

2. አብርሃም እንደ እራሱ በእምነት የዳኑ መንፈሳዊ ዘሮች ደግሞ አሉት። እነርሱም ደግሞ እንደ ሰማይ ከዋክብት ሊበዙ ይገባል (ዘፍ. 15:5)። ከእነዚህም ጋር እግዚአብሔር ቃል ኪዳን አለው፤ ያም ደግሞ የልብ ግዝረት ምልክት ነው። ይህም ግዝረት ከልብ ውስጥ ጋጢአትና ከዓለም ርኩሳት ሁሉ የሚለይ ነው። እነዚህም መንፈሳውያን የእግዚአብሔር ዘሮች ከዓለም ሕዝብ ሁሉ ማለት ከነገድና ከቋንቋ ሁሉ ናቸው። እነዚህም የዘለዓለም ሕይወትን የሚያገኙት ወገኖቹ ብቻ ናቸው (ሮሜ 4:11፥ 12)።

እነዚህ የእግዚአብሔር ሥጋዊ ወገኖች የሆኑት እስራኤላውያን ከእግዚአብሔር መንፈስ ተወልደው መንፈሳዊ ዘሮቹ ባይሆኑ ምንም እንኳ ሥጋዊ ግዝረት ቢኖራቸው እንደማንኛውም ከመንፈስ ዘር እንዳልሆነ ሰው ለዘለዓለም ይጠፋሉ። ስለዚህ ከእግዚአብሔር የዘለዓለም ሕይወትን ደግሞ እንዲቀበሉ ስለፈለገ እስራኤላውያን ሥጋዊ ብቻ ሳይሆን መንፈሳዊ ዘሮቹም እንዲሆኑ ይወዳል። የልብም ግዝረት እንደሚያስፈልጋቸው በነበያትም ሆነ በሕግ ተነግሮላቸዋል (ዘጳ. 20:6፤ 10:16፤ ኤር. 4:4፤ 32:39፤ ሕዝ. 11:19፤ 36:26፤)። ስለዚህ የሥጋ ግዝረት በእግዚአብሔርና በምድራዊ

የሥጋ ወገኖቹ መካከል ብቻ የተደረገ የኪዳን ምልክት ነው። ይህንንም እነርሱ የዳኑም ቢሆኑ ያልዳኑ ያደርጉታል። ሥርዓቱም የተሰጣቸው ጣዖትን ከሚያመልኩ አሕዛብ ጋር በጋብቻ እንዳይጣመሩና የጣዖትንም እምልኮ ከመካከላቸው ማራቅ ያለባቸውን ኪዳን እንዲያስታውሳቸው ነው። ሳይገረዝም በነበረው እምነት ያገኘው የጽድቅ ማኅተም የሆነ የመገረዝን ምልክት ተቀበለ (ሮሜ 4:11)። አብርሃም እግዚአብሔርን ስለአመነ የእግዚአብሔር ወገኖች አባት እንዲሆን መረጠው ይህም ደግሞ አብርሃም በእግዚአብሔር የተመረጡት ምልክት ነው። እርሱም ታላቅ ሕዝብ ለመሆን የቻለው ከእምነቱ የተነሳ ነው። የአብርሃም ልጆችም ገና ሕፃን ሳሉ ክፉና በጎ ሳይሉ ይገረዙ ነበር። ይህም የሥጋ ግዝረት ለዳኑትም ሆነ ላልዳኑት ምድራዊ ሕዝቦቹ ለእስራኤላውያን ለምልክት ያህል ብቻ የተሰጣቸው ነው።

የልብ ግዝረት ምልክት ግን የተሰጠው በመንፈስ ዳግመኛ ለተወለዱት ለእግዚአብሔር ልጆች ብቻ ነው (ቆላ. 2:11፤ ፊልጵ. 3:3፤ ሮሜ 2:28፤ 29)።

አብርሃም በሥጋ ሳይገረዝ አስቀድሞ በእግዚአብሔር ስላመነ ጻድቅ በመሆኑ ዳነ (ሮሜ 4:3፤ 10፤ 11፤ 12)። ግዝረት ከደገነነት ጋር ምንም ግንኙነት የለውም። ስለዚህ አይሁዶች ስለግዝረት ለአሕዛብ ሲያስተምሩ ጳውሎስ አሕዛብ በእምነት እንጂ በሃይማኖት ሥራ ደገነነት እንደሌለ አውቆ ከአሕዛብ ያመኑት እንዳይገረዙ ከለከለ። የሐዋ. ሥራ 15:5-19 አንብብ። ቁጥር 5:10፤ 19፤ 20፤ 24፤ 28፤ የሐዋ. ሥራ 21:21፤ 1ኛ ቆሮ. 7:18፤ ገላ. 5:2፤ 6፤ 6:15።

የእግዚአብሔር የዘለዓለም ልጆች ከአይሁድም ሆነ ከአሕዛብ የልብ ግዝረት ያላቸው ብቻ ናቸው (ሮሜ 2:28፤ 29)። እነርሱም የአብርሃም መንፈሳዊ ልጆቹ ናቸው።

ዋና ዋና ነገሮች።

ሀ. እግዚአብሔር አብርሃምን ስለ እምነቱ ምድራዊ ሕዝቡ እንዲሆን መረጠው።

ለ. እግዚአብሔር የግዝረትን ምልክት ለአብርሃምና ለቤተሰቡ እንዲሁም ለምድራዊ ዘሮቹ ሁሉ ሥጋዊ ምልክት አድርጎ ሰጣቸው። ምክንያቱም እነዚህ ሕዝቦቹ በአሕዛብ ኃጢአት እንዳይጠላለፉና እንዳይረከቡ ነው።

ሐ. ሐዋርያት በመንፈስ ቅዱስ ተመርተው ከአሕዛብ ወገን የዳኑት አማኞች እንዳይገረዙ ወሰኑ። የሐዋ. ሥራ 15:5-19፤ (ቁጥር 5:10፤ 19፤ 20፤ 24፤ 28) የሐዋ. ሥራ 21:21፤ ገላ. 2:3፤ 5:2፤ 6፤ 6:15፤ 1ኛ ቆሮ. 7:18።

መ. የእግዚአብሔር መንፈሳዊ ልጆች ከዓለማዊነትና ከዓለም ኃጢአት የሚለይ የልብ ግዝረት አለባቸው (ሮሜ 2:28፤ 29፤ ፊልጵ. 3:3፤ ቆላ. 2:11፤ ዘዳ. 30:6፤ 10:16፤ ኤር. 4:4)።

ሠ. እስራኤላውያንም ቢሆኑ ለመዳን ከፈለጉ እነርሱም የእግዚአብሔር መንፈሳዊ ልጆች መሆን አለባቸው። በሥጋ እንደተገረዙትም አሕዛብ የልብ ግዝረት ሊኖራቸው ይገባል። (ዘዳ. 10:16፤ 30:6፤ ኤር. 4:4)።

ረ. ዛሬም ቢሆን አማኞች ለሃይማኖት ሥርዓት ሲሉ የተገረዙ እንደሆነ እንደ ጳውሎስ ዘመን በእነርሱም እንደ ኃጢአት ይቆጠርባቸዋል። ከዚህም በቀር የዓለማውያን ወግ አምሮአቸው ቅንጦሽ ስለአሰኛቸው ቢገረዙም እንደ ኃጢአት ይቆጠርባቸው ነበር (ዕብ. 13:12-14)።

ሴቶችን መግረዝ ግን ሁሉንም ኃጢአት ነው። ሴትንም ስለመግረዝ የሚናገር ክፍል በመጽሐፍ ቅዱስ ውስተ ፈጽሞ የለም። ይህ ቀድሞ በሰይጣን የተጀመረ ሥራ ነው። ሴትን የሚገርዙ ሰይጣንን የሚያመልኩ ብቻ ናቸው። አማኝ የሆነ ሰው የሰይጣንን ወግና ልማድ በሞላ ካልተወ በቀር የእግዚአብሔርን ዘለዓለማዊ ዋጋ አይቀበልም።

97. ሀ. መንፈሳዊውንና ለ. ምሳሌያዊውን የይስሐቅን መሥዋዕትነት ግለጽ።
ዕብ. 11:17-19 ተመልከት።

መልስ።

ሀ. መንፈሳዊ ዓይነት፡-

አብርሃም የእግዚአብሔርን ቃል አመነ። እግዚአብሔርም ቃል የገባው በይስሐቅ በኩል ታላቅ ሕዝብ እንዲያደርገው ነው። ነገር ግን እግዚአብሔር ይስሐቅ አንድ ልጅ እንኳን ሳይወልድ አብርሃምን የሚቃጠል መሥዋዕት አድርገህ ሰዋልኝ ብሎ አዘዘው። የእግዚአብሔር ተስፋ የማይዛባና እውነተኛ ስለሆነ ቢታረድ እንኳ ይስሐቅን ያስነሳው ነበር። ይህም እውነተኛው እምነት ነው። እግዚአብሔር የሚናገርህ ነገር ምንም ያህል ከባድና አስቸጋሪ መስሎ ቢታይህ እንኳ በእምነት ታዘዘው።

ለ. ምሳሌያዊው ዓይነት፡-

1. የሞሪያም ተራራ (ዘፍ. 22:2) የጎልጎታ ተራራ እንደሆነ ታምናለል። (ቀራንዮ) ኢየሱስ ስለ ኃጢአታችን በመስቀል ላይ መሥዋዕት የሆነበት ቦታ በአብርሃም ዘመን የኢየሩሳሌም ከተማ ገና አልተቋቋመም ነበር። መልከጼዴቅ የሳሌም ንጉሥ በሚኖርበት ቦታ በኋለኛው ዘመን የኢየሩሳሌም ከተማ እንደተሠራበት ይታመናል።

2. አብርሃም ለገዛ ልጁ ሳይራራለት ለሁላችን አሳልፎ በሰጠው በእግዚአብሔር አብ ይመስላል (ሮሜ 8:32፤ ዮሐንስ 3:16)።

3. ይስሐቅ ደግሞ የኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ ነው። አብርሃም መሥዋዕት ባደረገው ጊዜ ሕፃን ልጅ ሳይሆን ጎረምሳ ነበር። ስለዚህ አባቱን ሊከላከል ሲችል በፈቃዱ የእግዚአብሔር ፈቃድ እንዲፈጸም አባቱ ሲያስረው ታዘዘ። ኢየሱስ ክርስቶስም ቢሆን ለመስቀል ሞት እንኳ የታዘዘ ሆነ (ፊልጵ. 2:5-8) ይስሐቅ እግዚአብሔር ስለ እርሱ የገባውን ተስፋ ያውቅ ነበር። ይህንንም ከአብርሃም እንደሰማ አይጠረጠርም። እርሱም ደግሞ እግዚአብሔር የተስፋ ቃሉን ጠብቆ ከሞት እንኳ እንደሚያስነሳው ያውቅ ነበር።

4. በጉ (ዘፍ. 22:13) የምትክነት ምሳሌ ነው። በይስሐቅ ምትክ በጉ ታረደ። ስለ እኛም ምትክ ክርስቶስ ሞተ (ዕብ. 10:5-10)።

5. በአብርሃም ልብ ይስሐቅ ገና ድሮ ሞቶ ነበር። ምክንያቱም አብርሃም የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም ወዲያውኑ በሠዋው ነበር። ስለዚህ እንደ አብርሃም አሳብ ይስሐቅ ከሞት ተነስቶ ከእግዚአብሔር እጅ ዳግመኛ ተቀብሎ በወሰደው ነበር (ዕብ. 11:19)። እግዚአብሔርም ክርስቶስን የወሰደው ከሞት ከተነሳ በኋላ ነው። ከሞተም በኋላ ሕያው ሆኖ ተነስቶ ከአብ ጋር ለዘለዓለም ይኖራል።

ምዕራፍ 23 እና 24ን አንብብ።

98. በምዕራፍ 24 ላይ አብርሃም ቤተሰቦቹን በመግረዝ የግዝረትን ቃል ኪዳን ከእግዚአብሔር ጋር እንደጠበቀ አመልክት። (ቁጥር 1-4 ተመልከት።) መልስ።

አብርሃም ልጁ ይስሐቅ በኃጢአት ከሚኖሩት ከነዓናውያን ጋር በኃጢአት እንዳይተባበር ሚስት ከእነርሱ መኃል ወስዶ እንዲያገባ አልፈቀደለትም። ስለዚህ ለይስሐቅ ሚስት ለማግኘት እግዚአብሔርን ከሚያመልኩ ከወገኖቹ መካከል ሚስት እንድትመጣለት መልእክተኛ ወደ ካራን ተላከ። እርሱም ለመለየት የተቀበለው የግዝረት ምልክት ስላለው ቃል ኪዳኑን ጠበቀ (ዘፍ. 24:3፤ 28:1፤ ዘዳ. 7:1-4፤ ኢያሱ 23:12፤ 13፤ ዕዝራ 9:12፤ ነህምያ 13:25፤ 2ኛ ቆሮ. 6:14-18)።

ምዕራፍ 25 እና 26ን አንብብ።

99. በምዕራፍ 25-37:1 ያሉት ቁጥሮች ሁለት ታላላቅ ክፍሎች አሉዋቸው። እነዚህም በምዕራፍ 36 የዔሳው ታሪክ ሲሆን በምዕ. 25:19-36:29 ደግሞ የያዕቆብ ታሪክ ነው። ለምንድ ነው ከዔሳው ታሪክ ይልቅ የያዕቆብ ታሪክ የላቀው?

መልስ።

እግዚአብሔር ያዕቆብን የመረጠበት ምክንያት ያዕቆብ የእግዚአብሔር ሕዝብ ስለሚሆንና ከዘሩም ክርስቶስና ደኅንነት ለጠፉት ሕዝቦቹ ስለሚመጣ ነው። እግዚአብሔር ያዕቆብ ቀስ በቀስ እንዴት የእምነት ሰው እንደሆነና በኋላም

በመጨረሻ የእስራኤል አባት የመባልን ችሎታ እንዳገኘ ያመለክታል። ያዕቆብ እግዚአብሔር በእርሱ በኩል ለዓለም ደኅንነትን ለመስጠት ፈቃደኛ ሆኖ የመረጠው ታላቅ ሰው ነው። ዒሳው ግን እግዚአብሔር ያልተጠቀመበት የዚህ ዓለም ሰው ብቻ ነበር። ስለዚህ ነው እንግዲህ ስለ እርሱ ጥቂት ብቻ የተጻፈው።

100. በምን መሠረት ላይ ነው የአብርሃም ቃል ኪዳን ወደ ይስሐቅ ተዘዋውሮ የጻናው? ዘፍ. 18: 19፤ 26: 5÷ 24።

መልስ።

እግዚአብሔር የአብርሃምን ኪዳን በይስሐቅ ላይ ያጻናው በአብርሃም እምነት ስለተራመደ ነው። አብርሃም የእግዚአብሔር ሰው እንደመሆኑ መጠን ልጁን ይስሐቅን በእምነት ጎዳና ማሳደጉ ስለማይቀር ኪዳኑ ያለምንም ነቀፋ ከአብርሃም ወደ ይስሐቅ ሊተላለፍ ችሎአል። «ልጅን በሚሄድበት መንገድ ምራው፥ በሸመገለም ጊዜ ከእርሱ ፈቀቅ አይልም» (ምሳሌ 22: 6)።

እንደዚሁም ልጆች ያሉዋቸው ቤተሰቦች ደግሞ ልጆቻቸውን በጌታ ፍርሃት ቢያሳድጉአቸው እነርሱንም ጌታ ሊባርካቸው ይችላል።

101. ይስሐቅ እራሱ የእምነት ሰው እንደሆነ አመልክት። ምዕ. 28: 1-4።

መልስ።

ይስሐቅም እንደ አባቱ እንደ አብርሃም የእግዚአብሔርን ኪዳን ሊጠበቅና ከዓለም ተለይቶ ንጹሕ ሊሆን ይፈልግ ነበር። ስለዚህ ይስሐቅ ያዕቆብ ከነዓናዊ ሴት አግብቶ ምናልባት ኃጢአትን ወደ ቤተሰቡ እንዳያዛምትና ቤተሰቡን በዓለም ኃጢአት እንዳይበክል ልጁ ከነዓናዊት ሴት እንዲያገባ አልፈለገም፤ ከዚህም በቀር ይስሐቅ የመለየት ምልክት የሆነውን የግዝረትን ቃል ኪዳን እንዲጠበቅ ይፈለግበት ነበር። ስለዚህ እውነተኛውን አምላክ ከሚያመልኩት ወገኖቹ ማለት ከሃራን ሰዎች ሚስት እንዲያገባ ያዕቆብን ላከው። ይህም ደግሞ ይስሐቅ የእግዚአብሔር ሰው እንደነበረና የልጁን እግዚአብሔርን አለመታዘዝ የማይፈቅድም እንደነበረ ያሳያል። በ2ኛ ቆሮ. 6: 14-18 ባለው ክፍል ውስጥ እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን የሰጣትን ትእዛዝ ተመልከት።

ዒሳው ሁለት ኪጢያዊ ሴቶች ባገባ ጊዜ ይስሐቅ በነገሩ አዝኖ ነበር (ዘፍ. 26: 34፥ 35)። በዘፍ. 26: 17-25 ደግሞ ይስሐቅ የሰላም ሰው እንደነበረ እናያለን።

102. ሀ. ያዕቆብና ዒሳው ገና ሳይወለዱ ስለ እነርሱ ምን ትንቢት ተተንብዮ ነበር? ዘፍ. 25: 23።

መልስ።

ያዕቆብና ዒሳው ገና ሳይወለዱ የተነገረላቸው ትንቢት ታናሹ ከታላቁ ስለሚያይል ታላቁ ለታናሹ እንደሚገዛ ነው።

102. ለ. ይህ ትንቢት ከአብርሃም ጋር ለተገባው ኪዳን ምን ድጋፍ ይሰጣል?
መልስ።

ይህ ትንቢት እግዚአብሔር የአብርሃምን ኪዳን ሊያወርሰውና በዘሩም የዓለምን አሕዛብ በሞላ ሊባርክ የይስሐቅን ታናሹን ልጁን ያዕቆብን እንደመረጠ ያሳያል።

102. ሐ. የያዕቆብ ቤተሰቦች ይህንን ስለ ያዕቆብ የተነገረውን ትንቢት ፈጽሞ እንዳልረሱ የሚያስረዳ ቢያንስ ቢያንስ ምን አንድ ማረጋገጫ አለህ?
መልስ።

የያዕቆብ እናት ርብቃ በዘፍጥረት 25:23 ላይ ስለ ልጅዋ የተነገረውን ትንቢት ፈጽሞ አልረሳችም ነበር። ይስሐቅ ዋናውን ምርቃት ለዲሳው ሊሰጥ ባለ ጊዜ ርብቃ ዋናው ምርቃት ለያዕቆብ እንዲሰጥ ያዕቆብን በማጭበርበሩ ሥራ ረዳችው። እግዚአብሔርን ይህን ምርቃት ለያዕቆብ እንደሰጠው ታውቅ ነበር። እርሷም በእምነትዋ ስለደከመች እግዚአብሔርን ለመርዳት ስለቃጣች በቤተሰቡ ላይ በሙሉ ታላቅ ኃዘንን አስከተለች። ዘፍ. 27 አንብብ።

103. ያዕቆብ የተስፋውን ቃል ኪዳን እንደገዛ ያስመሰለበትና ወደ ካራን ያሸሸው የቀድሞ ጠባዩ እንደሆነ ምን ማረጋገጫ ይገኛል? ምዕ. 25:28-34፤ ምዕ. 27።

መልስ።
1. ያዕቆብ የእግዚአብሔር የተስፋ ቃል እንዲፈጸምለት ፈለገ። በውልደት ዓሳው ታላቅ ስለሆነ እንደ ደንቡ በረከቱን መቀበል የሚገባው እርሱ ነበር። ያዕቆብ አሁንም በእምነቱ ደካማ ስለሆነ በረከቱን በአታላይነት መንገድ ሊቀበል ፈለገ። ያዕቆብ ለበረከቱ በጣም ስለጓጓ ለብኩርናው ግድ ካልነበረው ከዲሳው ገዛው (25:28-34)።

2. ዲሳው በረከትን ሊቀበል በቃጣ ጊዜ ያዕቆብ ለበረከቱ በጣም ጓጉቶ ስለነበር ፈጥሮ በማወናበድ ተቀበለ (ምዕራፍ 27)።

3. ያዕቆብ ከአብርሃም ቃል ኪዳን እራሱን ለማግለል ስላልፈለገ ከከነዓን ሴቶች አንድዋን እንኳን አላገባም። እግዚአብሔር ሊሰጠው ተስፋ የገባለትን ነገር ለመቀበል መጓጓቱ መልካም ነው። ነገር ግን እግዚአብሔር ሊሰጠው በሚፈልግበት መንገድ እንደሚሰጠው ቢተማመነው መልካም ነበር። ያዕቆብ በሥጋዊ መንገድ ስለተጠቀመ ከዚህ የተነሳ ብዙ ኃዘን ደረሰበት።

104. በምን ዓይነት ሁኔታ ነው ቃል ኪዳኑ የጸናለት? ዘፍ. 28:10-22።

መልስ።

ያዕቆብ ከወንድሙ ከዲሳው ሸሽቶ ወደ ካራን በኮበለለ ጊዜ አንድ ቀን ምሽት በውጭ ተኝቶ ነበር። በሕልሙም አንድ ከምድር ተነስቶ ጫፋ ሰማይ የሚደርስ መሰላል አየ። እግዚአብሔርም በመሰላሉ ጫፍ ላይ ሆኖ ከአብርሃም ጋር የገባውን ቃል ኪዳን አጸናለት። መላእክትም ከእግዚአብሔር ዘንድ በመሰላሉ ላይ ወደ ላይና ወደታች ይመላለሱ ነበር። ይህም ደግሞ የእግዚአብሔር መላእክት እንደሚጠብቁትና እንደሚያገለግሉት ማረጋገጫ ነው። ያዕቆብም ከእንቅልፉ በነቃ ጊዜ ቦታውን «ቤቴል» ብሎ ጠራው። ትርጓሜውም የእግዚአብሔር ቤት ማለት ነው። ከዚያም በኋላ ያዕቆብ እግዚአብሔር ከሰጠው አንድ አሥረኛውን መልሶ እንደሚሰጠው ለእግዚአብሔር ተስፋ ገባ።

105. ሀ. ቃል ኪዳኑ በጸናለት ጊዜ ያዕቆብ የስንት ዓመት ሰው ነበር? መልሱን ከሚከተሉት ጥቅሶች ለማግኘት ሞክር። ዘፍ. 41:46፥ 47፥ 53፤ 45:6፤ 47:9፤ 31:41፤ 30:25-28።

መልስ።

ያዕቆብ ወደ ካራን በሸሸ ጊዜና ቃል ኪዳኑ በጸናለት ጊዜ የ77 ዓመት ሰው ነበር። የዕድሜው መጠን በሚቀጥለው መንገድ ሊታወቅ ይችላል። ዮሴፍ በፈርዖን ፊት በቆመ ጊዜ የ30 ዓመት ሰው ነበር። (ዘፍ. 41:46)። ያዕቆብ ወደ ግብጽ በመጣ ጊዜ 39 ዓመት ሆኖት ነበር። ለባት የጥጋብ ዓመቶች ነበሩ (ዘፍ. 41:47፥ 53)። ያዕቆብ ወደ ግብጽ ከመምጣቱ በፊት ሁለት የረኃብ ዘመን ነበር (ዘፍ. 45:6)። በጠቅላላው ዮሴፍ በፈርዖን ፊት እስከቆመ ቀን ድረስ ወደ ግብፅ ከመጣ 9 ዓመት ሆነው ማለት ነው። ስለዚህ ያዕቆብ ወደ ግብፅ በመጣ ጊዜ ዮሴፍ የ39 ዓመት ሰው ነበር። ያዕቆብ ግን በዚያን ጊዜ 130 ዓመት ሆኖታል (ዘፍ. 47:9)። ዮሴፍ በተወለደ ጊዜ ያዕቆብ ላባንን 14 ዓመት አገልግሎት ነበር (ዘፍ. 30:25-28)። መንጋ ለማገድ ደግሞ ሌላ 6 ዓመት በተጨማሪ አገልገለው፤ በጠቅላላው ያዕቆብ ላባን ለ20 ዓመት ያህል አገልግሎታል (ዘፍ. 31:41)።

ዮሴፍ በተወለደ ጊዜ የያዕቆብ ዕድሜ ምን ያህል እንደነበረ ለማወቅ ከፈለግን ከያዕቆብ ዕድሜ የዮሴፍን ዕድሜ መቀነስ ይኖርብናል። ከ130 ላይ 39 ሲቀነስ 91 ይቀራል። ስለዚህ ዮሴፍ በተወለደ ጊዜ ያዕቆብ 91 ዓመቱ ነበር ማለት ነው። ዮሴፍ ሳይወለድ ከ14 ዓመት በፊት ያዕቆብ ወደ ካራን በሚጓዝበት ጊዜ ከእግዚአብሔር ቃል ኪዳንን ተቀበለ (ዘፍ. 30:25-28)። ይህም 14 ዓመት፣ ከ91 ዓመት ላይ መቀነስ አለበት። በዚህን ጊዜም 77 ዓመት ይቀራል። ያዕቆብ ከዲሳው ሸሽቶ በነበረ ጊዜና እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባውን ቃል ኪዳን ባጸናለት ጊዜ 77 ዓመቱ ነበር ማለት ነው።

105. ለ. ያዕቆብ ቀደም ብሎ ያላገባበት ምክንያት ምንድን ነው?

መልስ።

ያዕቆብ ለሕይወቱ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ስለፈለገ እግዚአብሔርን ታዘዘ። በስፍራው የሚገኙት የከነዓን ሴቶች ብቻ ስለሆኑ ያዕቆብም ከእነርሱም አንዱን ቢያገባ እግዚአብሔር ደስ እንደማይለው ስላወቀ ሳያገባ ቀረ። ስለዚህ እግዚአብሔር እስከ ሰጠው ድረስ ሚስት ሳያገባ ኖረ።

106. ያዕቆብ ያለ እግዚአብሔር አመራር በስሕተት የተቀበለው ነገር ምንድን ነው?

መልስ።

ያዕቆብ እግዚአብሔርን ያምን ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ማንኛውንም ነገር አቀነባብሮ እንደሚፈጽምለት አልተማመነውም ነበር። እግዚአብሔር ተስፋ የገባለትን ነገር ለማግኘት በራሱ ተማመነ እርሱም እግዚአብሔር እስኪሰጠው ድረስ ታግሶ አልጠበቀም። ስለዚህ በእግዚአብሔር ሳይሆን በራሱ ተማምኖ እግዚአብሔር ያቀደለትን መልካም ዕቅድ ስላጠፋ ታላቅና ብዙ የእግዚአብሔር በረከት ቀረበት። በዘፍ. 47:9 ያዕቆብ ሲናገር «የሕይወቴ ዘመኖች ጥቂትም ክፉ ሆኑብኝ» ብሎአል።

107. እግዚአብሔር ያዕቆብ እግዚአብሔርንና የእግዚአብሔርን መንገድ እንዲያውቅ ያደረገበትን ግልጽ መንገድ አመልክት። ዘፍ. 28:10-15፤ ም. 31-32:1፤ 2፤ 28:12፤ 13፤ ም. 32፤ 25:1-4።

መልስ።

ያዕቆብ እግዚአብሔር የአብርሃምን ቃል ኪዳን ተስፋ እንደሰጠው ያምን ነበር፤ ነገር ግን እግዚአብሔር ተስፋውን እንደሚሰጠው የሚያረጋግጥ በቂ እምነት አልነበረውም። በዚህ ፋንታ ግን ተስፋውን በራሱ ኃይል በማጭበርበር ሊቀበል ሞክረ። በመጀመሪያ ብኩርናውን ትክክል ባልሆነ ጊዜያዊ ነገር ገዛ (ዘፍ. 25:27-34)። ከዚያም በረከቱን በማጭበርበር ተቀበለ (ዘፍ. 27)።

ምሳሌ፡- አንድ ቤተሰብ ለልጆቻቸው አንድ ጥሩ ስጦታ ቢያዘጋጁለትና ልጆችም ስጦታው ለእርሱ እንደሆነ ቢያውቅ ነገር ግን ልጁ ስጦታው ሳይሰጠው በፊት ሄዶ እራሱ ቢወስድ ይህ አድራጊነት ቤተሰቦቹን በጣም ያሳዝናቸዋል። ይህ ነው እንግዲህ ያዕቆብ በእግዚአብሔር ላይ የፈጸመው። በረከቱ የእርሱ ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ሳይሰጠው በፊት በገዛ እጁ ሰርቆ ወሰደ። ያዕቆብ የእግዚአብሔርን በረከት ይፈልግ ነበር፤ ነገር ግን እምነቱ በጣም ጥቂት ነበር። እርሱም እግዚአብሔር ሊሰጠው ተስፋ ከገባለት በኋላ ሌላ ሰው የሚወስድበት መስሎት ፈራ። የእግዚአብሔር ሕዝቦች አባት ለመሆን እምነትን መማር ነበረበት። ሆኖም እግዚአብሔር አስተማረው፤ በመጀመሪያ ጊዜ እግዚአብሔር በብዙ ትዕግሥትና ፍቅር አስተማረው።

1. የአብርሃም ኪዳን ለያዕቆብ በሕልም ጸናለት (ምዕራፍ 28:10-15)። እግዚአብሔር ያዕቆብን በእምነቱ ለማበረታታትና በእግዚአብሔርም ላይ እምነት እንዲኖረው ለማድረግ የገባለትን ቃል ኪዳን በሕልሙ አሳየው። ከዚህ በኋላ ያዕቆብ እግዚአብሔር ከሰጠው ከአሥር አንድ መልሶ ለእግዚአብሔር እንደሚሰጥ ለእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ገባ።

2. በምዕራፍ 31 እንደተጠቀሰው ያዕቆብ እግዚአብሔር በከብቶች እንደባረከው ያውቅ ነበር (ዘፍ. 31:5፥ 7)። ይህ ራሱ ለያዕቆብ በእግዚአብሔር ላይ ለመተማመን ይበቃው ነበር። ነገር ግን ያዕቆብ አሁንም ቢሆን በሙላት በእግዚአብሔር ተስፋ አልተማመነም ነበር።

እግዚአብሔር ያዕቆብን በሰላም መልሶ ወደ አገሩ እንደሚያመጣው ተስፋ ሰጥቶት ነበር (ምዕ. 28:15)። ነገር ግን ካራንን ለቆ ወደ ከነዓን የሚሄድበት ሰዓት በደረሰ ጊዜ ያዕቆብ ላባ እንድሄድ አይለቀኝም ብሎ ፈራ። ያዕቆብ እግዚአብሔር መልሶ ወደ ከነዓን እንደሚያገባው ተስፋ ተቀብሎአል፤ ነገር ግን ከካራን ተደብቆ ሸሸ (ምዕራፍ 31:14-55)። (ቁጥር 20) ያዕቆብ ከላባ በሸሸ ጊዜ እንኳ እግዚአብሔር ላባን እንዳይሃው በማስጠንቀቅ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር መሆኑን አሳይቶታል (ዘፍ. 31:24፥ 42)።

3. ያዕቆብ በጥቂት እምነቱ በመንገድ ላይ ሳለ እንኳ እግዚአብሔር መላእክት ሊጠብቁት በአጠገቡ እንዳሉ አሳየው (ምዕራፍ 32:1፥ 2)። ይህም ደግሞ እምነቱን ለማጠንከር ነበር። ያዕቆብ የእግዚአብሔር መላእክት በምዕራፍ 28:12፥ 13 ሲያገለግሉት አይቶአል። ስለዚህ እግዚአብሔር ያንን ነገር አሁን አስታወሰው።

4. ዓሳው ያዕቆብን ለማጥፋት ከ400 ሰዎች ጋር መጣበት። ያዕቆብ አሁንም የእግዚአብሔርን ተስፋ በሙላት ስላልተማመነ ፍርሃት ያዘው። ምዕራፍ 32:10 ላይ ያዕቆብ እግዚአብሔር ወደ አገርህ መልሼ አመጣሃለሁ የሚልው የእግዚአብሔር ተስፋ ወደ አገሩ ሀብታም አድርጎ በመለሰው ጊዜ ስለተፈጸመ ትዝ አለው። ስለዚህ እግዚአብሔር ታላቅ ሕዝብ አደርግሃለሁ ብሎ ተስፋ እንደሰጠው አሳሰበው (ዘፍ. 32:11፥ 12)። አሁን ዓሳው እርሱንና ቤተሰቦቹን ለመግደል ቢመጣ የተነገረለት የተስፋ ቃል ባልተፈጸመም ነበር። ስለዚህ በእግዚአብሔር ተስፋ ተማምኖ ማረፍ ነበረበት። ሆኖም እስከ አሁንም ይፈራ ነበር። እምነት ባለበት ቦታ ምንም ዓይነት ፍርሃት አይኖርም።

አሁንም ያዕቆብ በሥጋ ከንድ እንጂ በእግዚአብሔር አልተማመነም። ምክንያቱም የዓሳውን ቁጣ ለማበረድና ለመለማመጥ የእንሰላት ገጸበረከት አቀረበለት። ከዚህም በቀር ሠራዊቶቹን ለሁለት ከፈላቸው፣ ምክንያቱም ዓሳው የመጀመሪያውን ሠራዊት ከመታ ሁለተኛው ሠራዊት ያመልጣል በሚል አሳብ ነው (ዘፍ. 32:7፥ 8)። አሁንም ቢሆን ያዕቆብ በሥጋ ይታመናል።

5. እግዚአብሔር ያዕቆብ በእግዚአብሔር በመተማመን ብቻ እንጂ በሌላ መንገድ ከውስጡ ሊወጣ የማይችልበት ወጥመድ ውስጥ አገባው። በዚህ ላይ ያዕቆብ በራሱ ኃይል ተማምኖ በዔሳው እጅ ይወድቅ እንደሆነ ወይም በእግዚአብሔር ተማምኖ እንደተሰፋው ከወጥመድ ያመልጥ እንደሆነ ምርጫ ተሰጥቶታል፤ ሌላ ለያዕቆብ የቀረለት ምርጫ ፈጽሞ አልነበረም።

በዘፍ. 32:24-30 ያለውን ክፍል አንብብ። ያዕቆብ ሕይወቱን ለማዳን የሚችለውን ነገር ሁሉ ካደረገ በኋላ ለመጸለይ ሄደ (ቁጥር 24)። በዚያን ሌሊት ያዕቆብ ብቻውን ተወው። ትግሉም በእግዚአብሔር በመተማመንና ፍርሃት በሞላበት በራሱ ችሎታ በመተማመን በሚያደርገው ነገር መካከል ነው። አንድ ሰው ከያዕቆብ ጋር ይታገል ነበር። ያም ሰው የእግዚአብሔር ልጅ ክርስቶስ ነበር። እግዚአብሔር አብ በብሉይ ኪዳን ዘመን በልጁ በኩል ካልሆነ በቀር በግል ከሰው ጋር ግንኙነት ያደረገበት ጊዜ የለም (ምዕ. 32:30)። እግዚአብሔር ያዕቆብ በሥጋ መተማመኑን ትቶ በእርሱ ብቻ እንዲታመን ይፈልግ ነበር። ያዕቆብ እራሱን በሞላ ለእግዚአብሔር መስጠት አልቻለም ነበር። ሥጋዊው ተፈጥሮው ይህን ከማድረግ ወደኋላ ይለው ነበር። የያዕቆብ የዘወትር ስሕተቱ በራሱ ችሎታ መተማመኑ ነበር። እግዚአብሔር በሰላም ወደ ከነዓን መልሶ እንደሚያመጣው ተስፋ ገብቶለት ነበር። አሁን ያዕቆብ እግዚአብሔር ተስፋውን እንዲፈጽም በእግዚአብሔር ቃል ተማምኖ ማረፍ ነበረበት። ነገር ግን አደጋን ባየ ጊዜ እግዚአብሔር ተስፋ ላይ የነበረውን እምነት ትቶት ሄደ።

እግዚአብሔር ያዕቆብን ባላሸገፈው ጊዜ ማለት የያዕቆብን አለማመን ሊያላቅቀው ባልቻለ ጊዜ ያዕቆብ በእግዚአብሔር ተማምኖ በሙላት በእግዚአብሔር ላይ ስላልተማመነ እግዚአብሔር ሹሉዳውን ነክቶ አንድ እግሩ አንካሳ እንዲሆን አደረገው (32:25)። በዚያን ጊዜ ዔሳው የመጀመሪያውን ሠራዊት ቢመታበት ኖሮ ያዕቆብ ከሁለተኛው ሠራዊት ጋር ተደባልቆ በሸሸ ነበር። ስለዚህ ወደፊት በምንም መንገድ መሸሸ አይችልም። ከእንግዲህ ወዲያ ከዔሳው እጅ ማምለጥ ስለማይቻል በእግዚአብሔር መተማመን ብቻ ቀርቶለታል።

እግዚአብሔርም ራስክን መርዳት የምትችል ከሆነና የማላስፈልግህ ከሆነ «ልቀቀኝና ልሂድ አለው» (ቁጥር 26)። ሸሸኛ አመልጣለሁ በሚለው ዕቅድህ ተጠቀም። በዚህን ጊዜ ያዕቆብ እግዚአብሔር ብቻ ተስፋው ስለነበረ እግዚአብሔርን ሊለቅቅ አልፈለገም። ከዚህ በኋላ እግዚአብሔር ያዕቆብን እስራኤል ብሎ ጠራው። ቁጥር 28 «ከእግዚአብሔርና ከሰውም ጋር ታግለህ አሸንፈሃልና» ያዕቆብ ደክሞ ለሥጋ አልተሰጠም ነበር። ምክንያቱም እግዚአብሔርን ጨብጠና ተመርኩዞ ሥጋን እስኪያሸንፍ ድረስ አጥብቆ ስለታገለ ነው። ከዚያን በኋላ የትግሉ ጊዜ ስለአበቃ ያዕቆብ ሰላምን አገኘ። እግዚአብሔርም በተአምራታዊ መንገድ ያድነኛል ብሎ አመነ። ያም ተአምራት እንዳለው ሆነ።

ያዕቆብ መልሼ በሰላም ወደ ከነዓን አመጣሃለሁ ያለውን እግዚአብሔርን ስለተማመነ እግዚአብሔር የዒሳውን ልብ ለወጠ። ዒሳውም 400 የጦር ሰዎች ይዞ የመጣው ያዕቆብን ለመበቀል ነበር። ይህ ባይሆን ኖሮ እነዚህን ሰዎች ሁሉ ይዞ ባለመጣም ነበር። ዒሳው በመንገድ ላይ ሳለ ያዕቆብ በእግዚአብሔር ስላመነ እግዚአብሔር የዒሳውን ልብ ለወጠ። ሁሉቱም ወንድማማቾች በሰላምና በጭቅር ተገናኙ። ምንም ያህል ሁኔታው የማይቻል ቢመስልም ለእግዚአብሔር ሁሉ ይቻለዋል። እንተ የእግዚአብሔርን ፈቃድ እያደረግህ እመነው፤ እግዚአብሔርም በማንኛውም ሁኔታ ውስጥ ይጠብቅሃል።

6. ምዕራፍ 34 ያዕቆብ በሥጋው በተማመነና በተጓዘ ቁጥር ልጆቹ ጥሩ ምስክርነትና ምሳሌነት ስላላዩበት ከፋ ሰዎች በመሆን አደጉ። በምዕራፍ 34 ላይ እንዳየነው ሁሉ ያዕቆብ በኃጢአቱ ከመናዘዙ በፊት እንኳ ብዙ በሥጋው የዘራውን የኃጢአት መከር አጭዶአል። አባቶች የኃጢአተኛ ሕይወታቸውን ፍሬ ከልጆቻቸው ያመርታሉ። ጥሩ ምስክርነት የሌላቸው የአማኝ ቤተሰቦችም በሎጥ ሕይወት እንደደረሰው ከልጆቻቸው የኃዘንን መከር ይሰበስባሉ።

ያዕቆብ በምዕራፍ 32 በጽኒኤልና በምዕራፍ 35 በቤቴል ሕይወቱን ለእግዚአብሔር ባስረከበ ጊዜ የሴፍ የስድስት ዓመት ልጅ በመሆኑ በመንፈሳዊ ሕይወት እያደገ ስለሄደ በኋላም መንፈሳዊ ሰው ሆነ (ምሳሌ 22:6)።

7. ምዕራፍ 35:1-4 እግዚአብሔር የአብርሃምን ቃል ኪዳን ለያዕቆብ ከሰጠው ከ20 ዓመት ወዲህ ነው ያዕቆብ ወደ ቤቴል የሄደው፤ በዚያም ሕይወቱን ከእግዚአብሔር ጋር አስተካከለ። ስለ ቤተሰቦቹ በሞላ ደግሞ ኃላፊነት አለበት። ቤተሰቦቹን በሞላ በእውነተኛ ልብ እግዚአብሔርን እንዲያመልኩ ለማድረግ ጣዖታትን በሞላ እንዲያስወግዱ አዘዘ። ከዚህም በቀር ልብሳቸውን እንዲያጸዱና ንጹሐን እንዲሆኑ አዞላቸዋል። እግዚአብሔርን በእውነት ልናመልክ ከፈለግን በልባችን ጣዖታት እንዲኖሩ መፍቀድ አይኖርብንም። ጣዖት ማለትም ከእግዚአብሔር አልቀን የምንወደው ነገር ነው። እርሱም ሁልጊዜ በአእምሮአችን መለስ ብለን ልናየው የምንፈልገው ነገርና ከእግዚአብሔር ጋር ሳለን አንድ ዓይነት መጋረጃና ገደብ የሆነ ነገር ነው። ከዚህም በቀር በእግዚአብሔር ፊት ስንቀርብ በአካልና በልብሽም ቢሆን ንጹሕ ሆነን መገኘት ይገባናል (ምዕራፍ 35:2)።

ነገር ግን ያዕቆብ ሊያጠፋቸው ይገባ የነበሩትን ጣዖታት ፈጽሞ አላጠፋቸውም ነበር። ነገር ግን በዋርካ ስር ሸሽጋቸው (35:4)። እርሱም እንደገና ሁልጊዜ እዚያ ሊያገኛቸው ይችላል። አማኞችም በልባቸው ያመልኳቸው የነበሩትን ጣዖታት ካራቁ በኋላ ፈጽመው አያጠፋቸውም። ምክንያቱም በልባቸው ውስጥ አሁንም ለእነዚህ ነገሮች ጥቂት ፍቅር ስላላቸው ነው። በዚህ መንገድ እንግዲህ ወደ እነዚህ ጣዖታት መመለስ በጣም ቀላል ነው። እግዚአብሔር ዳግመኛ ወደ እነርሱ የመመለስ ዕድል እንዳይኖርና ፈጽመን

እንድናጠፋቸው ይፈልጋል። እግዚአብሔርም እርሱ እንደጠላቸው እኛም እንድንጠላቸው ይፈልጋል።

ምዕራፍ 37-50 አንብብ።

108. ሀ. ከምዕራፍ 37 የሚጀምረው ክፍለ ትምህርት ምንድን ነው?

ለ. የዚህ ክፍል ዋና ባለ ታሪክ ማን ነው?

መልስ።

ሀ. ትምህርቱ ስለ «ያዕቆብ ትውልድ» ነው (37:2)።

ለ. የዚህም ክፍል ዋናው ባለ ታሪክ የሴፍ ነው። ከያዕቆብ ልጆች ሁሉ የሴፍ ጸድቅ ስለነበረ እግዚአብሔር ለእስራኤል ልጆች ወደ ግብፅ መሄጃ መንገድ እንዲያዘጋጅና እነርሱም በዚያ ታላቅ ሕዝብ እንዲሆኑ የሴፍን መረጠው።

109. የሴፍ ጳጢሩን ሲያገለግል ሳለ እግዚአብሔር ከየሴፍ ጋር እንደነበረ እንዴት ተገለጠ? (39:1-6)። የግዙቱ ጊዜስ እንዴት ነበር? (39:21-23)።

መልስ።

እግዚአብሔር የሴፍ የሚሠራውን ነገር ሁሉ ባረከለት፤ ምክንያቱም የጳጢሩን ንብረት በሞላ በየሴፍ እጅ ስለ ነበር ነው። እግዚአብሔርም የጳጢሩን ቤትና እርሻውን ሁሉ ባረከ (ምዕራፍ 39:4፣ 5)። እግዚአብሔር ከየሴፍ ጋር የመሆኑ ማረጋገጫ ለየሴፍ ጥሩ ማበረታቻ ነበር።

የሴፍ ወደ ግዙት በተጣለ ጊዜ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ስለነበረና የሚሠራውን ሁሉ ስለሚባርክለት የሴፍ በእስር ቤት ባለው ሥራ ላይ ሁሉ ኃላፊ ሆነ።

የእግዚአብሔር ልጆች ያለ ጥፋታቸው በስድብና በእስር መከራ ሲቀበሉ እግዚአብሔር ሁሉንም ይባርካቸዋል። ዳውሎስና ሲላስ በፊልጵስዩስ እስር ቤት በታሠሩ ጊዜ የእስር ቤቱ ዘበኛና ቤተሰቦቹ ዳኑ። ከዚህም በቀር በፊልጵስዩስ ቤተ ክርስቲያን ተቋቋመ (የሐዋርያት ሥራ 16)።

110. እግዚአብሔር ለአብርሃም በዘፍ. 15:13 ላይ የገባውን ቃል ኪዳን በየሴፍ ተጠቅሞ ምን በማድረግ ፈጸመው?

መልስ።

እግዚአብሔር አብርሃምን የእግዚአብሔርን ሕዝቦች ማለት የአብርሃምን ዘር በእንግድነት አገር ለ400 ዓመት አገልጋዮች እንደሚሆኑና ከዚያም እግዚአብሔር ሕዝቦቹን ከባርነት እጅ አውጥቶ ገዝተዋቸው የነበሩትን ሕዝቦችም እንደሚቀጣ ለአብርሃም ነግሮት ነበር (ዘፍ. 15:13፣ 14)።

በሰዚህ እግዚአብሔር አሁን ከያዕቆብ ልጆች የራሱን ሕዝብ ማቋቋም ጀመረ። በዮሴፍም ተጠቅሞ ወደ ግብፅ የሚመራቸውም ጊዜ ደረሰ። ስይጣንም የእግዚአብሔርን ዕቅድ ለማደናቀፍ ዮሴፍን ለማጥፋት በጣም ሞክሮ ነበር። ሆኖም እግዚአብሔር ዘወትር አሸናፊ ነው።

ሀ. ዮሴፍም ወደ ግብፅ ተሸጠ። ግብፅ እስራኤላውያን ታላቅ ሕዝብ የሚሆኑበት አገር ነበረች (ዘፍ. 37)።

ለ. ዮሴፍም የፈርዖን ባለሟል ለሆነው ለጳጢፋር ተሸጠ (ዘፍ. 39:1-18)። ዮሴፍም ከፈርዖን ባለሟል ማለት ከጳጢፋር ጋር ግንኙነት አደረገ።

ሐ. ዮሴፍም ወደ ግዞት ተጣለ (ዘፍ. 39:19-23)። ስይጣን ሊያጠፋው ፈልጎ ነበር። እግዚአብሔር ግን ዓላማውን ለማሟላት ተጠቀመበት።

መ. ዮሴፍ ወደ ፈርዖን ፊት እንዲመጣ የፈርዖን አሽከሮች በእስር ቤት የተጣሉት በእግዚአብሔር አመራር ነው (ዘፍ. 40 እና 41)።

ሠ. እግዚአብሔር የፈርዖንን ሕልም እንዲተረጉም ለዮሴፍ ጥበብን ስለሰጠው ዮሴፍ የፈርዖን ሁለተኛ ገዢ ሆኖ በግብፅ ላይ ተሾመ (ዘፍ. 41)።

ረ. ሰባቱ የረጋብ ዘመን በመጣ ጊዜ ዮሴፍ ወንድሞች እህል ለመግዛት ከከነዓን ወደ ግብፅ መጡ (ዘፍ. ምዕራፍ 42-44)።

ሰ. ዮሴፍም ወንድሞቹ በወንድማቸው ላይ ስላደረጉት በደል ሲጻጹቱና ሲናዘዙ ተመልክቶ የልባቸውን መለወጥ አስተዋለ (ምዕራፍ 42:21፣ 22፣ 44:16-34)።

ሸ. ዮሴፍም ለወንድሞቹ ተገለጠላቸውና አባቱንና ቤተሰቦቹን በሞላ ወደ ግብፅ እንዲያመጡ ላካቸው (ምዕራፍ 45)።

ቀ. እግዚአብሔርም ያዕቆብ ወደ ግብፅ እንዲሄድ አበረታታው (ዘፍ. 46:1-4) የያዕቆብ ሞላ ቤተሰቡና ወገኑ በሞላ ወደ ግብፅ ሄደው በጊሴም ምድር ተቀመጡ (ዘፍ. 20:20)። ዮሴፍም ወንድሞች በዮሴፍ ላይ ክፉ አድርገውበት ነበር። እግዚአብሔር ግን ለመልካም አደረገው። ስይጣንም በክፉ ሥራው የእግዚአብሔርን ዕቅድ ሊያጠፋ ነበር። ነገር ግን የእግዚአብሔር ሥራ ተስፋፋ።

111. ሀ. እግዚአብሔር ለምን ዓይነት ሁለት ዓላማ ነው የእስራኤል ልጆች ወደ ግብፅ እንዲሄዱ ያደረገው? ዘፍ. 15:16፣ 46:3-5።
መልስ።

1. እግዚአብሔር መጀመሪያውኑ ምድረ ከነዓንን ለእስራኤላውያን ለመስጠት አቅዶ ነበር። ከነዓናውያኖችም ምድረ ከነዓንን ወስደው የሚኖሩበት ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ ነበረ። ሆኖም እግዚአብሔር ጻድቅ ፈራጅ ስለሆነ

ከነዓናውያንን የኃጢአታቸው ጽዋ እስኪሞላ ድረስ አልፈረደባቸውም ነበር። እግዚአብሔር አብርሃምን አሞራውያንንና ከነዓናውያንን (እስጥሃሌሁ ያለው ሳይፈረድባቸው ከ400 ዓመት በፊት ነበር።) ስለዚህ ከነዓናውያናችን ንስሐ መግባት ቢፈልጉ ኖሮ አስቀድመው ንስሐ በገቡ ነበር። እግዚአብሔርም ኃጢአታቸው ከ400 ዓመት በኋላ እንደሚሞላ ያውቃል። ከዚያም እግዚአብሔር እስራኤላውያን ከነዓናውያንን አጥፍተው ምድሩን እንዲወርሱ ወደ ከነዓን መራቸው (ዘፍ. 15:16)። እስራኤላውያንም ከነዓናውያንን ለማጥፋት በግብፅ ሳሉ ሊዋለዱና ሊባዙ ይገባ ነበር።

2. ሁለተኛው ምክንያት ደግሞ እስራኤላውያን በፍጥነት ታላቅ ሕዝብ ሆነው ከቀሩት ኃጢአተኛ ሕዝብ የተለዩ እንዲሆኑ ነበር። እስራኤላውያን በከነዓን ቢኖሩ ኖሮ ከከነዓናውያን ጋር ይደባለቁና እራሳቸውን ከእግዚአብሔር ሕዝብነት ያገልሉ ነበር። የያዕቆብ ልጆችም ገና ድሮ የከነዓንን ሴቶች ማግባት ጀምረው ነበር (ዘፍ. 46:10፤ 38:2)።

እስራኤላውያን ከሌላ ሕዝብ ተለይተው ለማደግና ለመባዛት የሚችሉት በግብፅ ብቻ ነው። እስራኤላውያን በግብራቸው እረኞች ናቸው። ስለዚህ በግብፃውያን ዘንድ እረኛና በግ እንደ ርኩስ ስለሚቆጠር ይጸያፋላቸዋል። በዚህ ምክንያት ግብፃውያን እራሳቸው እንኳ ከእስራኤላውያን ተለይተው ይኖሩ ነበር (ዘፍ. 46:31-34፤ 43:32፤ ዘጸአት 8:26፤)። ዮሴፍም ወንድሞቹ እረኛ እንደሆኑ በሌላ አሕዛብ የጣዖት አምልኮ ሳይበክሉ ለብቻቸው በመኖር እንዲበኩ ለምለሙን የጌሴምን ምድር ስጠን ብላችሁ ፈርዶንን ጠይቁት ብሎ ነገራቸው (ዘፍ. 46:3-5)።

111. ለ. ያዕቆብ ወደ ግብፅ ሊሄድ አቅራቢያ እግዚአብሔር ምን ተጨማሪ ማረጋገጫ ሰጠው? ዘፍ. 46:4። መልስ።

ያዕቆብ እግዚአብሔር የሰጠው ከነዓንን እንጂ ግብፅን እንዳልሰጠው በአእምሮው እያሰበ ነበር። በዚህ ምክንያት ወደ ግብፅ ለመሄድ አይፈልግ ይሆናል። በዚህ ምክንያት እግዚአብሔር ያዕቆብን ወደ ግብፅ እንዲሄድ አዘዘውና እኔም ከአንተ ጋር እሄዳለሁ፤ ከዚያም እኔ እመልስሃለሁ በማለት ይህ የእግዚአብሔር ፈቃድ እንደሆነ ማረጋገጫ ሰጠው።

111. ሐ. ያዕቆብ ልክ በሚሞትበት ቀን ዮሴፍን ያስማለው ስለምን ነበር? ዘፍ. 47:30-31። መልስ።

ያዕቆብ ዮሴፍን በከነዓን እንጂ በግብፅ እንዳይቀብረው ጠየቀው። እግዚአብሔርም ተስፋ የገባላቸው ግብፅን ሳይሆን ከነዓንን ነው። አብርሃምና ይስሐቅ የተቀበሩት በከነዓን ነው። ስለዚህ ያዕቆብም እንዲረሱት አልፈለገም (ዘፍ. 47:30፤ 31፤ 49:29-33)።

112. ያዕቆብ የሞተ ዕለት የሴፍንና ልጆቹን የባረካቸው በረከትና ምርቃት ጥቅሙ ምንድን ነው? ዘፍ. 48፤ 49:22።

መልስ።

ያዕቆብም የዮሴፍ ልጆች ምናሴና ኤፍሬም የእርሱ ልጆች ጭጭ እንዳለባቸው ትንቢት ተነበየ፤ የዮሴፍ ሁለቱ ልጆች ከእስራኤል ነገድ ውስጥ እንደ ሁለቱ ሆነው ተቆጠሩ። የዮሴፍ ልጆች እንደ ሁለት ነገድ ሲሆኑ የያዕቆብ ልጆች ግን እያንዳንዳቸው እንደ አንድ ነገድ ሆነው ተቆጠሩ (ዘፍ. 48:5)።

ያዕቆብ የዮሴፍን ልጆች በመረቃቸው ጊዜ ቀኝ እጁን በታናሹ በኤፍሬም ላይ በማድረግ ታላቅ እንደሚሆን ሲያመለክት በታላቁ በምናሴ ላይ ደግሞ ግራ እጁን ጭና ከታናሹ እንደሚያንስ አሳወቀ። ስለዚህ ኤፍሬም ከእስራኤል ነገዶች ዋንኛውና ታላቁ ሆነ።

113. ስለ ይሁዳ የተነገረውን ትንቢትና የትንቢቱን ምሳሌ አብራራ። ዘፍ. 49:8።

መልስ።

ያዕቆብም ኢየሱስ ክርስቶስ ከይሁዳ ዘር እንደሚመጣ ትንቢት ተናገረ (ዘፍ. 49:10)። በሕጉ መጽሐፍ ውስጥ ማለት በዕብራውያን «ሳሌም» ተብሎ ይጠራል። ትርጓሜውም «የሰላም ንጉሥ» ወይም «የእረፍት ቦታ ማለት ነው።» በአማርኛም መጽሐፍ ቅዱስ «ገዢ» ተብሎ ተጠቅሶአል። ስለዚህ እርሱ በክርስቶስ ላመኑት ሁሉ የእረፍት ቦታ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ በመጀመሪያ ጊዜ ሲመጣ ከእግዚአብሔር ጋር ሰላምና አንድነት ሰጠን። ዳግመኛ ሲመጣ ደግሞ ዓለምን በሰላም ለ1000 ዓመት እንደሚገዛ ንጉሥ ሆኖ ይመጣል። የዓለም ሕዝብ ሁሉ ሊታዘዘው ይገባል። «በትረ መንግሥትም ከይሁዳ እጅ አይለይም።» የይሁዳ አንበሳ ነገሥታት በሞላ የመጡት ከይሁዳ ነገድ ከሆነው ከዳዊት ዘር ነው። የመጨረሻው የይሁዳ ንጉሥ በናቡከደነፆር ወደ ባቢሎን ተማርኮ የተወሰደው ነው (2ኛ ዜና 36፤ 2ኛ ነገሥት 24 እና 25)። ሁለተኛውና እውነተኛው የይሁዳ ንጉሥና በዳዊት ዙፋንም ለዘለዓለም የሚነግሠው ከይሁዳ ዘር የሆነው ክርስቶስ ኢየሱስ ነው (ሉቃ. 1:32፤ 33፤ ኢሳ. 9:7፤ ዳንኤል 2:44፤ 7:13፤ 14፤ ራእይ 11:15)።

በዘፍጥረት 49:24 ላይ ያዕቆብ የሴፍን በመረቀበት ቦታ ኢየሱስ ክርስቶስ የእስራኤል እረኛና ድንጋይ ተብሎአል። በዚህ ላይ ያዕቆብ የሚተነብየው ክርስቶስ «ከያዕቆብ አምላክ ዘንድ» እንደሚመጣ ነው። እርሱም በይሁዳ ዘር በኩል እንዲመጣ ከሰማይ ተልኮአል።

114. የሴፍ ከመሞቱ በፊት ወንድሞቹን ምን አስማላቸው? ዘፍ. 50:24-26፤ ዘጸአት 13:19።

መልስ።

የሴፍም እንደ ያዕቆብ በከነዓን እንዲቀብሩት እስራኤላውያንን አስማላቸው። እግዚአብሔር እንደገባው ቃል ኪዳን እስራኤላውያንን ከግብፅ አውጥቶ ወደ ከነዓን እስከመራቸው ድረስ አጥንቱ በግብፅ እንዲቆይ ነገራቸው። ከዚያም የወጡ ዕለት አጥንቱን ይዘው ሄደው በከነዓን እንዲቀብሩት ቃል ገብተዋል። የሴፍ አጥንት እስራኤል በግብፅ በኖሩበት ዘመን ሁሉ ከነዓን እግዚአብሔር ቃል የገባላቸው አገራቸው እንደሆነ የሚያሳስባቸው ምልክት ነበር። ከዚህም በቀር አጥንቱ እነርሱ በግብፅ አገር እንግዶች እንደሆኑና አንድ ቀንም ጌታ ከግብፅ አውጥቶ ለአብርሃም ለይስሐቅና ለያዕቆብ እንደገባላቸው ቃል ኪዳን መርቶ ወደ ከነዓን እንደሚያስገባቸው ተስፋ ያደርጉ ነበር። የሴፍ አጥንት በመካከላቸው ተገኝቶ ዘወትር ባያስታውሳቸው ኖሮ እስራኤላውያን እግዚአብሔር በለምለምዋ ምድር ትኖራላችሁ ያላቸውን ተስፋ ወዲያውኑ በዘነጉት ነበር።

115. ከሴፍ ሕይወት ያገኘዘው ጠቃሚ ትምህርት ምንድን ነው?

መልስ።

ከሴፍ ሕይወት በጣም ጠቃሚው ትምህርት የሴፍ በልቡና በአካሄዱ ጻድቅ ሆኖ መገኘቱ ነው። የሴፍ ከመፈተኑ በፊት ኃጢአትን ላለመሥራት በልቡ ቁርጥ አሳብ ነበረው። ስለዚህ ኃጢአት የሆነውን አሳብ በሞላ አልቀበል አለ። በዚህ ምክንያት ብቻ (ዘፍ. 39:9) «እንዴት ይሆን ትልቅ ክፉ ነገርና ኃጢአት በእግዚአብሔር ፊት አደርጋለሁ ለማለት ቻለ።» ማንኛውም ኃጢአት በእግዚአብሔር ላይ ማመጽ ስለሆነ እግዚአብሔር አማኞችንም ቢሆን ስለ ኃጢአታቸው ይቀጣቸዋል። እነርሱም ፈጥነው በመናዘዝ ንስሐ ካልገቡ ከእግዚአብሔር የተግሣጽ እጅ አያመልጡም (ዕብ. 12:6-10፤ ራእይ 3:19፤ ማቴ. 5:24-26)። የሴፍ ልቡንና አእምሮውን በንጽሕና ስለጠበቀ እግዚአብሔር በግሩም ሁኔታ ተጠቅሞበት ባረከው።

116. የሴፍ በምን መንገድ ነው የክርስቶስ ምሳሌ የሆነው?

መልስ።

1. ክርስቶስም ሆነ የሴፍ ሁለቱም በአባታቸው የሚወደዱ ነበሩ (ዘፍ. 37:3፤ ማቴ. 3:17፤ ዮሐ. 3:35፤ 5:20)።

2. ሁለቱም በወንድሞቻቸው የተጠሉ ነበሩ (ዘፍ. 37:4፤ ዮሐ. 15:25)።

3. የሁለቱም ወንድሞች ሊገድሉዋቸው አድመውባቸዋል (ዘፍ. 37:18፤ ማቴ. 26:3-4)።

4. ሁለቱም በወንድሞቻቸው በገንዘብ ተሸጡ።

5. የሁለቱም ከፍተኛ ደረጃቸው በወንድሞቻቸው የተካዱ አድርጎአቸዋል። ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን ሲያስረዳ የሴፍ ደግሞ ወንድሞቹ ወድቀው እንደሚሰግዱለት ነግሮአቸዋል (ዘፍ. 37:8፤ ማቴ. 21:37-39፤ ዮሐ. 15:24፥ 25)።

6. የሴፍም እንደ ክርስቶስ በግብፅ ተደብቆ ነበር። ያውም ፈርዖን ሲገድለው በፈለገ ጊዜ ነው (ማቴ. 2:13-15) በሆሴዕ 11:1 እንደተነበየው «ልጄንም ከግብፅ ጠራሁት» ይላል። ይህም ትንቢት መፈጸም ነበረበት። እስራኤል ከግብፅ ተጠርተው እንደወጡ ክርስቶስም ከግብፅ ተጠርቶ ወጥቶአል (ማቴ. 2:15)።

7. ሁለቱም ጻድቃኖች ስለሆኑ የእግዚአብሔርን በረከት በመከራ ውስጥ አልፈው ተቀበሉ።

8. ሁለቱም ደግሞ ጻድቃኖች ስለነበሩ ብዙ ስቃይና መከራን ተቀበሉ።

9. ሁለቱም ለአሕዛቦች በረከት ሆነው ነበር (ዘፍ. 41:1-45)።

10. ሁለቱም ከአሕዛብ ወገን ሙሽራዎችን አትርፈዋል (ዘፍ. 41:45፤ ዮሐዋርያት ሥራ 15:14፤ ኤፌ. 5:31፥32)።

11. የሴፍ ከንጉሡ ፈርዖን በስተቀኝ ተቀመጠ። ኢየሱስም በአብ ቀኝ ተቀምጦአል (ማቴ. 16:19፤ ዕብ. 1:3)።

12. የሴፍ ብዙ የተራቡትን ሰዎች መግባብ ብዙ ነፍስ ከሞት እንዳዳነ ኢየሱስም መንፈሳዊ ምግብ ሰጥቶ ብዙ ሰዎችን ከዘለሳለም ሞት ሕይወታቸውን አድኖአል።

13. የሴፍ በወንድሞቹ ስለተጠላ የወንድሞቹንና የብዙዎቹን አሕዛብ ሕይወት ከረኃብ ሞት አዳነ። ኢየሱስም በወገኖቹ በመጠላቱ የብዙዎቹ አይሁዶችና አሕዛብ አዳኝ ሆነ።

14. የሴፍ የግብፅን አሕዛብ በምችት ሲመግብ ወንድሞቹ በከነዓን ይራቡ ነበር። ኢየሱስም አሕዛብን በመንፈሳዊ ምግብ እየመገባቸው ሳለ ወድሞቹ አይሁዶች ያለ ወንጌል ናቸው።

15. የየሴፍ ወንድሞች በፊቱ እስከተናዘዙ ድረስ አሳብና ኃጢአት እንዲሁም በኃዘንና በመከራ እንደኖሩ የክርስቶስ ወንድሞች የሆኑት አይሁዶችም በኢየሱስ ክርስቶስና በዳግም ምጽአቱ አምነው ካልተናዘዙ በስተቀር በኃዘንና በመከራ ይኖራሉ (ዘካርያስ 12:10)።

16. የሴፍ ከወንድሞቹ ጋር ታረቀ። ከዚያም በኋላ ከፍ ከፍ አደረጋቸው። እንደዚሁም ክርስቶስ ለዕብራውያን ወንድሞቹ ይህንኑ ያደርግላቸዋል (ዘፍ. 45:1-15፤ ዘዳግም 30:1-10፤ ሆሴዕ 2:14-18፤ ሮሜ 11:1፥ 15፥ 25፥ 26)።

17. የሴፍ ወዲያውኑ እራሱን ለወንድሞቹ እንደገለጠ ክርስቶስም አይሁዶችን በታላቅ መከራቸውና በቃያቸው ጊዜ ይገለጽላቸውና ያድናቸዋል። (ዘካርያስ 12:10፤ ዮሐ. 19:37፤ ዘካርያስ 13:6፤ ዮሐዋ. ሥራ 1:9-11)።

አሪት ዘጸአት።

ዘጸአት ምዕራፍ 1-6 ያለውን ክፍል አንብብ።

1. ሀ. የዘፍጥረት መጽሐፍ የእስራኤልን ልጆች የትና በምን ያልተፈጸመ ተስፋ ተዋቸው?

መልስ።

በዘፍጥረት መጽሐፍ መጨረሻ ላይ እስራኤል በግብፅ አገር ውስጥ ጊቤም በሚባለው ስፍራ እንደነበሩ እናነባለን። እነርሱም እስከዚያ ጊዜ ድረስ እንኳን ብዙ ሕዝቦች አልነበሩም። ከዚህም በቀር እንደ እግዚአብሔር የተስፋ ቃል ከነፃን የተባለውን ምድር አልወረሱም ነበር።

1. ለ. በዘፍጥረትና በዘጸአት መካከል ያለው መጣመር ምንድን ነው?

መልስ።

በዘፍጥረት መጽሐፍ የእስራኤልን ሕዝብ አመጣጥና አጀማመር እናነባለን። በዘጸአት ግን አንድ ትልቅ ሕዝብ ሆነው እንደ እግዚአብሔር የተስፋ ቃል ግብፅን ለቀው እንደወጡ እናነባለን።

2. ሀ. ምን ያህል የሚሆኑ የያዕቆብ ትውልዶች ናቸው ወደ ግብፅ የገቡት?

መልስ።

ወደ ግብፅ የገቡት የያዕቆብና የልጅ ልጆቹ ቁጥር 70 የሚያህል ነበር (ዘጸአት 1:5፤ ዘዳግም 10:22)። በሐዋርያት ሥራ 7:14 ግን 75 የሚሆኑ ሰዎች ወደ ግብፅ እንደገቡ እናነባለን። በዚህም ምንም ዓይነት ስሕተት የለም። ዘጸአት 1:5 እነዚህ ሰባዎቹ የያዕቆብ የግል ልጆቹ እንደነበሩ በግልጽ ያስረዳል። «ከያዕቆብም ጉልበት የወጡት ሰዎች ሁሉ ሰባ ነፍሶች ነበሩ።» ይህም ማለት የያዕቆብንና የወንድ ልጆቹን ሚስቶች ሳይጨምር ነው። በሐዋርያት ሥራ 7:14 ላይ ግን የተገለጸው ከልጆቹ ሚስቶች ጋር ሲደመር ነው። ስለዚህ ነው እንግዲህ ቁጥራቸው 75 የደረሰው። ለምን አምስት ሚስቶች ብቻ እንደነበሩ አናውቅም። ምናልባትም ብንያም በዚያን ጊዜ አላገባ ይሆናል። ምናልባትም አንዳንዶቹ የያዕቆብ ልጆች ያገቡዋቸው የከነዓን ሴቶች በከነዓን ቀርተው ይሆናል። ስለዚህ ምንም የምናውቀው ነገር የለም።

2. ለ. በምን ዓይነት ሁኔታ ነበር በመጀመሪያ ጊዜ በግብፅ ውስጥ የኖሩት?

መልስ።

እስራኤል በግብፅ ውስጥ የኖሩት መልካምና ለም በሆነ ምድር ላይ ነው።

2. ሐ. ይህ ሁኔታ በዘፍጥረት 46:3 ላይ ያለውን ነገር በምን ዓይነት መንገድ ያሟላል?

መልስ።

በዘፍጥረት 46፡7 ላይ እግዚአብሔር ያዕቆብን ዘርህን በግብፅ ውስጥ ትልቅ ሕዝብ አደርገዋለሁ ብሎ ቃል ገብቶለታል። ከምድሩ ሀብታምነት የተነሳ የእስራኤል ልጆች በፍጥነት እየተባዙ ሄዱ። በጠፍ ምድር ማለት ምግብ እንደልብ በማይገኝበት ስፍራ ችጋርና በእህል ዕጦት በሽታ ስለሚሆን ሕገኛት ያልቁና ለሕዝብ መባዛት እንቅፋት ወይም ገደብ ይኖራል (ዘጸአት 1፡7)።

3. ሀ. በዘጸአት 1፡8 ላይ እንደተጠቀሰው በመንግሥቱ ላይ ምን ዓይነት ታላቅ ለውጥ ሆነ? ይህስ ሁኔታ በሐዋርያት ሥራ 17፡26፥ 27 እግዚአብሔር ከአንድ ሕዝብ ጋር ያደረገውን ነገር እንዴት ያብራራል?

መልስ።

በግብፅ የሴፍን ያላወቀ አዲስ ንጉሥ ተነሣ (ዘጸአት 1፡8)። እርሱም እስራኤላውያንን በማስጨነቅና በግፍ ባሪያ አደረጋቸው በሐዋርያት ሥራ 17፡26፥ 27 ባለው ክፍል ላይ እግዚአብሔር አስቀድሞ ከአንዱ ሰው ደም ማለት ከኖሳ የዓለም ሕዝብ ሁሉ እንዲመጡ አቀደ። አሁን በሕይወት ያሉ ሕዝቦች ሁሉ እግዚአብሔር አስቀድሞ በዓለም እንዲኖሩ ሰላቀደ ነው። እግዚአብሔርም ለሕዝቡ መኖሪያ ስፍራ ሰጥቶ ድንበር ከልሉላቸዋል። እግዚአብሔርም ሕዝቦቹ ወንጌልን ለመስማት እንዲችሉ የት መኖር እንደሚገባቸው አስቀድሞ ወስኗል (የሐዋርያት ሥራ 17፡26፥ 27)። እግዚአብሔርም በሕዝቡ መካከል ለራሱ መኖሪያ ቦታ አዘጋጀ። ምክንያቱም እግዚአብሔር በሚጠቀምባቸው ሰዎች ውስጥ ሆኖ ለሕዝቡ ሁሉ የደህንነትን የምስራች እንዲያደርሱ ነው። እግዚአብሔር ለራሱ መኖሪያ የጠበቃት ምድረ ከነዓን ስትሆን ሕዝቦቹም እስራኤላውያን ናቸው። በምሥራቃዊ እስያ የሚኖሩት ሕዝቦች ከኖሳ የተወለደው የሴም ነገዶች ናቸው። ከምዕራብ በኩል ደግሞ የያፌት ነገዶች ለሆኑት ለአውሮፓውያን እግዚአብሔር መኖሪያ ሲሰጥ ከከነዓን ደቡባዊውን ክፍል ደግሞ አፍሪካውያን ለሆኑ የካም ነገዶች መኖሪያ አድርጎ ሰጣቸው።

የካም ልጅ የሆነው ከነዓን ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ ወደ እግዚአብሔር ምድር ሄደ። ሆኖም በኋለኛው ዘመን ከዚህ ምድር ተባሮ ወጣ። በዚህ ወቅት እግዚአብሔር ምርጦቹ የሆኑትን የእስራኤልን ሕዝቦች በግብፅ ውስጥ እያበዛቸው ነበር። ምክንያቱም የከነዓንን ምድር ለእስራኤላውያን ሊሰጣቸው ስለፈለገ ነው። እነርሱም ከምቹቱ የተነሳ ቶሎ እንዲባዙ በሚያደርጋቸው በጣም ለምና ሀብታም በሆነው በግብፅ ምድር ጌሌም በሚባለው ስፍራ ይኖሩ ነበር።

እዚህ ላይ ተመልከቱ፤ እግዚአብሔር አስቀድሞ የግብፅን ገዢ በመለወጥ እስራኤል ወደ ግብፅ እንዲገቡ እንዳደረገና እንዲሁም ደግሞ ገዢውን ቀይሮ እስራኤል ከግብፅ እንዲወጡ እንዳደረገ።

እግዚአብሔር እስራኤልን ወደ ግብፅ እንደመራ።

ግብፃውያን ከካም ዘር ሲወርድ ሲዋረድ ከመጣው የካም ልጅ የምጽራይም ልጆች ናቸው። እስራኤላውያን ግን ብሴም ሲወርድ ሲዋረድ ከመጣው ወገን ናቸው። በግብፃውያን ዘንድ እረኛ እንደ ርኩስ ነገር ስለሚቆጠር ግብፃውያን እስራኤላውያን እረኞች ስለነበሩ ይጸዩአቸው ነበር (ዘፍጥረት 46: 31-34፤ 43: 32፤ ዘጸአት 8: 26)። በዚህ ምክንያት እስራኤላውያን ከግብፅ ጋር በጋብቻ በመጣመር በጣዖታቸው ሳይጠላለፉ በቅድስና ለመኖርና ለመጣካት ችለዋል። ይህን ለመረዳት በዘፍጥረት 111. ሀ ላይ ለተጠየቀው ጥያቄ የተሰጠውን መልስ ተመልከት።

ምዕራፍ 1 ነ 2

አይሁዶች የሆኑት (እስራኤላውያን) በግብፃውያን ዘንድ እንደ ርኩስ ስለሚታዩ ግብፃውያን እስራኤላውያን ወደ አገራቸው እንዲገቡ አይፈቅዱላቸውም ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ወደ ግብፅ የሚገቡበትን መንገድ አዘጋጀ። በአብርሃም ዘመን ማለት ኢየሱስ ከመወለዱ ከ2000 ዓመት በፊት የሴም ነገዶች በምሥራቅ በኩል ግብፃውያንን ወርረው ለ400 ዓመት ገዙአቸው። እነርሱም ሄክሶስ ወይም «የእረኞች ነገሥታት» ይባሉ ነበር። በዮሴፍ ዘመን ግብፅን ይገዛ የነበረው ንጉሥ ከሴም ወገን ነበር። እርሱም ያለ ምንም ቅሬታ ነበር እስራኤላውያን በግብፅ እንዲኖሩ የጋበዛቸው። ለእስራኤላውያን መንገድ እንዲያዘጋጅላቸው እግዚአብሔር ነበር ይህንን የእረኞች ንጉሥ ለግብፃውያን የሰጣቸው። የግብፅ ንጉሥ እስራኤላውያን በግብፅ እንዲኖሩ ፈቀደላቸው። ነገር ግን ግብፃውያን እስራኤላውያንን በርኩስታቸው እንዳይበክሉ ከእስራኤላውያን ተገልለው ይኖሩ ነበር።

እግዚአብሔር እንደ ተስፋ ቃሉ ከዘመናት መጀመሪያ እስራኤላውያን ወደ ከነዓን የሚያስገባበት ጊዜ ሲደርስ እስራኤላውያን ጌሴምን የመሰለ ለምለምና ፍሬያማ ምድር ለቀው መውጣት ባልፈለጉም ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ከግብፅ አገር እንዲወጡ አስገደዳቸው። ለዚህም እግዚአብሔር የእረኞች ንጉሥ እንዲሸነፍና የእስራኤላውያንን መጠላት የወደደ ግብፃዊ የሆነው የካም ንጉሥ ግብፅን እንዲገዛ አደረገ፤ እርሱም ዮሴፍ ማን እንደነበር የማያውቅ ንጉሥ ነው (ዘጸአት 1: 8)። ይህንንም በማድረግ እስራኤላውያን በደስታ የግብፅን አገር ለቀው እንዲወጡ አደረገ። ጭቆናና መከራ መቀበል ብቻ ነበር እስራኤላውያንን ከግብፅ እንዲወጡና ወደ ከነዓን እንዲሄዱ ያደረጋቸው። በሐዋርያት ሥራ 17: 26ና 27 እግዚአብሔር ጊዜው እስኪደርስ ድረስ ምድራቸውን ጠብቆ ሊያወርሳቸው እንደሚችል እናገባለን። እስራኤላውያንም ወደ ከነዓን በገቡ ጊዜ የወገጌል መልእክት ወደ ሁሉ ሰው እንዲቀርብ በመከከላቸው ሆኖ ይመሰክር ነበር።

3. ለ. የእነዚህን ነገሥታት መለዋወጥ ምክንያት በማድረግ በእስራኤል ላይ የደረሰው መከራ እንዴት በረከት ሊሆንላቸው ቻለ?

መልስ።

ይህ በግብፅ የደረሰባቸው መከራ እስራኤላውያንን እግዚአብሔር ለአብርሃም፣ ለይስሐቅና ለያዕቆብ ተስፋ ወደ ገባላቸው ወደ ምድረ ከነዓን እንዲገቡ አድርጎአቸዋል። ከመከራ የተነሳም ንጉሣቸው ክርስቶስን መከተል ተማሩ። (ስለ ንጉሡ ክርስቶስ የሚገልጸውን መግቢያ ተመልከት።) ዛሬም መከራ እንዲሁ ክርስቲያኖችን ከዓለም ለይቶ ክርስቶስን እንዲከተሉ ያደርጋቸዋል። ግብፅ ያሁኑ የክፉው ዓለም ምሳሌ ስለሆነች ከዚያ ሸሽቶ መውጣት ነበረባቸው (1ኛ ዮሐንስ 2፡15-17)።

4. ሀ. እግዚአብሔር ሕዝቦቹን ነፃ እንዲያወጣለት ማንን ነበር ያስነሳው? ደግሞስ ግብፃውያን እስራኤላውያንን ባስጨነቁአቸው ቁንቀት ያ ነፃ አውጫቸው ሰው ምን ተማረ? (ዮሐዋርያት ሥራ 7፡21፥ 22።)

መልስ።

እስራኤልን ነፃ ለማውጣት እግዚአብሔር ሙሴን አስነሳ። ከሚቀበሉት የመከራ ዓይነት አንዱ የእስራኤላውያንን ወንዶች ልጆች መግደል ነበር። ሙሴንም የፈርዖን ሴት ልጅ ባንንችው በወንዝ ዳር በቅርጫት ውስጥ ተሸሽቶ ነበር። እርሷም በሐዋርያት ሥራ 7፡21 ላይ እንደተገለጸው አንስታ ለንጉሥ ቤተሰብ ደረጃ ስለአበቃችው እስራኤልን ለመግዛትና ለመምራት የሚያስችለውን ትምህርት ተማረ። ዘጸአት ምዕራፍ 2 አንብብ።

ሰይጣን እስራኤልን ለማጥፋት ፈልጎ ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር መሪያቸውን ለማሰልጠን ሲል መከራ እንዲያመጣቸው ፈቀደለት። በእግዚአብሔር ፈቃድ ሰይጣን በእግዚአብሔር ልጆች ላይ መከራን ያመጣል። ይህ ባይሆን ኖሮ እግዚአብሔር ሕዝቦቹ መከራ እንዲቀበሉ ባላደረገም ነበር።

4. ለ. የእግዚአብሔርን ሕዝቦች ነፃ ለማውጣት በእግዚአብሔር የተመረጠ የእግዚአብሔር መሣሪያ መሆኑ ለዚህ ሰው እንዴት ተገለጸለት? ይህ ሰው የእግዚአብሔርን ዕቅድ እንዴት ተረጎመው? የትርጉሙ ውጤትስ ምን ጥፋት አስከተለ? የሐዋ ሥራ 7፡23-25፥ 35።

መልስ።

ሙሴ 40 ዓመት በሆነው ጊዜ በሕዝቦቹ ለመታወቅ ጉጉት ነበረው። ይህም ማለት እርሱ እራሱ እስራኤልን ነፃ እንዲያወጣ እግዚአብሔር እንደመረጠው አውቆአል ማለት ነው። እናቱ ባሳደገችው ጊዜ እግዚአብሔር ለእስራኤል የገባውን ቃል ኪዳንና ነፃ እንደሚያወጣቸው ባትነግረው እንዳልቀረች አያጠራጥርም (ዘዳግም 2፡1-10)። ከዚህም በቀር እግዚአብሔር ወደ ንጉሡ ቤተ መንግሥት የወሰደው እስራኤል ነፃ ለማውጣት እንዲችል ትምህርት ሊያስተምረው እንደሆነ ምናልባት ተገንዝቦ ይሆናል።

ሙሴ እግዚአብሔር እንዲመራው በትዕግሥት አልጠበቀም። እርሱም እስራኤልን በራሱ ጥበብና ችሎታ ነፃ ለማውጣት ፈለገ። ስለዚህ ሙሴ እግዚአብሔር እስራኤልን ነፃ የሚያደርገው በእርሱ በኩል እንደሆነ እንዲያውቁ አንድ ግብፃዊና አንድ እስራኤላዊ ሲጣሉ ለእስራኤላዊው ረድቶ ግብፃዊውን ገደለው። ውጤቱም ሕይወቱን ለማዳን ሙሴ እንዲሸሽ አድርጎታል (ዘጸአት 2: 11-25)።

5. ሀ. ከሥላሴዎች ማንኛው ነው ሙሴን በሚነደው ቁጥቋጦ ውስጥ ሆኖ ያናገረው?

መልስ።

እግዚአብሔር ወልድ (ክርስቶስ) ሙሴ ሊያደርገው የሚገባውን አስታወቀው። እርሱም የእስራኤል ንጉሥ ስለሆነ እግዚአብሔር ሁልጊዜ በእርሱ በኩል ብቻ የብሉይ ኪዳን ዘመን ሰዎችን ይገናኝ ነበር። በዘፍጥረት ውስጥ በ4ኛውና በ84ኛው ሐ ላይና በመግቢያው ላይ ብትመለከት በሚገባ ተብራርቶ ተገልጾአል።

5. ለ. ለምንድነው እኔ የአብርሃም የይስሐቅና የያዕቆብ አምላክ ነኝ ያለው? ዘዳግም 3: 6፥ 15-17።

መልስ።

እግዚአብሔር ለአብርሃም ለይስሐቅና ለያዕቆብ ምድረ ከነዓንን ለዘራቸው ለመስጠት ተስፋ ገብቶላቸው ነበር። ስለዚህ ሙሴን ይህንን ተስፋ ሊያስታውስው የአብርሃም የይስሐቅና የያዕቆብ አምላክ ነኝ ብሎ እራሱን ገልጾለት። እግዚአብሔርም ሙሴን መሣሪያ በማድረግ የገባውን ቃል ኪዳን በእርሱ በኩል ሊፈጽም ሙሴን እንደመረጠው ነገረው። ሙሴም በዚህን ጊዜ ከግብፅ ሸሽቶ ከወጣ ወዲህ በምድረ በዳ 40 ዓመት ሆኖት ነበር። ያውም አሁን በጠቅላላው የ80 ዓመት ዕድሜ ሰው ሆኖአል።

ምዕራፍ 6

6. በዘጸአት 6:3-8 ያለውን ክፍል ከዘፍጥረት 12:1፤ 22:14-16፤ 24:27 ና 42፤ 26:24 ና 25:28፤ 28፤ 13:16፤ 20፤ 21 ባገኘኸው ጥናት ተመርኩዘህ አብራራው።

መልስ።

እግዚአብሔር ሙሴን ለአብርሃምና ለይስሐቅ እንዲሁም ለያዕቆብ «ኤልሻዳይ» በቂው አምላክ ሆኖ እንደታወቃቸው ነገረው (ዘጸአት 6:3)። ነገር ግን ለእነርሱ «ያለና የነበረ የማይለወጥም እግዚአብሔር (ያህዌህ) እንደ መሆኑ አልታወቃቸውም ነበር።»

ለአብርሃም ለይስሐቅና ለያዕቆብ እንደ መገለጹ እግዚአብሔር ሁሉን ነገር ማድረግ እንደሚችል ሆኖ ነው። ዓለምን የፈጠረ እርሱ ነው። ከዋክብቶችንም ሆነ ምድርን ይገዛል። የራሱ የሆኑትን ሁሉ የሚጠብቅ እርሱ ነው። ጠላቶቹንም ይቀጣል። እርሱንም ማንም ሊቋቋመው ስለማይችል የእርሱ የሆኑ ሁሉ ይደገፉበታል። እርሱም ለሚታመኑት ሁሉ «በቂውና ሁሉን የሚችል አምላክ ነው።»

በዘፍጥረት 12:1-3 እንደምናነበው እግዚአብሔር በተአምር አብርሃም የሚኖርበትን ምድር ከሰጠው በኋላ ትልቅ ሕዝብ ሰማድረግ የዓለምን ሕዝብ ሁሉ በዘሩ ይባርካል (በዘፍጥረት 22:14-16)። እግዚአብሔር ለሰው ደኅንነት የሚሆነውን መሥዋዕት አቅርቦአል (በዘፍጥረት 24:27፥ 42)። እግዚአብሔር የአብርሃምን ባሪያ በተአምር መርቶ ለይስሐቅ ሚስት እንዲያመጣለት አድርጎአል (በዘፍጥረት 26:24፥ 25፥ 28)። እግዚአብሔር ይስሐቅን የሚባርከው የሚጠብቀውና መልካም የሆነውን ነገር ሁሉ የሚሰጠው አምላክ መሆኑን ያስረዳል (ዘፍጥረት 28:13፥ 15፥ 16፥ 20፥ 21)። እግዚአብሔር ለያዕቆብ መልካሙን ሁሉ በመስጠት እየባረከ ሊጠብቀው ችሎአል። እርሱም በቂውና «ሁሉን የሚችል አምላክ» ነው።

በዘጸአት 6:3 እግዚአብሔር በተለያዩ ስሞች መታወቅ ፈለገ። እግዚአብሔር እስራኤልን ከግብፅ ሊያወጣቸው ስላሳበ ለእርሱ መንፈሳዊ ምስክሮች አድርጎ ሊያቆማቸው ስለወደደ እግዚአብሔርን መከተልና መታዘዝን መማርና ዓላማውንም ማሟላት ይኖርባቸዋል። እነርሱም ፈቃዱን ተቀብለው እግዚአብሔር ሲጠቀምባቸውና ዓላማውን በእነርሱ በኩል ሲያከናውን በዚያን ጊዜ እግዚአብሔር የሚገዛቸውና የሚታዘዙት ሕዝቦቹ እንደሆኑና አምላካቸው እንደሆነ ሊያሳውቃቸው ይወዳል።

በዕብራይስጥ ቋንቋ እግዚአብሔር ያህዋ በመባል ይጠራል። በአማርኛው መጽሐፍ ቅዱሳችን በዘፍጥረት 22:14 ላይ (ያህዌ) ተብሎ ተጽፎአል። ይህም ቃል ጌታ ማለት ሲሆን ለማንኛውም ሰብአዊ ፍጡር ልንጠቀምበት አይገባም። በአማርኛው መጽሐፍ ቅዱሳችን ሁለቱም ማለት እግዚአብሔር የሚለውና (ያህዌ) የሚለው ቃል ሁለቱም እግዚአብሔር በሚለው ስም ተጽፈዋል። በዘፍጥረት ምዕራፍ 1 ዓለምን የፈጠሩት (ሥላሴዎች) እግዚአብሔር ተብለው በዚህ ስም ተጠቃለዋል። እግዚአብሔር አብ ማንኛውንም ነገር በሠራው በልጁ በኩል ዓለምንና በዓለም ያለውን ነገር ሁሉ ፈጥሮአል (ኤፌሶን 3:9 ዮሐንስ 1:3፤ 10:14፤ ቆላስይስ 1:6፤ 1ኛ ቆሮ. 8:6፤ ዕብ. ምዕ. 1 ና 2)። በኋላም ልጁ ኢየሱስ ክርስቶስ ሙሴን በማናገር እስራኤሎችን ለማሰልጠን ተባበራቸው። እርሱም ጌታቸውና ንጉሣቸው ማን እንደሆነ ያውቁ ዘንድ እራሱን በተለያዩ ስሞች አስታወቃቸው። ከዚያም እኔ ጌታ (ያህዌ) ነኝ ብሎ እራሱን ጠራ። በአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ ያህዋ የተባለው ስም እግዚአብሔር ተብሎ ተጽፎአል። ስለዚህ ስለ ሥላሴዎች ያህዌ ወይም ያህዋ ተብሎ ስለሚጠራው ስለ ልጁ እንደሆነ በሥራቸው ለይተን ማወቅ ይኖርብናል። ለሰዎች በሥጋ

የተገለጸው፡ ሰዎችን ያናገረው፡ እስራኤልን የመራው ልጁ ነው። እርሱም በዓይን ታይቶ ሲናገርም በጀሮ ተሰምቶአል (ዘጸአት 24:10፤ 11፤ ኢሳይያስ 6:5፤ ዘዳግም 5:24፤ ዘጸአት 33:11)። እግዚአብሔር አብን ግንም አይቶት አያውቅም (ዮሐንስ 1:18፤ 3:31፤ 32፤ 6:46፤ 1ኛ ጢሞቴዎስ 6:16)። በዘጸአት 6:3 እግዚአብሔር ወልድ እስራኤላውያን እንደ ጌታቸውና እንደ ንጉሣቸው አድርገው እንዲያውቁት ይፈልጋል። ስለዚህ አምላክ ሳለ እንደ ጌታ ያውቁት ዘንድ ያህዋ በመባል ጌታቸው መሆኑን ገለጸ። ይህ ክርስቶስ ያህዋ የተባለው (እግዚአብሔር) ነው። እርሱም በሚቀጥሉት ጥቅሶች ተገልጿል። ኢሳ. 6:3ን ከዮሐንስ 12:40፤ 41፤ ኢሳ. 40:3 ከማቴ. 3:3፤ ዘኁልቁ 21:6፤ 7 ከ1ኛ ቆሮ. 10:9፤ መዝሙር 23(24):7-10 ከ1ኛ ቆሮ. 2:8፤ ደግሞም ከያዕቆብ 2:1 ጋር ኢሳ. 44:6 ከራእይ 1:17፤ 18፤ ምላሌ 16:4 ከቆላስይስ 1:16፤ መዝ. 96(97):9 ከዮሐ. 3:31፤ ኢዩሴል 2:32ና ሮሜ 10:13 አመዛከኑን የእነዚህ መጻሕፍት ተከታይነት ተመልከት።

ተጨማሪ አሳብ።

በዘጸአት 3:14 እግዚአብሔር ለሙሴ ስሙን ሲነግረው «እኔ ነኝ» አለው። ይህም ስም እግዚአብሔር ሁልጊዜ አንድና የማይለወጥ መሆኑን ያስረዳል። እርሱም ከዘለዓለም እስከ ዘለዓለም ያው ነው። እርሱ ሁልጊዜ እርሱ ነው። መጀመሪያና መጨረሻ የለውም። ያለ አንዳች ርዳታ በራሱ ኃይል ይኖራል። እርሱም የሰው ድጋፍ አያስፈልገውም (ኢሳ. 41:4፤ 44:6፤ 48:12፤ ራእይ 22:3)። እግዚአብሔር በሚነደው ቁጥቋጦ ውስጥ በተገለጠ ጊዜ ቁጥቋጦው አይቃጠልም ነበር (ዘጸአት 3:1ና 3)። ይህም ደግሞ በእስራኤል ይመሰላል። እግዚአብሔር እስራኤልን ከመረጠ ጊዜ ጀምሮ ሰይጣን ሊያጠፋቸው በጣም ይጥራል። ስለዚህ እስራኤል ብዙ ጊዜ እንደ እሳት በሆነ መከራ ውስጥ ይገባሉ። ነገር ግን ፈጽሞ አይጠፋም። ከአሁን ቀደም የተለያዩ ብዙ ሌሎች ሕዝቦች ጠፍተዋል። ነገር ግን እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን የገባው ቃል ኪዳን ስላለ ቃል ኪዳኑን ለመፈጸም ዕቅድ ስላለው ግንም ሊያጠፋቸው አይችልም። ኢየሱስ ክርስቶስ በዳዊት ዙፋን ለሺህ ዓመታት ሲቀመጥ ከእርሱ ጋር ይነግሳሉ።

1. ግብፃውያን እስራኤላውያንን በግብፅ ሊያጠፋዋቸው ብዙ መከራ አሳይተዋቸዋል። ነገር ግን ከግብፅ ነፃ ሆነው ወጡ።

2. ወደ ባቢሎንም ተማርከው ሄደው ነበር፤ ነገር ግን በነፃነት ተመለሱ።

3. በመጽሐፈ አስቴር ውስጥ አይሁዶች ሁሉ እንዲገደሉ ተፈርዶባቸው እንደ ነበረ እናነባለን፤ ነገር ግን እግዚአብሔር አዳናቸው።

4. በሁለተኛው የዓለም ጦርነት ጊዜ ስድስት ሚሊዮን አይሁዶች ተገደሉ። ይህም ማለት አይሁዶች ሁሉ እንዲጠፉ ነበር፤ ነገር ግን እስከ አሁን ድረስ የእስራኤል ነገዶች አሉ፤ በተለያዩም አገሮች በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ አይሁዳውያን ይኖራሉ።

5. በመጨረሻውም ዘመን የክርስቶስ ጠላት ግለት ክርስቶስን ተቃዋሚው እስራኤላውያንን ፈጽሞ ከምድረ ገጽ ለማጥፋት ይሞክራል። በዚህም እንደ እሳት በሚነድ መከራ ሁለት ሦስተኛ የሚሆኑ እስራኤላውያን ይገደላሉ። በዚህን ጊዜም ከስቃያቸው የተነሳ ወደ እግዚአብሔር በንስሐ ሲጮኹ ክርስቶስ ከሰማይ ወርዶ ያድናቸዋል (ዘካርያስ 13:8፤ 9፤ ሚልካስ 3:2-4፤ ኢሳ. 48:9፤ 10፤ ራእይ 12:1-5)።

ምዕራፍ 7 ና 9

ዘጸአት ምዕ. 7:1 እስከ ምዕ. 13-16 ያለውን ክፍል አንብብ።

7. ሀ. በሙሴና በፈርዖን መካከል ለመረታታት በተደረገው መከራከርና ትግል ከሙሴና ከፈርዖን በላይ ተዋጊዎቹ እነማን ነበሩ?

መልስ።

በዚህ ላይ እንደ እውነቱ ከሆነ ትክክለኛዎቹ ተከራካሪዎች እግዚአብሔርና ሰይጣን ናቸው። እግዚአብሔር እስራኤላውያን ለዓለም ምስክሮች እንዲሆኑ ወደ ከነዓን ሊመራቸው ይፈልጋል። የዓለም አዳኝ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋ ከእነርሱ ወገን በምድረ ከነዓን መወለድ አለበት። ስለዚህ እግዚአብሔር ፈርዖን እስራኤላውያን እንዲለቃቸው ለሙሴ ተአምራት የሚያደርግበትን ኃይል ሰጠው። ሰይጣንም የእግዚአብሔርን ዕቅድ ለማድረስ በተቻለው መጠን ባለው ችሎታ ሁሉ እስራኤላውያን በግብፅ ለማስቀረት ሞክሮ ነበር። ሰይጣንም በግብፅ ለሚገኙት ጠንቋዮችን አስማተኞች ፈርዖን እስራኤላውያንን እንዳይለቃቸው የሚቻለውን ተአምራት እንዲያደርጉ ሰጥቶአቸው ነበር።

7. ለ. የግብፅ አስማተኞችና ጠንቋዮች እስራኤልን ለማሰናከል እንዲህ ያለውን ተአምራት ያደርጋሉ ተብሎ ይገመት ነበርን? መልስህን አብራርተህ ግለጽ።

መልስ።

ሰይጣን እስራኤልን ወደ ከነዓን እንዳይገቡ ለመከላከል ያደረገው ጥረት ምንም ጊዜ አድርጎት የማያውቀው ዓይነት ነበር። እግዚአብሔር ለአብርሃም ለይስሐቅና ለያዕቆብ የገባውን ቃል ኪዳን እንዳይፈጽም ለማድረግ ብዙ ጣረ። እስራኤል እግዚአብሔር እንደሚፈልግባቸው ለዓለም ምስክሮቹ እንዳይሆኑና ታላቅ ሕዝብም እንዳይሆኑ ነበር። ኢየሱስ ክርስቶስም ወደዚህ ዓለም እንዳይመጣ ለማገድ ነበር። ስለዚህ ነው ሰይጣን ያለውን ኃይል ሁሉ ለግብፅ ጠንቋዮች ሰጥቶ ፈርዖን እስራኤላውያንን እንዳይለቅ ልቡን ያደነደነው።

8. እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከግብፅ ለማውጣት በግብፃውያን ላይ ስለመጣው ፍርድ ምን ምክንያት ነበር የሰጠው? ዘጸአት 7:5፤ 9:16፤ 15:13-16።

መልስ።

እግዚአብሔር በግብፃውያን ላይ አስቃቂ ፍርድ ያመጣበት የመጀመሪያው ምክንያት ግብፃውያን እውነተኛው እግዚአብሔር ማን እንደሆነ እንዲያውቁ ነው። ኃጢአታቸውን ተናዘው ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ ይፈልጋል (ዘጸአት 7:5)። ውጤቱም ብዙዎቹ ግብፃውያን ግብፅን ለቀው እግዚአብሔርን ወይም ክርስቶስን በምድረ በዳ እንዲከተሉት አድርጎአቸዋል (ዘጸአት 12:38)።

ሁለተኛው ምክንያት ደግሞ በዓለም ያሉ ሕዝቦች ሁሉ እውነተኛውን እግዚአብሔርን እንዲያውቁ ነው። ማንኛቸውም ሰዎች መዳን ከፈለጉ እግዚአብሔርን የት እንደሚያገኙት ማወቅ ይችላሉ (ዘጸአት 9:16)።

ሦስተኛው ምክንያት ደግሞ ማንኛውም ሕዝብ እስራኤልንን ለመቃወም እንዲፈራ ነው (ዘጸአት 15:13-16)። እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን ያደረገላቸውን ታላቅ ነገር ሰምተው ጥቂት ከነዓናውያን ከጥፋት ድነዋል። ለምሳሌ ያህል ረዓብንና ቤተሰቦችን እንመልከት (ኢያሱ 2:9-14፤ 6:17፤ ዕብ. 11:31)።

9. በግብፅ ላይ የደረሰውን መቅሰፍት ጥቅስ በመስጠት በቅደም ተከተል ግለጽ።
ዘጸአት 9-12።

መልስ።

1. ዘጸአት 7:19-25 ውኃው ወደ ደም ተለወጠ።

2. ዘጸአት 8:1-15 እንቁራሪቶች።

3. ዘጸአት 8:16-19 ትግል።

4. ዘጸአት 8:20-31 ዝንቦች።

5. ዘጸአት 9:1-7 በእንስሳት ላይ የደረሰው በሽታ።

6. ዘጸአት 9:8-21 በሰውና በእንስሳ ላይ አባጭ።

7. ዘጸአት 9:22-26 በረዶና እሳት።

8. ዘጸአት 10:1-20 አንበጣ።

9. ዘጸአት 10:21-23 ጨለማ።

10. ዘጸአት 11:4-10፤ 12:29፤ 30 የቡር ልጆች መሞት።

10. ሀ. ይህ መቅሰፍት በግብፃውያን ላይ ምን ችግር አመጣባቸው?

ለ. በፈርዖን በራሱ ላይስ? ዘጸአት 9:27፤ 10:7-16፤ 12:33-38።

መልስ።

1. የዚህ የመቅሰፍት ችግር በግብፃውያን ላይ የደረሰው ግብፃውያን ኃጢአተኛ መሆናቸውን እንዲረዱ ወይም እንዲገነዘቡ ነበር።

2. እውነተኛው አምላክ ማን እንደሆነ እንዲማሩ ነው። «ፈርዖንም በዚህ ጊዜ በደልኩ፤ እግዚአብሔር ዳድቅ ነው፤ እኔና ሕዝቤም ኃጢአተኞች ነን አለ» (ዘጸአት 9:27፤ 10:26፤ 27)። ንስሐ የገባውም ከልቡ አልነበረም። ነገር ግን ከፍርድ ለማምለጥ ብቻ ስለፈለገ ነው። ዛሬም ብዙ ሰዎች ከሲኦል ፍርድ ለማምለጥ ይፈልጋሉ። ነገር ግን ከኃጢአታቸው ለመዳን አይፈልጉም። ንስሐቸውም ከልብ ስላይደለ ይጠፋሉ።

3. ግብፃውያን እስራኤላውያንን ለመልቀቅ ፈቃደኞች እንዲሆኑ አድርጓቸዋል (ዘጸአት 10:7፤ 12:33)።

4. ብዙ ግብፃውያን ከእስራኤላውያን ጋር ምድረ ግብፅን ለቀው ወጥተዋል። ከመቅሰፍቱ የተነሳ ብዙ ግብፃውያን ወደ ምድረ በዳ በመጓዝ የእግዚአብሔር ሰዎች ሆነው ተቆጥረዋል (ዘጸአት 12:38)።

11. እግዚአብሔር የፈርዖንን ልብ እንዴትና ለምን አደነደነ? ዘጸአት 3:19፤ 4:21፤ 5:2፤ 7:2፤ 3፤ 22፤ 8:21፤ 9:7፤ 12፤ 24፤ 10:1፤ 2፤ 16፤ 17፤ 26፤ 27፤ 11:10፤ 14:8።

መልስ።

ከመጀመሪያው ፈርዖን እግዚአብሔርን ለመታዘዝ ቢመርጥ ኖሮ የእግዚአብሔር ፈቃድ የሚፈጸምበትን መንገድ በሙሉ በሰጠው ነበር። ነገር ግን ፈርዖን በዚህ ፋንታ በእንቢተኝነት የእግዚአብሔርን ፈቃድ ከማድረግ ልቡን ዘጋ።

ሰዎች ሁሉ እንዲድኑ እግዚአብሔር ፈቃደኛ ነው (2ኛ ጴጥሮስ 3:9)። እርሱን ለመገናኘት ለሚመጡት ሁሉ የዘለዓለምን ሕይወት ስለሚሰጣቸው የመዳን ዕድል ይገጥማቸዋል። ፈርዖንም ፈቃደኛ ቢሆን ኖሮ ይድን ነበር። በተመለከተው ኃይልና ተአምራት እንዲሁም በሙሴ ምስክርነት እውነተኛውን እግዚአብሔርን አውቆ ይድን ነበር። እርሱ እራሱ እንደመሰከረው ኃጢአተኛ መሆኑን ያውቅ ነበር (ዘጸአት 9:27፤ 10:16)። ፈርዖን እራሱ ከመጀመሪያው ልቡን በእግዚአብሔር ላይ አደንድኖ ነበር፤ ስለዚህ ፈርዖን ልቡን እስከመጨረሻ በእግዚአብሔር ፈቃድ ላይ ስለዘጋ የአምላኩን ደኅንነት አጣ። በዚህም እግዚአብሔር የዘመኑን ሰው ለማስጠንቀቅ ተጠቀመበት። እግዚአብሔርም የፈርዖንን ልብ የባሰ አደነደነው፤ ምክንያቱም ሌሎች ሰዎች በእርሱ ላይ በደረሰው ነገር እውነተኛውን እግዚአብሔርን እንዲያውቁ ነው።

1. የእስራኤል ትውልዶች ሁሉ ወደ እግዚአብሔር እንዲመጡና እንዲያውቁት እግዚአብሔር የፈርዖንን ልብ አደነደነው (ዘጸአት 10:1፤ 2)።

2. እግዚአብሔር የፈርዖንን ልብ ያደነደነው ግብፃውያን ሁሉ ወደ እውነተኛው እግዚአብሔር እንዲመለሱ ነው (ዘጸአት 14:4)።

3. እግዚአብሔር የፈርዖንን ልብ ያደነደነው የዓለም ሕዝቦች ሁሉ እውነተኛውን እግዚአብሔርን እንዲያውቁ ነው (ኢያሱ 2:9-11፤ 4:23፤ 24፤ ዘጸግም 2:25፤ ኢያሱ 4:24)። የዓለም ሕዝቦች ሁሉ የእግዚአብሔር ክንድ ታላቅ እንደሆነ ያውቁ ዘንድ እግዚአብሔር ፈርዖን ለዘላለም እንዲጠፋ አልፈለገም። ነገር ግን ፈርዖን እግዚአብሔርን መቃረን መረጠ። እግዚአብሔር የፈርዖንን ልብ ከመጀመሪያው ጀምሮ ያውቃል። ስለዚህ እግዚአብሔር የዓለም ሰዎች ይህንን አይተው በእርሱ አምነው እንዲድኑ ፈርዖንን የግብፅ ንጉሥ ካደረገው በኋላ ይህንን ሁሉ ድንቅና ተአምር አደረገ።

12. የፋሲካን ሥርዓት አብራራ ዘጸአት 12:3-28።
መልስ።

1. እስራኤሎች የመጀመሪያው ወር በገባ በአሥረኛው ቀን የበግ ወይም የፍየል ጠቦት ከመንጋው መኃል መርጠው ለብቻው ይለዩታል (ዘጸአት 12:2፤ 3)።

2. ጠቦቱም ነውር የሌለበት መሆን አለበት (ዘጸአት 12:5)።

3. ጠቦቱም በመጀመሪያው ወር አሥራ አራት ቀን ድረስ ይጠበቅ ነበር (ዘጸአት። 12:6)።

4. እርሾውን ሁሉ ከቤታቸው ማውጣት አለባቸው። እርሾ ያለበት ምግብ ቢበሉ የሞት ፍርድ ይሆንባቸዋል። ሰባት ቀን ሙሉ እርሾ የሌለበት ምግብ መብላት አለባቸው (ዘጸአት 12:15፤ 19፤ 20)።

5. እስራኤል የሆኑ ሁሉ በአንድነት በሌሊት ጠቦት ያርዱ ነበር (ዘጸአት 12:6)።

6. እስራኤላውያን የጠቦቱን ደም በመዝጊያው ጉበን ላይና በሁለቱ መቃን ላይ መርጨት ነበረባቸው (ዘጸአት 12:7፤ 22)። ያም ደም ከሞት ፍርድ ያድናቸው ነበር። የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስ ደምም ከዘለዓለም ሞት ያድናል (1ኛ ዮሐ. 1:7፤ ማቴ. 26:28፤ ሮሜ 5:9፤ ራእይ 1:5፤ 7:14)።

7. የጠቦቱንም ሥጋ መዝጊያው በደም በተረጨው ቤት ውስጥ ሆነው መብላት አለባቸው (ዘጸአት 12:7)።

8. ሥጋውንም በዚያው ሌሊት ቅቅሱን ወይም ጥሬውን ሳይሆን ጥብሱን መብላት አለባቸው። (ዘጸአት 12:8፤ 9)።

9. ሥጋውንም ከመራራ ቅጠል ጋር መብላት አለባቸው (ዘጸአት 12:8)።

10. ቢቻላቸው በዚያ ሌሊት ምንም ሳያስቀሩ መብላት አለባቸው፤ ከተረፋቸው ግን የተረፋቸውን ሁሉ በእሳት ያቃጥሉታል (ዘጸአት 12:10)።

11. የጠቦቱን አጥንት መስበር የለባቸውም (ዘጸአት 12:46)።

12. ወገባቸውን ታጥቀው ጫማቸውን ተጫምተው በትራቸውን እንደያዙ መመገብ አለባቸው። በፍጥነትም መብላት አለባቸው (ዘጸአት 12:11)።

13. እግዚአብሔርም የጠቦት ደም በመዝጊያቸው መቃን ያልረጩትን የግብፃውያንን የበኩር ልጆች ሊገድል በዚያች ሌሊት የሞት መልአክ ተላከ (ዘጸአት 12:12-13)።

13. የክርስቶስ መሥዋዕት ከፋሲካ ጋር የሚመሳሰለበት በምንድን ነው? በሰፊው አብራራ። 1ኛ ቆሮ. 5:6፤ 7፤ ማቴ. 26:17፤ 18፤ 1ኛ ቆሮ. 11:23-29፤ 1ኛ ጴጥ. 1:18፤ 19።

መልስ።

በ1ኛ ቆሮ. 5:6፤ 7 ክርስቶስ ፋሲካችን ተባለ፤ በ1ኛ ጴጥ. 1:18፤ 19 ደግሞ የእግዚአብሔር በግ ነው። እንደ እነዚህ ቁጥሮች ፋሲካው የክርስቶስ ምሳሌ እንደሆነ ያሳያሉ።

1. ክርስቶስ የእግዚአብሔር በግ ሆኖ ለዓለም ኃጢአት እንዲሞት ተመረጠ (ዮሐ. 1:29-36፤ 1ኛ ጴጥ. 1:19፤ ራእይ 13:8፤ 22:1-3፤ ራእይ 5:6፤ 12፤ ኢሳይያስ 53:7)።

2. ያ በግ በመጀመሪያው ወር በ10ኛው ቀን ለመሥዋዕትነት እንደተለየ ኢየሱስ ክርስቶስም በዚያው ቀን ለመሥዋዕትነት ተለይቶ ለመቃብሩ ሽቶ ተቀባ (ማቴ. 26:12፤ ዘጸአት 12:3)።

3. ጠቦቱ ነውር የሌለበት መሆን አለበት (ዘጸአት 12:5)። የእግዚአብሔር በግ የሆነው ክርስቶስም ደግሞ ምንም ኃጢአት አልነበረበትም። እርሱም በሰው አምሳል የተገለጸ አምላክ ነው (2ኛ ቆሮ. 5:21)።

4. ጠቦቱም የመጀመሪያው ወር በገባ ከ10ኛው ቀን እስከ 14ኛው ቀን ተጠብቆ በ14ኛው ቀን ይታረድ ነበር (ዘጸአት 12:6)። ኢየሱስ ክርስቶስም በመጀመሪያው ወር በ10ኛው ቀን ለመቃብሩ የሚሆነውን ሽቱ ተቀብቶ ለሞት በመለየት የመጀመሪያው ወር በገባ በ14ኛው ቀን ተሰቀለ (ማቴ. 26:6-13)።

5. ማንኛውም እስራኤላዊ የሆነ ሁሉ ጠቦት ያርድ ነበር (ዘጸአት 12:6)። እስራኤላውያን ሁሉ በአንድነት ከከተማው ክርስቶስን እየተከተሉ ስቀለው ስቀለው በማለት ለሞት አሳልፈው ሰጡት (ማቴ. 27:20-23፤ ዮሐንስ 19:6)።

6. እስራኤላውያን የጠቦቱን ደም በመዝጊያው ላይና ከመዝጊያው በላይ በመቃኑ ላይ ይረጩ ነበር (ዘጸአት 12:7-22)። ደሙም ከሞት ፍርድ ያድናቸዋል። እንደዚሁም ሁሉ የልጁ የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከዘለዓለም ሞት ያድናል (1ኛ ዮሐ. 1:7፤ ማቴ. 26:28፤ ሮሜ 5:9፤ ራእይ 1:5፤ 7:14)።

7. በመዝጊያው ላይ የተቀባው ደም መቅሰፍቱን እንዲከላከልላቸው የጠቦቱን ሥጋ በቤት ውስጥ ሆነው መብላት ነበረባቸው (ዘጸአት 12:7)። እኛም ደግሞ ከዘላለም ፍርድ ለማምለጥ እራሳችን ከክርስቶስ ደም ሥር መከለል እንዳለብን ማወቅ ይኖርብናል። ያለበለዚያ ግን የእግዚአብሔር ፍርድ በላያችን ላይ ይወርድብናል። በክርስቶስ ሞት ከሆነው ደኅንነት በቀር ሌላ ምንም ከፍርድ የምናመልጥበት መንገድ የለንም። እኛ ነፃ እንድንወጣ እርሱ ለእኛ ምትክ ተተክቶ ፍርዱን ተቀብሎልናል (2ኛ ቆሮንቶስ 5:21፤ 1ኛ ቆሮንቶስ 11:24፤ ዮሐንስ 6:22-59)።

8. እስራኤላውያኖች በእሳት የተጠበሰውን ሥጋ መብላት ነበረባቸውን (ዘጸአት 12:8 ና 9)። እሳትም የፍርድ ምሳሌ ነው። በእኛ ኃጢአት ምክንያት የእግዚአብሔር የእሳት ፍርድ በክርስቶስ ላይ ወረደ (ኢሳ. 53:5፤ 1ኛ ጴጥ. 2:24)።

9. ጠቦቱንም ከመራራ ቅጠል ጋር መብላት ነበረባቸው (ዘጸአት 12:8)። እርሱ ቅዱስ ሆኖ ምንም ስሕተት ሳይኖርበት ስለእኛ ኃጢአት መሞቱ ለክርስቶስ መራራ ፍርድ ነው። (አምላኪ አምላኪ ለምን ተውሽገን?) አንድ ኃጢአተኛ በኃጢአቱ ተናዞ ከኃጢአቱ ሲመለስ ከክርስቶስ ጋር ይሞታል። ይኸም ደግሞ ለሥጋ መራራ ነው (ሮሜ 8:13)። የዘለዓለምን ሕይወት ለማግኘት ለኃጢአት መሞት አለብን። ከዚያም መስቀሉን ተሸክመን የዓለምን ስድብ መቀበል ይኖርብናል (ዕብ. 13:12፤ 13)።

10. እስከ ጠዋትም ከጠቦቱ ሥጋ ምንም መቅረት የለበትም። የተረፈም ካለ በእሳት መቃጠል አለበት (ዘጸአት 12:10)። እስራኤሎች የጠቦቱን ሥጋ ከበሉ በኋላ ለመንገዳቸው ብርታትን ተቀበሉ። እንደዚሁም ደግሞ ከበጉ ደም በታች ያሉት ብቻ ናቸው ብርታትን የሚቀበሉት። ከደሙ በታች ላለሆኑ ግብፃውያን ከጠቦቱ ሥጋ ለመብላት አይፈቀድላቸውም። በክርስቶስ ደም የዳኑ አማኞች ብቻ ለመንፈሳዊ ሕይወታቸው ከክርስቶስ ጋር ለመራመድ ከክርስቶስ ብርታትን ይቀበላሉ። ማንም በክርስቶስ ደም ያልዳነ ሁሉ ከክርስቶስ መብል ሊቀበል አይችልም (ፊልጵ. 4:13፤ 2ኛ ቆሮ. 12:10)።

11. ከጠቦቱ አጥንት እንዳይሰብሩ ተከልክለው ነበር (ዘጸአት 12:46)። ክርስቶስ በተሰቀለበት ቀን ከእርሱ ጋር ተሰቅለው የነበሩት ሁላት ሰዎች ተሉ እንዲሞቱ አጥንቶቻቸውን ሰበሩዋቸው። ወታደሮቹ የክርስቶስን አጥንት ደግሞ ለመስበር ወደ እርሱ ሲጠጉ እርሱ ከዚያ በፊት ተሉ ሞቶ ስለነበር አጥንቱን አልሰበሩትም። ስለዚህ ክርስቶስን መትተው አልገደሉትም። ነገር ግን እራሱ

በፈቃዱ ሕይወቱን ሰጥቶ ሞተ (ዮሐ. 19:31-37፤ 19:30፤ 10:11፤ 15:17ና 18)። «እኔ በፈቃዱ አኖራታለሁ እንጂ ከእኔ ማንም አይወስዳትም። ላኖራት ሥልጣን አለኝ፤ ደግሞም ላነሳት ሥልጣን አለኝ ...»

12. እስራኤላውያን ወገባቸውን ታጥቀው ጫማቸውን ተጫምተው ምርኩዛቸውን ይዘው ከግብፅ ተጉዘው ለመውጣት ተዘጋጅተው ነበር (ዘጸአት 12:11)። ማንኛውም ክርስቶስን በእውነት ከልቡ የተቀበለ አማኝ ሁሉ እንዲሁ ከዓለም ለመለየት ዝግጁ ይሆናል። እርሱም በዚህ ምድር እንግዳና መፃተኛ ሆኖ በመኖር መንግሥተ ሰማይ እስኪገባ ድረስ ክርስቶስን ይከተላል። ይኸውም እስራኤላውያን ክርስቶስን ተከትለው ምድረ ከነዓን እስከገቡ ድረስ እንደተከተሉት ማለት ነው።

13. እነርሱም በግብፅ ላይ ከሚመጣው ፍርድ ለማምለጥ በፍጥነት መብላት ነበረባቸው (ዘጸአት 12:11)። ግብፅም በዚህ ዓለም ትመሰላለች። ዓለምም ወደ ፊት ተፈርዶባት ትቀጣለች። ስለዚህ ማንኛውም በዓለም ላይ ሊመጣ ካለው ፍርድ ለመዳን በፍጥነት ከዚህ ዓለም እርኩሰት ተለይቶ ለደኅንነቱ ወደ ክርስቶስ መሸሽ አለበት (ማቴ. 3:7)።

14. ዘጸአት 12:12፤ 13 ግብፃውያን ከደሙ ሥር እራሳቸውን ባለመሸሽጋቸው በሞት መልአክ ተፈረዱ። እንደዚሁም ዛሬ ሰዎች እራሳቸውን ከክርስቶስ ደም በታች አድርገው ከዚህ ዓለም ኃጢአት ባይሸሹ በመጨረሻው ዘመን በእግዚአብሔር ፍርድ ከሚጠፋው ዓለም ጋር አብረው ይጠፋሉ (ዮሐንስ 3:18)።

ክርስቶስን ፋሲካችን አድርገን እንዴት እንደምንቀበል።

1ኛ ቆሮ. 5:6-8።

ፋሲካ ምሳሌ በመሆን የደኅንነትን መንገድ ያሳያል።

1. እስራኤላውያን አስቀድመው እርሾውን ሁሉ ከቤታቸው ማስወጣት አለባቸው። በቤታቸውም ውስጥ ጥቂት እርሾ እንኳን እንዳይገኝ፤ ቤታቸውን በማጽዳት እርሾውን ሁሉ ማስወገድ አለባቸው (ዘጸአት 12:15)። «እርሾውን ሁሉ ከቤትህ ማስወገድ አለብህ» (ቁጥር 19)። «ሰባት ቀን በቤታችሁ እርሾ አይገኝ» (13:7)። «ሰባት ቀንም ሙሉ ቂጣ እንጀራ ትበላለህ፤ በአንተም ዘንድ እርሾ ያለበት እንጀራ አይታይ። በድንበርህም ሁሉ እርሾ አይታይ።» እስራኤሎችም በፍጥነት በቤት ውስጥ ያለውን እርሾ አስወገዱ፤ ምክንያቱም እርሾ በቤቱ የተገኘና የበላ ሰው ሞት ይፈረድበት ነበር (ዘጸአት 12:15)።

እርሾ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በኃጢአት ይመሰላል። አሁንም ቢሆን ማንኛውም ሰው ከዘለዓለም ፍርድ ለመዳን ቢፈልግ ከሚያውቀው ኃጢአቱ በሞላ መለየት አለበት። ልቡንም መመርመርና ከኃጢአትም ለመዳን መወሰን አለበት። ይህም ንስሐ መግባት ይባላል። ኃጢአቱን በልቡ ሰውሮ ከሰወረው ኃጢአቱ መላቀቅ ባይሻ የሞት ፍርድ በራሱ ላይ አለበት። ከእስራኤላውያን መኃል አንዱ

በፋሲካው ምሽት እርሾ ወይም እርሾ የተቀላቀለው እንጀራ በቤቱ ቢያኖር ወይም ቢበላ ኖሮ የጠቦቱ ደም ከእግዚአብሔር መቅሰፍት አይሰውረውም ነበር። እንደዚሁም ደግሞ ማንኛውም ሰው ሊለየው የማይወደውን ኃጢአት በልቡ ሰውሮ ከኃጢአቱ ለመላቀቅ ባይወድ የልጁ የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከኃጢአቱ አያድነውም። ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ዓለም የመጣው «ሕዝቦቼን ከኃጢአታቸው ሊያድናቸው ነው።» (ማቴ. 1:21)። ማንም ከኃጢአቱ ለመዳን የማይወድ ሰው ሁሉ ስለ ኃጢአቱም ከሚመጣበት ፍርድ ለመዳን አይችልም። «ይህም ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ አምናለሁ ሊል ይችላል፤» ሆኖም እራሱን ያታልላል (ማቴ. 7:21-23)። ማንም እርሾ ያለበትን ምግብ የበላ ሁሉ ከጠቦቱ ሥጋ አይበላም ነበር።

ይህን ቢያደርግ የሞት ፍርድ ይፈረድበት ነበር፤ እንደዚሁም ማንም በፈቃዱ ኃጢአቱን በልቡ ቢሰውር ክርስቶስ ያድነኛል ብሎ ተስፋ አያደርግ። ብዙ ሰባዚዎች ሰዎች ኃጢአታቸውን ተናዘው እንዲያምኑ ባለማድረጋቸው ሰውን ያታልላሉ። እምነትን ብቻ ይሰብካሉ። መጽሐፍ ቅዱስ ግን «በኃጢአታችሁ ተናዛችሁ እመኑ» ይላል።

2. እስራኤላውያን በየበሩ መቃንና ከበሩ በላይ ያለውን መቃን ደም መርጨት ነበረባቸው። ከዚያም በኋላ የፋሲካውን ጠቦት በቤት ውስጥ ሆነው ይበላሉ። እኛም ደግሞ አሁን የፋሲካችን በግ በሆነው በክርስቶስ ደም ሥር እራሳችንን አኑረናል። ምክንያቱም ኃጢአታችንን ስለተናዘዘን ኃጢአታችን በክርስቶስ ላይ ሆኖ በመስቀል ላይ እንደተፈረደበት እናምናለን። ደሙም የፈሰሰው ስለ ኃጢአታችን እንደሆነ እናምናለን። እኛም በእምነት ድነናል። በኃጢአታችን ፍርድ በክርስቶስ ላይ ተፈርዶአል።

3. እስራኤላውያን ከጠቦቱ ሥጋ የበሉት (ንጉሣቸውን ክርስቶስን) ተከትለው ከግብፅ ሲወጡና በምድረ በዳ ሲጓዙ ኃይል ይሆንላቸው ዘንድ ነው። እኛም ደግሞ የክርስቶስን ሞት በእምነት ስንቀበል መንፈሳዊ ብርታት ከክርስቶስ ይሰጠንና ኢየሱስ ክርስቶስን ተከትለን ከዓለም እንወጣለን፤ ከዓለም ነገር ሁሉ እንለያለን። እኛም ከዚህ ሕይወታችን በረሐ ተጉዞን ምድረ ከነዓን እንገባለን።

4. እስራኤላውያን የእግዚአብሔር ፍርድ በግብፅ ላይ እንዳንዛብበን ሰላወቁ በፍጥነት ግብፅን ለቀው ወጡ፤ አሁንም ማንኛውም ሰው መዳን ቢፈልግ የእግዚአብሔር ፍርድ ሳይወርድበት አስቀድሞ በፍጥነት ኃጢአቱን ተናዘ በክርስቶስ አምኖ መዳን አለበት። እራሱንም ለማዳን ከዓለምና ከኃጢአቱ ጋር ያለውን አንድነት ማቋረጥ ይኖርበታል። በልቡ ጥቂት በዓለም ዋዛ ከተደሰትኩ በኋላ ኃጢአቱን ትቼ ወደ ጌታ እመለሳለሁ ብሎ የሚያስብ ሰው ለግብር-ይውጣ ክርስቲያን መስሎ ከኖረ በኋላ ተመልሶ ወደ ጥፋቱ ያዘግማል።

5. የተገረዙት ብቻ ነበሩ ከፋሲካው ጠቦት መብላት የሚችሉት (ዘጸአት 12:48)። ግዝረት እስራኤላውያን ምድራዊ ወገኖቹ እንደሆኑ ምልክት ይሆንላቸው ዘንድ የተሰጣቸው ነው። ይህም ምልክት የተሰጣቸው እራሳቸውን

ከዓለም ርኩሳትና ጣዖት ገልለው በጋብቻና እግዚአብሔርን በማያስከብር ነገር ከዓለም ጋር እንዳይጠላለፉ ነው። እኛም ደግሞ ለእግዚአብሔር መንፈሳዊ ሕዝቦቹ ነን። የእኛም ግዝረት የልብ መገረዝ ነው (ሮሜ 2:29፤ ቆላስይስ 2:11)። እኛም ከዓለም የተለየነው ከልብና ከሥጋ ከሆነ ኃጢአት ነው። እኛም ከልብ ከዓለምና ከሥጋ ጋር ያለንን ተባብሮ ካላቋረጥን የፋሲካችን በግ ከሆነው ከክርስቶስ መብላት አንችልም። እስራኤሎች የሥጋ ግዝረት ሳይኖራቸው ከጠባብ መብላት እንደማይችሉ ሁሉ እኛም ደግሞ የልብ መገረዝ ሳይኖረን በእምነት ፋሲካችን ከሆነው ከክርስቶስ መብላት አንችልም። እኛ እንደምናምነው ክርስቶስን እንደግል አዳኝ አድርጎ መቀበል ማለት ከዓለም ከሥጋ ፈቃድና ከኃጢአት ሁሉ መለየት ማለት ነው። አፍአዊ ክርስቲያን (አማኝ) ከክርስቶስ መብላት አይችልም። ሰው ሁሉ ክርስቶስን መቀበል ይችላል፤ ነገር ግን በኃጢአቱ ተናዞ ከኃጢአቱ ካልተለየ መዳን አይችልም። ሁሉም ከፋሲካው ጠባብ መብላት ይችላሉ፤ ነገር ግን አስቀድመው መገረዝ አለባቸው።

14. የፋሲካን በዓል በቀጥታ ከእስራኤል ጋር ያቋቋመው ከሥላሴዎች ግንኙነት ነው?

መልስ።

ፋሲካን ያቋቋመው ልጁ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በኋላም የሰው ልጅ ይህን የመሰለውን መሥዋዕት ማቅረብ ስላለበት ራሱ ከአብ ዘንድ መጥቶ በፈቃዱ ሕይወቱን መሥዋዕት አድርጎ ሰጠ። ፋሲካም ለእስራኤላውያን የተሰጠው ክርስቶስ ሊያድናቸው ስለ ኃጢአታቸው እንደሚሞት በእምነት እንዲያዩ ነው (ነሐስ 3:24)። በዘፍጥረት ለ84ኛው ሐ ጥያቄ የተሰጠውን መልስ ተመልከት።

15. እስራኤል ከእግዚአብሔር ወይም ከያህዋ ጋር እንዴት ወደአለ አዲስ ሕብረት ገቡ?

መልስ።

አሁን እስራኤላውያን የእግዚአብሔር ሰዎች ለመሆን በደም ተገዝተዋል።

1. ያህዋ (እግዚአብሔር) እስራኤላውያንን ከግብፅ እስራት ያስለቀቃቸው ክርስቶስ ነው።

2. እርሱም ወደ ምድረ ከነዓን የሚመራቸው መሪ ሆኖአቸዋል።

3. ከክፉ ነገር ሁሉ የሚከላከልላቸው ጠባቂአቸው ሆነላቸው።

4. እርሱም ሊታዘዙት የሚገባ በዓይን የማይታይ ንጉሣቸው ሆነ። ይህም አሁን ባሉት አማኞችና በክርስቶስ ይመሰላል። (ስለ ክርስቶስ ንጉሥነት የሚገልጸውን የዚህን መጽሐፍ መግቢያ ተመልከት።)

1. ክርስቶስ አማኞችን ሁሉ በደሙ ገዝቶአቸዋል (1ኛ ጴጥሮስ 1:18፥ 19)። ከዘለዓለም ጥፋት አድኖአቸዋል። በዚህ በክፉ ዓለም ካለው የኃጢአት ኃይል አድኖአቸዋል።

2. ክርስቶስ ሕዝቦቹን ከእርሱ ጋር ለዘለዓለም በፍጹም ደስታ ወደሚኖሩበት ስፍራ በዚህ ዓለም ውስጥ የሚመራቸው መሪ ነው።

3. አሁንም ክርስቶስ መንፈሳውያን ሕዝቦቹን የሚጠብቅ እረኛ ነው። እርሱም ሊያጠፋቸውና ሊያሳዝናቸው ከሚወደው ከሰይጣን ውጊያ ያድናቸዋል።

4. ክርስቶስ የማይታይ የአማኞች ሁሉ ጌታና ንጉሥ ነው። እርሱንም አማኞች ሁሉ ሊታዘዙት ይገባል።

16. ሀ. ለመታሰቢያ የሚደረገውን የፋሲካን እራት እንዲበሉ የተፈቀደላቸው እነማን ናቸው? ዘጸአት 12:43-49።

መልስ።

ወንዶቻቸው የተገረዙ ቤተሰቦች ብቻ ከፋሲካው መብላት ይችላሉ። እነርሱም እስራኤላውያን ሆኑ ወይም እንግዶች ወይም ባሪያዎች ምንም ልዩነት የለውም። ደኅንነት ለሁሉ የተሰጠ ነው። አሁንም ማንም አይሁዳዊ ቢሆን ወይም ከአሕዛብ ወገን ወይም ባሪያ ቢሆን ነፃ ሕዝብ ኃጢአቱን ከልቡ ተናዝ ክርስቶስን እንደ ግል አዳኙ አድርጎ ቢቀበል ይድናል። ይህንን የሚያደርጉ ሁሉ የልብ ግዝረት አላቸው። እነርሱም ከሥጋና ከዓለም ከሆነው ነገር ሁሉ ተቋርጠዋል (ቆሳስደስ 2:11፤ ሮሜ 2:29፤ 4:1-4)። እስራኤላውያን የእግዚአብሔር ምድራዊ ልጆች እንደመሆናቸው ሁሉ አማኞች ደግሞ የእግዚአብሔር መንፈሳዊ ልጆች ናቸው። ማንኛውም ከዘለዓለም ጥፋት ለማምለጥ የሚወዱ እስራኤላውያን ደግሞ የልብ ግዝረት ሊኖራቸው ይገባል። የእግዚአብሔር ምድራዊ ልጆች መሆናቸው ከዘለዓለም ጥፋት ሊያድናቸው አይችልም። የሥጋ ግዝረት የልብ ግዝረት ምሳሌ ነው።

16. ለ. ለምንድን ነው ሌሎች ሰዎች የዚህ በዓል ተከፋዮች የማይሆኑበት ምክንያት?

መልስ።

እነዚህ የተገረዙት ብቻ ናቸው ከዓለም እንደተለዩ ለማስታወቅ የግዝረት ምልክት የሚቀበሉት። ግዝረቱን የተቀበሉት ሰዎች ከማንኛውም ዘር ቢሆኑ የእግዚአብሔር ሰዎች ስለሆኑ ከፋሲካው ጠቦት የመመገብ መብት አላቸው። ሌሎቹ ግን የሚያመልኩት ሐሰተኛውን እምላክ ነው። በሌላ አንጻር ደግሞ እነዚህ ልባቸውን ተገርዘው ከዓለም ኃጢአት የተለዩ ብቻ የእግዚአብሔር ልጆች ናቸው። እነርሱም ከክርስቶስ መብላት ይችላሉ። እነርሱም ከዘለዓለም ሕይወትንና መንፈሳዊ ብርታትን በክርስቶስ ሞት ውስጥ ይቀበላሉ። ስለዚህ

የልብ ግዝረት የሌላቸው ሁሉ የእግዚአብሔር ሰዎች ሊሆኑና የዘለዓለም ሕይወትን ሊቀበሉ አይችሉም። እነርሱም ሌላ አምላክ አላቸው፤ እርሱም ዓለምና ኃጢአት ነው።

17. ሀ. ምዕራፍ 13 ለምንድን ነው እግዚአብሔር ከሰውም ሆነ ከእንስሳ የመጀመሪያው እንዲሰጠው የፈለገው? ዘጸአት 13:2፤ 12:15፤ ዕብ. 12:23፤ ገላትያ 4:7፤ ሮሜ 8:17፤ ያዕ. 1:18።

መልስ።

የመጀመሪያው ልጅ ሁልጊዜ ወራሽ ነው። ግብፅ በዚህ ዓለም ትመሰላለች። ይህ ኃጢአትን የተሞላ ዓለም ከእግዚአብሔር የሚወርሰው ሞትን ነው። በዓለም የሚመሰለው የግብፅ የመጀመሪያ ወራሽ የሆነ ወንድ ልጅ ሁሉ ሞትን እንደወረሰ እንደዚሁም ዓለም ሞትን እንደሚወርስ መዘንጋት አያሻም።

ከእግዚአብሔር ሕዝቦች የተወለደ የመጀመሪያ ወንድ ልጅ ሁሉ ለእግዚአብሔር የተሰጠ ነው። እነርሱም በክርስቶስ ኢየሱስ ደም ተገዝተው የዘለዓለምን ሕይወት ከሚወርሱ ሰዎች ጋር ይመሰላሉ።

አማኞች ሁሉ የእግዚአብሔር የመጀመሪያ ልጆች ናቸው። እነርሱም የእግዚአብሔር ወራሾች በመሆን የዘለዓለምን ሕይወት ይወርሳሉ (ዕብ. 12:23፤ ገላ. 4:7፤ ሮሜ 8:17፤ ያዕቆብ 1:18)።

17. ለ. እግዚአብሔር ማንኛውንም የመጀመሪያ ልጅ ለራሱ የመውሰድ መብት እንዳለው ለማሳየት ሰዎቹ ምን ማድረግ አለባቸው? ዘጸአት 13:2፤ 12:15፤ ዙጉልቁ 18:14-17፤ ዘጸአት 34:20፤ ሉቃስ 2:22-24።

መልስ።

ማንኛውም ከሚበላ እንስሳ የተወለደ ሁሉ ለጌታ መሥዋዕት ሆኖ ይቀርባል። ከማይበላው እንስሳ ማለት እንደ አህያ ካለ እንስሳ የተወለደው ግን በበግ ይለወጣል፤ ተለውጦም የመጣው በግ በምትክነት ይታረዳል። በአህያው ምትክ የሚታረድ በግ ባይገኝ አህያው ራሱ አንገቱ ተጠምዝዞ ይገደላል (ዘጸአት 13:13)። እርሱም ከማይበሉት እንስሳ ለእግዚአብሔር የተሰጠ ነው። ነገር ግን ንጹሕ ባለመሆኑ በእግዚአብሔር ፊት አንገቱ ተጠምዝዞ በመገደል ይፈረዳል። ይህም ደግሞ አፍአዊ አማኝ ብቻ በሆኑት ሰዎች ይመሰላል። እርሱም የእግዚአብሔር እንደሆነ ተቆጥሮ ነበር፤ ነገር ግን ወደ ጥፋቱ ስለተመለሰ ንጹሕ ባለመሆኑ በእግዚአብሔር ፊት በሞት ይቀጣል።

ለቤተሰቡ የተወለደ ወንድ ልጅ (ዘጸአት 13:15) ሁሉ በገንዘብ መገዛት አለበት (ዙጉልቁ 18:16)። ኢየሱስ ለቤተሰቦቹ የመጀመሪያ ልጅ ነበር። ስለዚህ ቤተሰቦቹ ይህንኑ አድርገውለት ነበር (ሉቃስ 2:22-24)።

እስራኤላውያንም ለልጆቻቸው እንደምስክርነት ይሆንላቸው ዘንድ ይህንን መጠበቅ ነበረባቸው። ልጆቻቸውም «ለምን ይህን ታደርጋላችሁ?» ብለው ሳይጠይቁባቸው አልቀሩም (ዘጸአት 13:14)። በዚህን ጊዜ አባት የሆነው ሰው የኃጢአት ዋጋ ሞት እንደሆነና ከኃጢአቱም የሚያድነው አዳኝ እንዳለው ለማስታወቅ ጥሩ አጋጣሚ ይሆንለታል። የደኅንነትን መንገድ ለልጆቹ ለማሳየት በጣም ይቀልለታል። ይህም የተደረገው በዘመን ሁሉ እስራኤል እግዚአብሔርም የነፃ ደኅንነቱን ለሁሉም እንደሰጠ ለማስታወቅ ነው።

ዘጸአት 13:17÷18÷27 ያለውን ክፍል አንብብ።

18. እስራኤላውያን ከግብፅ በወጡ ጊዜ በምንና እንዴት ተመርተው ነው?

መልስ።

እግዚአብሔር (ክርስቶስ) እስራኤላውያንን ቀን በደመና አምድ ሌሊት በእሳት አምድ እያደረገ መንገዳቸውን በፈታቸው ያበራሳቸው ነበር። እስራኤላውያን መንገዱን ማወቅ አላስፈለጋቸውም ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር በሚመራቸው መንገድ በታዛዥነት መከተል ብቻ ነበር የፈለጉት። እንደዚሁም ዛሬ የእግዚአብሔር ልጆች የሆኑት ሁሉ በታዛዥነት የእግዚአብሔርን አመራር መከተል ብቻ አለባቸው።

እግዚአብሔርም ከአደጋ እየጠበቀ በጥንቃቄ ወደ ፍሬአማነት በመምራት በመጨረሻ ከእርሱ ጋር ለዘለዓለም እንዲኖሩ ያደርጋቸዋል። የእግዚአብሔር ልጆች በራሳቸው መንገድ በሚጓዙበት ጊዜ ብቻ ነው በሰይጣን ወጥመድ የሚወድቁት። እስራኤላውያን መንገዱን እንደማያውቁና ወይም ነፃ የት እንደሚሄዱ እንዳልተገነዘቡ ሁሉ እኛም ደግሞ የወደፊቱን አናውቅም። መጨውን እግዚአብሔር ብቻ ስለሚያውቅ ከአደጋ እየጠበቀን ይመራናል (ዘጸአት 13:21÷22)።

19. እስራኤላውያን ይህን በመሰለ መሪ በሚመሩበት ጊዜ መሪያቸው የሆነው እግዚአብሔር በመንገዳቸው ተአምራትን ያደርግ ይሆን ተብሎ ይጠበቅ ነበር??

መልስ።

እግዚአብሔር አምላካቸው በክርስቶስ መሪያቸው ከሆነ የእስራኤልን የሕይወታቸውን አመራር አቅዶ የያዘው እርሱው ነው። ስለሆነም ሰይጣን ከማንኛውም ነገድ ይልቅ ሊያጠፋቸው የሚችል ጠላት እንደመሆኑ ሁሉ እግዚአብሔር ደግሞ ከማንኛውም ነገር ይልቅ ረዳታቸው እንደሆነ እንረዳለን። በዚህ በእግዚአብሔርና በሰይጣን መካከል በሚደረገው ውጊያ እግዚአብሔር ለእስራኤሎች የሚያደርገውን ድንቅና ተአምራት ለማየት መጠበቅ ይኖርብናል።

እንዲሁም እግዚአብሔር ለአማኞችም ዛሬ ደግሞ ተአምራትን ያደርጋል። ስለዚህ ሰይጣን ዓለማዊውን ክርስቲያን ከሚያጠቃ ይልቅ ታዛዥን ክርስቲያን

በጣም ያጠቃል። ምክንያቱም ታካዥ ክርስቲያን ከእርሱ ጋር በኃይል ስለሚዋጋ ነው። እግዚአብሔር ደግሞ ከማንም ይልቅ ለዚህ ለታካዥ አማኝ ይከላከልለታል።

20. በቀይ ባሕር መሃል ስለማቋረጥ የሚናገረውን ክፍል አብራራ። ዘጸአት 13:16-14:31።

መልስ።

እግዚአብሔር፡ ክርስቶስ ቀጥታውን እስራኤላውያንን ወደ ከነዓን አልመራቸውም፤ ምክንያቱም በዚያ የሚኖሩት አሞራውያን፡ ከነዓናውያን፡ ፍልስጥኤማውያን ተዋጊዎች ስለነበሩ ነው። እስራኤላውያን ግን ባርነትን እንጂ ጦርነትን አያውቁም ነበር። ክርስቶስንም የተከተሉት ለጥቂት ቀናት ብቻ ነበር። እነርሱም በእምነታቸው ገና ሕፃናት ስለሆኑ በእግዚአብሔር ኃይል ታምነው ጠላታቸውን ከመግጠም ይልቅ መሸሽን ይመርጡ ነበር (ዘጸአት 13:16)።

እግዚአብሔርም እስራኤላውያንን እምነት ሊያስተምራቸው በኤርትራ ባሕር አካባቢ ወደ ምሥራቅና ወደ ደቡብ መራቸው። እግዚአብሔርም የፈርዖን ልብ እንዲደነድንና እስራኤልን መልሶ ባሪያ የማድረግ አሳብ እንዲናረውና እንዲከታተላቸው አደረገ። እግዚአብሔርም ይህን ያደረገው እስራኤላውያን በእግዚአብሔር መታመንን እንዲማሩና ሌሎችም አሕዛቦች እግዚአብሔር ከእስራኤላውያን ጋር እንዳለ እንዲያውቁና እንዲፈሩት ለማድረግ ነው (ኢያሱ 2:9፤ 11፤ ዘጸአት 14:31)።

የግብፅ ወታደሮች ተከታትለው ቀይ ባሕር አጠገብ ደረሱባቸው። እስራኤሎችም ምንም የሚያመልጡበት መንገድ አልነበራቸውም። ከጎዋላቸው ግብፃውያን ከፈታቸው ደግሞ ቀይ ባሕር ተጋርጠባቸው ነበር። እነርሱም በወጥመድ ውስጥ ነበሩ። በዚያም ጊዜ ሊያደርጉት የሚችሉት አንድ ነገር ብቻ ነበር። ያውም ወደ ላይ አንጋጠው አምላካቸው የሚያደርገውን ተአምራት በጸሎት መንፈስ ሆነው መጠበቅ ነበር። በዚያች ሌሊት በሙሉ እግዚአብሔር (ክርስቶስ) ግብፃውያን ወደ እስራኤላውያን እንዳይቀርቡ በእሳት ዓምድ ውስጥ ሆኖ በእስራኤልና በግብፅ መካከል ነበር (ዘጸአት 14:13-20)።

ሙሴም እንደ እግዚአብሔር ትእዛዝ እጆቹን በባሕሩ ላይ ዘረጋ ባሕሩም ለሁለት ተከፈለ (ዘጸአት 14:21)። በግራና በቀኝም ባሕሩ እንደ ግድግዳ ሆኖ ቆመ። ከዚያም በኋላ እስራኤላውያን ልጆቻቸውንና ከብቶቻቸውን አስከትለው በዚያ ጭቃና ድጥ በተኛበት መሬት ላይ ተራምደው መሻገር አልቻሉም። ስለዚህ እግዚአብሔር ኃይለኛ የምሥራቅ ነፋስ አስነስቶ ጭቃውንና ድጡን ሌሊቱን ሙሉ እንዲያደርቅላቸው አደረገ (ዘጸአት 14:22-29)። እግዚአብሔርም እንዲሁ ለሚወዳቸው ሁሉ ዘወትር መንገዳቸውን ያዘጋጃል።

እስራኤላውያንም ውኃው በግራና በቀኝቸው እንደ ግድግዳ ቆሞ በደረቅ መሬት ተሻገሩ። ግብፃውያንም ተከተሉዋቸው። እግዚአብሔር ግብፃውያን

በመኃሉ እንዲሰናከሉ ከፋኛ አወካቸው። ይሄንም እስራኤላውያን ተሻግረው በባሕር ዳር እንደቆሙ መሴ እጁን በባሕሩ ላይ ሲዘረጋ ባሕሩ በፈርዖን ወታደሮች ሁሉ ላይ ተከደነባቸው (ዘጸአት 14:23-29)። አሁንም ቢሆን በእግዚአብሔር ሰዎችና ሥራ ላይ እንቅፋት በሆኑት ላይ አስቃቂ ፍርድ ይፈርድባቸዋል።

21. በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከዚህ ምዕራፍ በስተቀር በሌላ ቦታ የዚህ የባሕር መከፈል በተፈጥሮ በየጊዜው የሚሆን ነገር ነው ወይስ እግዚአብሔር በተአምራት ያደረገው ነገር ነው? የሚከተለውን ተመልከት፤ ዘጸአት 14:20፣ 31፤ 15:3-10፤ ኢያሱ 2:10፤ 4:23፤ ነህምያ 9:9-11፤ መዝሙር 105(106):9፣ 21፣ 22፤ 135(136):13-15፤ የሐዋርያት ሥራ 7:36፤ ዕብራውያን 11:29።

መልስ።

አንዳንድ ሰዎች እስራኤሎች ቀይ ባሕርን በተሻገሩበት ስፍራ ውኃው ጥልቅ ስላልሆነ ነፋስ ባሕሩን በቀላሉ የሚያስወግድበት ቦታ ስለሆነ ባሕሩን ያለምንም ችግር መሻገር ይቻላል ብለው ይከራከራሉ። ይህም በተፈጥሮ የሚደረግ ነገር ነው እንጂ ተአምራት አይደለም ይላሉ። ነገር ግን ከላይ በዝርዝር የተጠቀሱት ጥቅሶች ሁሉ በነፋስ ሳይሆን በእግዚአብሔር ተአምራት የተደረጉ እንደነበር ይገልጻሉ።

1. እግዚአብሔር የላከው የምሥራቅን ነፋስ ነበር። የሰሜን ነፋስ ብቻ የኤርትራን ባሕር ማስወገድ ይችላል ነበር፤ ምክንያቱም የኤርትራ ባሕር በቁመቱ በሰሜንና በደቡብ መካከል ስለተዘረጋ ነው። ውኃውም ከተከፈለ በኋላ የምሥራቅ ነፋስ በመንገዳቸው ላይ ያለውን ድጥና ቂቃ ያደርቀው ነበር (ዘጸአት 14:21)።

2. በዘጸአት 14:21፣ 22፣ 31 ላይ ውኃው በግራና በቀኛቸው እንደ ግድግዳ እንደቆመ እናነባለን፤ ውኃውን በስተቀኛቸው ያቆመው ነፋስ ቢሆን ኖሮ በስተግራቸው የውኃ ግድግዳ ባልነበረም ነበር። ከዚህም በስተቀር በነፋስ ግፊት ውኃ እንደ ግድግዳ መቆም አይችልም።

3. ውኃውንም ወደኋላ የገፋው የነፋሱ ኃይል ቢሆን ኖሮ እስራኤላውያኖችንም ወደኋላ በገፋቸው ነበር። ይህ ቢሆን ኖሮ የነፋሱን ግፊያ መቋቋም ባልቻሉም ነበር። ነፋሱ ግን እስራኤላውያን በጭቃ ላይ እንዳይሄዱ ምድሩን አደረቀላቸው።

ከምዕራፍ 15 እስከ 17።

22. ከቀይ ባሕር አንስተው እስከ ሲና ተራራ ድረስ ሲጓዙ እግዚአብሔር ምን ሌላ መለኮታዊ ተአምራት አድርጎ እስራኤላውያንን እረዳ? ምዕራፍ 15-17።